

UHASSELT

KU LEUVEN

Maastricht University

KNOWLEDGE IN ACTION

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

Gerechtsdeurwaarders als alternative geschillenoplossers: is dit pad plaveien een meerwaarde of te voorbarig?

Jules Camille Bielen

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechten

PROMOTOR :

Prof. dr. Eric LANCKSWERDT

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

www.uhasselt.be
Universiteit Hasselt
Campus Hasselt:
Martelarenlaan 42 | 3500 Hasselt
Campus Diepenbeek:
Agoralaan Gebouw D | 3590 Diepenbeek

2022
2023

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

KU LEUVEN

Maastricht University

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

Gerechtsdeurwaarders als alternatieve geschillenoplossers: is dit pad plaveien een meerwaarde of te voorbarig?

Jules Camille Bielen

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechten

PROMOTOR :

Prof. dr. Eric LANCKSWEEEDT

Samenvatting

In deze masterscriptie wordt er geprobeerd u als lezer wijzer te maken over wat het beroep van een gerechtsdeurwaarder in kan houden en of er binnen dit beroep plaats is voor alternatieve geschiloplossing. Het is namelijk zo dat er aan deze vrij onbekende beroepsgroep recent werd opgelegd dat ze moeten streven naar de minnelijke oplossing van geschillen, waar dat mogelijk zou zijn.

De vraag is echter of het wel ergens mogelijk is. Om tot een antwoord op die vraag te komen, maakt deze scriptie gebruik van subonderzoeksvragen waarvoor telkens een hoofdstuk uitgetrokken werd. Het eerste hoofdstuk zal een overzicht geven over wat alternatieve geschiloplossing eigenlijk inhoudt. Hoofdstuk twee geeft daarna een duidelijke weergave over wat het beroep van gerechtsdeurwaarder is en wat al de verschillende taken zijn. Vervolgens zal er in hoofdstuk drie gekeken worden of de gerechtsdeurwaarder alternatieve methoden van geschiloplossing kan toepassen in zijn beroep en zo ja, tijdens de uitvoering van welke taken. Een vierde hoofdstuk is gewijd aan aanbevelingen omtrent hoe deze nieuwe rol een betere invulling zou kunnen krijgen en tenslotte zal het laatste hoofdstuk gaan over een geheel nieuw fenomeen, MyTrustO.

Deze scriptie werd voornamelijk opgebouwd aan de hand van diepte-interviews. Deze werden afgenomen van zes verschillende gerechtsdeurwaarders en kandidaat-gerechtsdeurwaarders. Hun insteek en mening is dan ook de rode draad doorheen dit werk. Op die manier is er geprobeerd een zo eerlijk mogelijk beeld te schetsen van de realiteit.

Dankwoord

Gedurende dit laatste jaar van mijn opleiding Rechten aan de Universiteit Hasselt heb ik deze masterscriptie geschreven over de bemiddelende rol die aan de gerechtsdeurwaarder werd toegewezen in 2018. Ik heb dit niet alleen gedaan en daarom wil ik enkele personen bedanken die mij tijdens deze (soms moeizame) weg hebben bijgestaan en geholpen.

De belangrijkste persoon om te bedanken is de promotor van deze masterscriptie prof. dr. Eric Lanckswaert. In de eerste plaats om mijn promotor te willen zijn en vanaf moment één een gedeelde interesse te tonen in het onderwerp. Zijn adviezen tijdens de contactmomenten hebben ertoe bijgedragen deze scriptie tot een goed einde te brengen.

Ik had deze masterscriptie ook nooit kunnen schrijven zonder de hulp, tijd en toewijding van de (kandidaat-)gerechtsdeurwaarders die aan het woord wilden komen. In het bijzonder wil ik daarom Alexia Bosmans, Lore Geraerts, Kenneth Huybrechts, Daniel Palet, Marnic Reynders en Kristina Vindevogel bedanken. Een speciaal dankwoord gaat ook uit naar Marc Janssen, die me inspireerde dit onderwerp te onderzoeken.

Tot slot zou dit dankwoord niet volledig zijn als ik niet mijn vriendinnen Eline Manderveld en Charlotte Vanwiddingen zou bedanken. Maar vooral, en misschien nog het meest, wil ik mijn ouders en vriend Yentel bedanken. Zonder hun aanwezigheid en motivatie (en schouder om op te huilen) zou ik het nooit tot een goed einde hebben kunnen brengen.

Jules-Camille Bielen

Vliermaal, 15 mei 2023.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	1
DANKWOORD	3
LIJST VAN BIJLAGEN	7
INLEIDING	9
A. METHODOLOGIE.....	11
<i>a. Onderzoekscontext</i>	11
<i>b. Onderzoeksvragen</i>	12
HOOFDSTUK I. WAT HOUDT ALTERNATIEVE GESCHILLENBESLECHTING/ -OPLOSSING IN?	15
A. METHODOLOGIE.....	15
B. BETEKENIS VAN HET WOORD	15
C. KENMERKEN	17
HOOFDSTUK II. WAT HOUDT HET BEROEP VAN EEN GERECHTSDEURWAARDER IN?	19
A. METHODOLOGIE.....	19
B. WAT IS EEN GERECHTSDEURWAARDER?	19
C. DE TAKEN VAN EEN GERECHTSDEURWAARDER.....	21
<i>a. Betekening</i>	22
<i>b. Gedwongen tenuitvoerlegging</i>	24
<i>c. Schuldbemiddeling</i>	28
HOOFDSTUK III. HOE WORDT DE ALTERNATIEVE GESCHILLOPLOSSING VANDAAG TOEGEPAST DOOR DE GERECHTSDEURWAARDERS?	29
A. METHODOLOGIE.....	29
B. ZIJN GERECHTSDEURWAARDERS BEKEND MET HET CONCEPT “ALTERNATIEVE GESCHILLENOPLOSSING”?	29
C. ALTERNATIEVE GESCHILLOPLOSSING TOEGEPAST TIJDENS DE UITVOERING VAN DE TAKEN VAN EEN GERECHTSDEURWAARDER.....	30
<i>a. Betekening</i>	31
<i>b. Gedwongen tenuitvoerlegging</i>	32
<i>c. Schuldbemiddeling</i>	34
D. INFORMATIEPLICHT	34
E. OMBUDSMAN	36
F. EIGEN MENING	37
HOOFDSTUK IV. HOE MOET DEZE NIEUWE ROL VAN EEN GERECHTSDEURWAARDER EVOLUEREN?	39
A. METHODOLOGIE.....	39
B. HOE ZIEN GERECHTSDEURWAARDERS DEZE EVOLUTIE HET LIEFST?	39
C. EIGEN MENING	39

HOOFDSTUK V. MYTRUSTO	43
A. METHODOLOGIE.....	43
B. WAT IS MYTRUSTO?	43
C. HOE WERKT MYTRUSTO?	45
D. ETHISCH VERANTWOORD INVORDEREN.....	47
<i>a. Wat is het?</i>	47
<i>b. Gerechtelijke invordering</i>	48
<i>c. Minnelijke invordering</i>	48
E. SCHULDENCENTRALISATIE	49
F. HET VERSCHIL MET COLLECTIEVE SCHULDENREGELING	50
<i>a. Wat is het?</i>	50
<i>b. Toepassingsgebied</i>	50
<i>c. Inleiding van de procedure</i>	51
<i>d. De minnelijke aanzuiveringsregeling</i>	51
<i>e. De gerechtelijke aanzuiveringsregeling</i>	51
<i>f. Algemene bepalingen voor beide procedures</i>	52
<i>g. Vergelijking met MyTrustO</i>	52
CONCLUSIE	53
BIBLIOGRAFIE	57
WETGEVING	57
RECHTSLEER.....	58
<i>Boeken</i>	58
<i>Bijdragen in tijdschriften</i>	59
<i>Andere</i>	60
BIJLAGEN	61
BIJLAGE 1: VRAGENLIJST DIEPTE-INTERVIEWS GERECHTSDEURWAARDERS	61
BIJLAGE 2: INTERVIEW ALEXIA BOSMANS, KANDIDAAT-GERECHTSDEURWAARDER	63
BIJLAGE 3: INTERVIEW LORE GERAERTS, KANDIDAAT-GERECHTSDEURWAARDER	69
BIJLAGE 4: INTERVIEW KENNETH HUYBRECHTS, KANDIDAAT-GERECHTSDEURWAARDER.....	75
BIJLAGE 5: INTERVIEW DANIEL PALET, GERECHTSDEURWAARDER	81
BIJLAGE 6: INTERVIEW MARNIC REYNDERS, GERECHTSDEURWAARDER	89
BIJLAGE 7: INTERVIEW KRISTINA VINDEVOGEL, GERECHTSDEURWAARDER	95
BIJLAGE 8: SPREEKBEURT KRIS SLABBAERT, GERECHTSDEURWAARDER.....	103

Lijst van bijlagen

1. Vragenlijst diepte-interviews
2. Interview Alexia BOSMANS, kandidaat-gerechtsdeurwaarder
3. Interview Lore GERAERTS, kandidaat-gerechtsdeurwaarder
4. Interview Kenneth HUYBRECHTS, kandidaat-gerechtsdeurwaarder
5. Interview Daniel PALET, gerechtsdeurwaarder
6. Interview Marnic REYNDERS, gerechtsdeurwaarder
7. Interview Kristina VINDEVOGEL, gerechtsdeurwaarder
8. Spreekbeurt Kris SLABBAERT, gerechtsdeurwaarder

Inleiding

'Goedemorgen mevrouw, gerechtsdeurwaarder. Ik heb hier een dossier van Telenet, zegt u dat iets?', we staan aan een mooi wit huis ergens in Noord-Limburg. De mevrouw die in de deuropening staat, bekijkt ons en verschillende emoties zijn van haar gezicht af te lezen. Ik zie paniek, opluchting en ook schaamte. 'Ik zou heel even binnen moeten zijn, mevrouw. Ik zou namelijk een paar zaken moeten opschrijven. Mag dat?', de kandidaat-gerechtsdeurwaarder waar ik vandaag mee op pad ben, is heel rustig en probeert oogcontact te behouden met de bewoonster van het huis. Ze kijkt nog eens angstig de straat rond en laat ons dan binnen.

Even schetsen wie 'ons' inhoudt: uiteraard de kandidaat-gerechtsdeurwaarder Marc Janssen, mijn plaatsvervangende stagemeeester. Na hem gaan achtereenvolgens een vrouwelijke en een mannelijke politieagent de deur binnen. Zij komen op bepaalde dagen mee om tweeërlei reden; in de eerste plaats om onze veiligheid te garanderen, op bepaalde rondes weten ze hun 'sjarels' namelijk zitten. De tweede reden is omdat zij de bevoegdheid hebben de 'go' te geven aan de slotenmaker wanneer er niemand thuis blijkt te zijn. En dat brengt mij naadloos over tot de vierde persoon: Luc. Luc is sinds jaar en dag slotenmaker en heeft eigenlijk de moeilijkste job van iedereen: ieder slot openkrijgen zodat de gerechtsdeurwaarder zijn werk kan doen. En dan ben ik er nog, de stagiaire. Ik heb van mijn stagemeeester een schrijfplank gekregen, gepaard met de taak de zaken die vatbaar zijn voor beslag te noteren. Met andere woorden: ik moet ongegeneerd rondwandelen in een voor mij onbekend persoon zijn/haar huis om dan objectief te bepalen wat een waarde heeft. Moeilijk.

Op het moment dat de laatste persoon van onze lange trein binnen is, ontstaat er bij de eigenares van het huis paniek. Ze loopt naar de achterkant van haar bungalowwoning en we horen haar duidelijk jammeren. De twee politieagenten zijn haar intussen gevolgd. De mannelijk politieagent, P., komt met mevrouw S.K. na enkele minuten opnieuw naar de leefruimte. S.K. wordt aan haar eettafel gezet en doet haar verhaal.

S.K. is een weduwe sinds 2017 en heeft twee kinderen, een dochter L.K. van 24 jaar jong en een zoon M.K. van 20 jaar. Deze laatste is student rechten aan de KUL. S.K. is zelf niet geschikt om te werken wegens een zwaar ongeval, daterend uit 2006, en onderhoudt haar gezin met haar uitkering en met de erfenis van haar echtgenoot. Al deze gegevens samen hebben ertoe geleid dat ze onder bewind van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn staat wat wil zeggen dat het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn de geldzaken van het gezin beheert. In principe zouden zij ook de facturen moeten betalen, weliswaar met het geld van het gezin.

Dochter L.K. was nogal ondernemingsgezind en wilde in 2019 haar eigen boontjes doppen. Met het gedeelte erfenis dat zij gekregen had van haar overleden vader, huurde ze dichtbij huis een handelspand om er een geschenkwinkeltje in de starten. In december 2019 gingen de deuren van haar zaak open en de kerstperiode was meteen goed. Jammer genoeg liep alles in maart 2020 mis, om de gekende reden moest ze haar deuren tijdelijk sluiten en helaas zijn deze ook nooit meer opnieuw opengegaan. De kosten stapelde zich op en de verhuurder van het pand bleef aankloppen voor de achterstallige huurgelden. Toen wij die dag aanbelden, ontstond er bij L.K. een blinde paniek en is ze beginnen hyperventileren. Het was zij die zich in haar kamer achteraan het huis bevond en waar de moeder naartoe snelde. Dat verklaarde ook waarom de mama deels opgelucht was toen

kenbaar werd gemaakt dat wij voor een dossier van Telenet kwamen, en niet voor haar dochter. Gelukkig is met de dochter alles goed gekomen, dankzij de snelle hulp van de vrouwelijke politieagente.

Ondertussen is bij de kandidaat-gerechtsdeurwaarder een belletje gaan rinkelen. Als deze dame onder bewind van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn stond, waarom werden er dan facturen van Telenet niet betaald? Waarom waren wij hier, als S.K. zelf geen zeggenschap had over haar rekeningen. We zetten ons aan tafel en er wordt gevraagd de papieren van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn in te mogen kijken, misschien zien wij waar het misgelopen is? S.K. is zeer dankbaar voor ons geduld en haalt een ringmap boven met daarin alle papieren. Marc Janssen neemt ze snel door en belt naar de dossierbeheerder. Er wordt aan de andere kant van de lijn botweg geantwoord dat de fout bij Telenet ligt en dat zij er niet verder mee kunnen helpen. Er wordt afgelegd. De politie neemt hier geen genoegen mee en er wordt via hen nogmaals gebeld, deze keer met meer gehoor.

Na een klein uur aanwezig geweest te zijn in de woning en bijna een half uur gebeld te hebben met verschillende personen binnen het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn, hebben we S.K. en haar gezin kunnen helpen. Het bleek te gaan om een menselijke fout bij het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn door een plaatsvervangend dossierbeheerder die ondertussen wegens andere feiten gevraagd werd te beschikken. Er werd in overleg met Telenet, S.K. en het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn een afbetalingsplan van 50 euro per maand afgesproken en wanneer dit geschreven wordt, hoop ik dat de schuld volledig weggewerkt is.

Wanneer ik opnieuw in de auto stap en we naar het volgende adres rijden, pen ik dit verhaal snel neer. Het is nog maar mijn tweede dag als stagiair, mijn tweede dag kennismaking met het beroep en het kriebelt al. Hoe komt het dat ik niet wist dat dit ook binnen het beroep valt? Een bemiddelende gerechtsdeurwaarder is compleet nieuw voor mij maar het maakt het beroep zoveel interessanter. Het wakkert mijn motivatie aan om meer te leren en op zoek te gaan naar de zachte kant van het harde beroep. Op dat moment werd het idee geboren deze scriptie te schrijven en anderen mee te nemen in mijn zoektocht naar mogelijkheden mijn toekomst.

A. Methodologie

a. Onderzoekscontext

1. *“De gerechtsdeurwaarders zijn het verlengstuk van de rechter en kunnen in hun buitengerechtelijke opdrachten optreden als ‘bemiddelaar’ tussen opdrachtgever en schuldenaar.”¹*

2. Het inleidende verhaal is hetgeen me aan het denken zette over het beroep van de gerechtsdeurwaarder. Het gaf me een heel nieuw beeld over wat het beroep in de realiteit inhoudt en het overtuigde mij een onderzoeksvorstel te willen doen omtrent de bemiddelende rol die een gerechtsdeurwaarder heeft.

In het Gerechtelijk Wetboek² is slechts één paragraaf voorbehouden voor dit onderwerp, niet eens een geheel artikel. Artikel 519 §4 Ger.W. luidt namelijk: *“De gerechtsdeurwaarders streven, in de mate van het mogelijke, de minnelijke oplossing van geschillen na onder meer door de rechtszoekende te wijzen op de mogelijkheid tot bemiddeling, verzoening en elke andere vorm van minnelijke oplossing van geschillen.”³* Het zevende deel van het Ger.W.⁴ vernoemt de gerechtsdeurwaarder wel nog enkele keren. Zo wordt in art. 1727 §1⁵ uitgelegd dat er een Federale bemiddelingscommissie is die bestaat uit meerdere organen. Zo moet het bureau, een van de organen van die Commissie, bestaan uit acht vaste en acht plaatsvervangende leden⁶ waarvan er twee van elk door de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders moeten worden aangeduid⁷. In een volgend lid⁸ wordt dan nog toegevoegd dat het voorzitterschap en het ondervoorzitterschap van het bureau toegewezen kan worden aan een van die leden, waar dus ook gerechtsdeurwaarders toe behoren. Zo kan een gerechtsdeurwaarder voorzitter worden van de Federale bemiddelingscommissie daar dit dezelfde persoon is als de voorzitter van het bureau.

Verder is er echter niets in de wet te lezen over de bemiddelende rol die een gerechtsdeurwaarder op kan en/of moet nemen. Ik heb tijdens mijn stage met verschillende gerechtsdeurwaarders gepraat en zij geven allemaal aan dat ze moeite hebben met die rol te interpreteren en toe te passen. Ze moeten namelijk een ‘harde’ job uitvoeren, maar waar ligt dan de lijn die aangeeft tot waar ze mogen bemiddelen? Er is dus nood aan duiding.

3. Rechtspraak is nog minder te vinden over dit onderwerp. Het concept van de alternatieve geschillenoplossing is het leven ingeroepen om de rechterlijke macht te ontlasten, maar zelf zwijgen ze in alle talen over hoe de minder voor de hand liggende actoren dit moeten toepassen in de praktijk.

4. Wat rechtsleer betreft, zijn er weinig gezaghebbende auteurs die dit onderwerp (willen) behandelen. Na een kort onderzoek valt het op dat enkel gerechtsdeurwaarders over deze

¹ <https://www.gerechtsdeurwaarders.be/de-gerechtsdeurwaarder/wat-doet-de-gerechtsdeurwaarders>.

² Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967. (Hierna: Ger.W.)

³ Artikel 519, §4 Ger.W.

⁴ Zevende deel. Bemiddeling. Ger.W.

⁵ Artikel 1727 §1 Ger.W.

⁶ Artikel 1727/2 §1 Ger.W.

⁷ Artikel 1727/2 §1 lid 4 zesde streepje Ger.W.

⁸ Artikel 1727/2 §3 Ger.W.

bemiddelende rol spreken op de website van hun kantoor. Het is duidelijk dat er nog niet veel onderzoek geweest is naar dit onderwerp maar de praktijk doet blijken dat er daar wel nood aan is.

5. De probleemstelling die zich voordoet rond dit onderwerp is dat er is geen duidelijkheid is omtrent hoe de wetgever dit gegeven in de praktijk uitgewerkt zou willen zien. Er moet regelgeving of duiding komen rond wat de bemiddelende rol van een gerechtsdeurwaarder inhoudt, hoe die moet worden uitgevoerd in de praktijk en wat de grenzen daarvan zijn. Enkel op die manier kan de gerechtsdeurwaarder een essentiële rol gaan spelen op het speelveld van de alternatieve geschillenoplossingen. Dit geeft meteen ook al de relevantie van het probleem weer: door het uitblijven van duiding, laten gerechtsdeurwaarders deze cruciale rol links liggen en dat is nefast voor het gerechtelijk apparaat. Wanneer er over relevantie van een scriptie gesproken wordt, kan dit worden opgedeeld in twee soorten. Aan de ene kant is er de theoretische relevantie, aan de andere kant de praktische. Wanneer dit onderwerp op tafel wordt gelegd, kan er eerder een praktische relevantie aan worden opgehangen; het resultaat ervan zal nuttig zijn voor de dagelijkse praktijk. Daarnaast zal het uiteraard ook een theoretische relevantie hebben, gezien het zal bijdragen tot de begripsvorming van het concept.

6. Uiteraard is dit een masterscriptie. Dit houdt in dat er slechts één academiejaar de tijd is om het onderzoek te voeren, wat enkele beperkingen met zich meebrengt. Wel is het logisch dat enkel de bemiddelende rol van de gerechtsdeurwaarder wordt besproken, en niet die van andere actoren met die rol zoals bijvoorbeeld de advocaat.

b. Onderzoeksvragen

7. Wanneer de methodologie ter sprake komt, moeten er onderzoeksvragen worden gekozen. Ik zou de centrale onderzoeksvraag nu echter benoemen als volgt: '*Gerechtsdeurwaarders als alternatieve geschillenoplossers: is dit pad plaveien een meerwaarde of te voorbarig?*'. Ik heb ervoor gekozen een ondertitel toe te voegen, zijnde: '*Op welke manier kan het beroep van gerechtsdeurwaarders bijdragen aan het gebruik van alternatieve geschiloplossing?*'.

8. Om op een centrale onderzoeksvraag te kunnen antwoorden, is het noodzakelijk subonderzoeksvragen te stellen. De antwoorden daarop zullen een puzzel vormen om tot een antwoord te kunnen komen op de centrale onderzoeksvraag. Gelet op de centrale onderzoeksvraag die gesteld is, zijn er enkele nuttige subvragen te stellen.

9. Hoe dan ook zou dit onderzoek opgebouwd worden aan de hand van een kwalitatief onderzoek⁹. Een kwalitatief onderzoek probeert de aard of het karakter van een fenomeen te vatten,¹⁰ in tegenstelling tot een kwantitatief onderzoek dat zich voornamelijk focust op aantallen en nummers. De keuze vloeit voor een kwalitatief onderzoek vloeit voor mij voort uit de idee dat er stilgestaan zal worden bij de inhoud van het beroep en daarbijkomstig het probleem dat zich

⁹ U. FLICK, *An introduction to qualitative research*, London, Sage Publications, 1998, 76.

¹⁰ H. ROOSE en B. MEULEMAN, *Methodologie van de sociale wetenschappen, een inleiding*, Gent, Academia Press, 2015, 156.

voordoet, namelijk de onduidelijkheid rond de motivatie achter de wet. Door een kwalitatief onderzoek te gebruiken, zal de informatie ook op een empirische manier verwerkt kunnen worden en zal er getracht worden de lezer het veld te laten aanvoelen¹¹.

Binnen het kwalitatief onderzoek zijn er drie dominante databronnen – veld-onderzoek en participerende observatie, diepte-interviews en focusgroepen en een historisch-vergelijkend onderzoek – te hanteren maar hier wordt de keuze gemaakt om met diepte-interviews te werken, afgenomen van verscheidene gerechtsdeurwaarders.¹² Ik licht graag ook toe waarom ik niet voor de andere databronnen gekozen heb. Een veld-onderzoek is een onderzoek waarbij ik – de onderzoeker – gedurende lange tijd de onderzoekssubjecten – de gerechtsdeurwaarders – zou observeren in hun natuurlijke omgeving.¹³ Ik heb niet voor deze optie gekozen omdat ik ervoor vreesde niet genoeg verscheidenheid te kunnen observeren, zowel in hoeveelheid gerechtsdeurwaarders als in aantal taken. Ik vreesde ook voor de tijd, ik wijs er namelijk nogmaals op dat ik slechts één jaar de tijd had voor het schrijven van deze scriptie. Een participerende observatie is het deelnemen aan de activiteiten van het te onderzoeken subject terwijl je die activiteiten ook analyseert.¹⁴ Ook voor deze databron heb ik niet gekozen omwille van de vrees voor te weinig tijd en verscheidenheid. Historisch-vergelijkend onderzoek verkreeg eveneens niet mijn voorkeur omdat dit zou uitgaan van een historische ontwikkeling binnen het gerechtsdeurwaarderberoep en een analyse van het beroep binnen verschillende samenlevingen. Dit leek me echter wel interessant maar ik wilde liever echt focussen op de bemiddelende rol nu. Een focusgroep leek me niet haalbaar, ik heb best wat moeilijkheden ondervonden tijdens het schrijven van deze scriptie omtrent het contacteren van gerechtsdeurwaarders en ben daarom zeer blij dat ik niet getracht heb een focusgroep bij elkaar te krijgen. En dan blijft er enkel het diepte-interview over. Via een aantal vooropgestelde vragen, heb ik geprobeerd een gesprek op de starten met de gerechtsdeurwaarders die aan de andere kant van de tafel zaten. Ik heb niet bij iedere persoon alle vragen kunnen of moeten stellen. Bij de ene omdat het gesprek een totaal andere kant opging – ik bedoel daarmee dat ik al snel aanvoelde dat ze geen voorstander waren van bemiddeling -, bij de andere omdat al mijn vragen in één lang verhaal al beantwoord werden zonder dat ik vragen moest stellen.

10. Voor ik verder ga, voel ik me genoodzaakt een kantmelding te maken bij deze masterscriptie. Zoals hierboven al gezegd, ben ik gestoten op de 'onbereikbaarheid' van enkele gerechtsdeurwaarders. Mijn oorspronkelijk plan was om uit iedere Vlaamstalige provincie minstens twee gerechtsdeurwaarders te interviewen, zowel mannen als vrouwen en zowel vastbenoemde gerechtsdeurwaarders als kandidaten. Ik kan met volle overtuiging melden dat ik meermaals moeite

¹¹ J.W. CRESWELL, *Qualitative Inquiry and Research Design. Choosing among Five Traditions*, Sage, Thousand Oaks, 1998, 124; D.B. BAARDA, M.P.M. DE GOEDE, en J. TEUNISSEN, *Basisboek kwalitatief onderzoek. Praktische handleiding voor het voorbereiden en afnemen van open interviews*, Groningen, Stenfert Kroese, 1995, 25; D.B. BAARDA, M.P.M. DE GOEDE en J. TEUNISSEN, *Basisboek open interviews. Praktische handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*, Groningen, Noordhoff, 1996, 108.

¹² D.M. KEATS, *Interviewing: a practical guide for students and professionals*, University of New South Wales Press, 2000, 22.

¹³ H. ROOSE en B. MEULEMAN, *Methodologie van de sociale wetenschappen, een inleiding*, Gent, Academia Press, 2015, 291.

¹⁴ H. ROOSE en B. MEULEMAN, *Methodologie van de sociale wetenschappen, een inleiding*, Gent, Academia Press, 2015, 292.

heb gedaan gerechtsdeurwaarders te contacteren en dat het een teleurstelling was dat ik uit zowel Antwerpen als Oost- en West-Vlaanderen geen respons kreeg. Ik heb in Vlaams-Brabant en Limburg wel enkele gerechtsdeurwaarders kunnen interviewen maar enkelen ook slechts door een doorverwijzing van een reeds geïnterviewd persoon. Ik wil dus vermelden dat de meningen in deze scriptie nogal gelijklopend kunnen zijn, hoewel het niet mijn intentie was. Tenslotte wil ik ook zeggen dat ik graag gerechtsdeurwaarder Patrick Van Buggenhout had aan het woord gelaten, vooral om het hoofdstuk over zijn initiatief MyTrustO te vervolledigen. Ondanks meerdere contacten via e-mail, is hij echter nooit aanwezig geweest op een afspraak.

11. Uiteraard heb ik verschillende subonderzoeksvragen gebruikt om mijn centrale onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. Ik heb ervoor gekozen vijf van zulke subonderzoeksvragen te stellen, waaraan ik telkens een hoofdstuk gewijd heb. Hoofdstuk één draagt daarom de titel: *'Wat houdt alternatieve geschillenbeslechting/-oplossing in?'*. Het tweede hoofdstuk zal op haar beurt een uiteenzetting trachten te geven over wat het beroep van een gerechtsdeurwaarder inhoudt. Het volgende hoofdstuk peilt naar of gerechtsdeurwaarders in de uitvoering van hun takenpakket een alternatieve manier van geschiloplossing toepassen. Het vierde hoofdstuk zal een aanbevelend hoofdstuk zijn. Ik laat hier eerst kort de gerechtsdeurwaarders zelf aan het woord waarna ik een aanbeveling zal doen omtrent het al dan niet uitwerken van alternatieve geschiloplossing binnen het beroep van de gerechtsdeurwaarders. Tenslotte zal het laatste hoofdstuk een uiteenzetting inhouden over het fenomeen MyTrustO. Het is de bedoeling dat al deze subonderzoeksvragen samen een conclusie zullen vormen dat als antwoord kan dienen op de gestelde centrale onderzoeksvraag. Voor de methodologie die ik heb toegepast per subonderzoeksvraag, verwijs ik naar iedere inleiding van het desbetreffende hoofdstuk.

12. Tenslotte rest me nog mijn onderzoeksstrategie toe te lichten die ik gehanteerd heb voor het schrijven van deze scriptie. Het belangrijkste aan een rechtswetenschappelijk onderzoek zijn de bronnen. Het is logisch te starten vanuit de (summiere) wetgeving omtrent het onderwerp. Daarnaast was het ook belangrijk op te gaan zoeken of er reeds rechtspraak bestond en ook de mening van gerechtsdeurwaarders en belangrijke auteurs rondom alternatieve geschillenoplossing zijn belangrijk. Ik zou ook willen meegeven dat dit werk een multidisciplinair onderzoek inhoudt en dat er dus hoofdzakelijk gewerkt wordt met de diepte-interviews. Voor mijn semi-gestructureerd kwalitatief onderzoek heb ik een globale vragenlijst¹⁵ opgesteld met open vragen om te stellen aan de geïnterviewden. Nog enkele interessante bronnen die ik meenam in mijn onderzoek zijn het themaboek *'Armoede en Justitie in België'*¹⁶ en de website van MytrustO.

¹⁵ Zie bijlage 1.

¹⁶ FOD JUSTITIE, *Armoede en justitie in België*, Brussel, 2022, 267-302.

Hoofdstuk I. Wat houdt alternatieve geschillenbeslechting/ -oplossing in?

13. **"Alternatieve geschiloplossing:** uit de Verenigde Staten van Amerika overgewaaid, te ruime term voor bemiddeling of verzoening, met als bedoeling een einde te maken aan een rechtsgeschil zonder beroep te doen op een rechter of een arbiter om dat geschil te beslechten."¹⁷

A. Methodologie

14. Het eerst hoofdstuk betreft een antwoord op een beschrijvende onderzoeksvraag met als doel het figuur 'geschillenbeslechting/-oplossing' uiteen te zetten om zo een basis te vormen voor het verdere verloop van de scriptie. Binnen dit soort onderzoeksvragen is de interpretatie ervan zeer belangrijk. Er werd hier gekozen voor een vaktechnische interpretatie. 'Alternatieve geschillenoplossing' is een abstracte, juridische term die aangeeft iets uit te sluiten zonder aan te geven waarvoor het een alternatief geeft en wat het dan wel inhoudt. Dit is zeer complex. Deze vraag wordt eerder kort beantwoord, met de verwijzing naar de vele waardevolle bronnen die dit onderwerp reeds behandelde.

B. Betekenis van het woord

15. "Bemiddeling heeft een veel te brede definitie. Zeker in ons beroep. Als je aan vijf verschillende gerechtsdeurwaarders gaat vragen wat zij onder bemiddeling begrijpen, zal je waarschijnlijk minstens drie totaal verschillende antwoorden krijgen."¹⁸

16. 'Alternative Dispute Resolution', het maakt zijn opmars, en niet alleen in België. Onze Noorderburen noemen het ook wel eens 'Anders Dan Rechtspraak'¹⁹, maar bij ons is de terminologie 'alternatieve geschillenbeslechting' meer ingeburgerd²⁰, hoewel dat de lading niet helemaal dekt. De *Valks Juridisch Woordenboek* omschrijft een geschil namelijk als volgt: "Een algemene aanduiding voor een betwisting omtrent of tegenstrijdige aanspraken met betrekking tot subjectieve rechten, zowel in rechte als buiten rechte."²¹ Er kan dus worden gesteld dat een geschil eerder een juridische lading heeft.²² Alternatieve geschiloplossing wilt daarentegen echter niet enkel een juridisch geschil oplossen, maar ook de onderliggende oorzaak ervan. Als de term helemaal ontleed wordt, kunnen we ook beter spreken van geschil'oplossing', gezien 'beslechten' sneller begrepen kan worden als het op harde wijze beëindigen van een conflict.

¹⁷ E. DIRIX, B. TILLEMANN, EN P. VAN ORSHOVEN, *DE VALKS Juridisch woordenboek*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2010, 23.

¹⁸ Zie bijlage 7.

¹⁹ M.P. ERNSTE, "De Nederlandse geschillencommissies voor consumentenzaken langs de meetlat van de Richtlijn ADR consumenten en de Verordening ODR consumenten", *NtEr* 2013, afl. 8, 268.

²⁰ E. LANCKSWERDT, *Onderhandelen en bemiddelen Syllabus*, Universiteit Hasselt, 2021, 9.

²¹ E. DIRIX, B. TILLEMANN, EN P. VAN ORSHOVEN, *DE VALKS Juridisch woordenboek*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2010, 171.

²² E. LANCKSWERDT, *Onderhandelen en bemiddelen Syllabus*, Universiteit Hasselt, 2021, 60.

17. In al de takken van ons recht komt het voor, gaande van het familierecht tot het strafrecht en net dat maakt een alomvattende definitie van het concept maken zo ingewikkeld.²³ Wanneer we naar het Gerechtelijk Wetboek²⁴ kijken, valt er af te leiden dat er meerdere concepten onder het gegeven 'Alternative Dispute Resolution' vallen. Zo bestaat er onderhandelen²⁵, collaboratieve onderhandelingen²⁶, bemiddeling²⁷, de bindende derdenbeslissing²⁸, de minnelijke schikking²⁹ en nog ontelbaar veel andere vormen³⁰.

18. Professor dr. Erik Lanckswaert geeft zelf de volgende definitie van het concept alternatieve geschiloplossing: 'Elke vorm van conflictoplossing die niet via een rechterlijke uitspraak plaatsvindt.'³¹. Keer op keer wordt het dus duidelijk dat er geen rechter aan te pas komt.

19. In deze masterscriptie ligt de focus op hoe dit gegeven in de wereld van de gerechtsdeurwaarder wordt toegepast. Heel dit werkt steunt op één enkele paragraaf³² in het Gerechtelijk Wetboek, namelijk op artikel 519, §4. De paragraaf luidt als volgt: "De gerechtsdeurwaarders streven, in de mate van het mogelijke, de minnelijke oplossing van geschillen na onder meer door de rechtszoekende te wijzen op de mogelijkheid tot bemiddeling, verzoening en elke andere vorm van minnelijke oplossing van geschillen."³³ Gelet op het voorgaande lijkt het mij in eerste instantie aangewezen in te zoomen op bemiddeling, startend met de definitie in het Gerechtelijk Wetboek. Artikel 1723/1 zegt: "De bemiddeling is een vertrouwelijk en gestructureerd proces van vrijwillig overleg tussen conflicterende partijen met de medewerking van een onafhankelijke neutrale en onpartijdige derde die de communicatie vergemakkelijkt en poogt de partijen ertoe te brengen zelf een oplossing uit te werken."³⁴

Deze procedure kan op twee manieren worden ingeleid: door de partijen zelf of door een gerechtelijke instantie. Die eerste vorm wordt dan de 'vrijwillige bemiddeling', ook wel 'buitengerechtelijke bemiddeling'³⁵ genoemd, terwijl de tweede de 'gerechtelijke bemiddeling' is.³⁶ Belangrijk is dat zowel bij de vrijwillige als bij de gerechtelijke bemiddeling niemand verplicht is deel te nemen. Binnen het kader van de gerechtsdeurwaarders lijkt het er dus op dat het om vrijwillige bemiddeling gaat. De vraag rest nu enkel nog hoe dat binnen de job in de praktijk omgezet kan worden. Hierop wordt later nog ingegaan.

²³ T. SOURDIN, *Alternative Dispute Resolution* (2de ed.), Sydney, Lawbook Co., 2005, 2.

²⁴ Ger.W.

²⁵ E. LANCKSWAERT, *Onderhandelen en bemiddelen Syllabus*, Universiteit Hasselt, 2021, 64- 97.

²⁶ E. LANCKSWAERT, *Onderhandelen en bemiddelen Syllabus*, Universiteit Hasselt, 2021, 98 - 101.

²⁷ E. LANCKSWAERT, *Onderhandelen en bemiddelen Syllabus*, Universiteit Hasselt, 2021, 102 - 118.

²⁸ E. LANCKSWAERT, *Onderhandelen en bemiddelen Syllabus*, Universiteit Hasselt, 2021, 119 - 122.

²⁹ E. LANCKSWAERT, *Onderhandelen en bemiddelen Syllabus*, Universiteit Hasselt, 2021, 123 -127.

³⁰ E. LANCKSWAERT, *Onderhandelen en bemiddelen Syllabus*, Universiteit Hasselt, 2021, 128 - 137.

³¹ E. LANCKSWAERT, *Onderhandelen en bemiddelen Syllabus*, Universiteit Hasselt, 2021, 60.

³² K. GEENS, *Een efficiëntere justitie voor meer rechtvaardigheid*, Justitieplan, 18 maart 2015, 34 -35.

³³ Artikel 519, §4 Ger.W.

³⁴ Artikel 1723/1 Ger.W.

³⁵ Artikelen 1730 t.e.m. 1733 Ger.W.

³⁶ Federale Overheidsdienst Justitie, "Bemiddeling", www.justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/bemiddeling/vormen.

C. Kenmerken

20. Dit gezegd zijnde valt er af te leiden dat alternatieve geschiloplossing enkele belangrijke kenmerken kent³⁷. Zo wordt er enkele keren vermeldt dat het *vrijwillig* moet zijn en blijven. Het is belangrijk dat alle partijen samen willen zitten en willen communiceren met elkaar. In het licht van het beroep van een gerechtsdeurwaarder kan hier al een eerste probleem optreden. Zoals later in deze scriptie zal blijken, is het namelijk zo dat een gerechtsdeurwaarder een onafhankelijk persoon is. Met andere woorden is hij dus een derde aan het conflict, die door één van de partijen wordt aangespoord een actie uit te voeren in diens naam. Hieruit volgt dat de partijen die in conflict liggen met elkaar dus niet in aanwezigheid van elkaar zijn op het moment dat de gerechtsdeurwaarder zijn taak uitvoert. Men zou daarom de wenkbrauwen kunnen fronsen bij het idee dat dit beroep een aansporing krijgt via de wetgever aan te moeten zetten tot bemiddeling.

21. Een tweede kenmerk dat doorgaans aan alternatieve geschiloplossing wordt toegekend is dat het dient om de onderlinge *relatie* tussen de partijen in stand te houden.³⁸ Het beroep van gerechtsdeurwaarder heeft in de oren van het brede publiek een negatieve connotatie, het is de boeman onder de juristen en komt enkel aan de deur om slecht nieuws te brengen. Hoe kan zo een persoon er dan voor zorgen dat de relatie tussen partijen in stand wordt gehouden of zelfs wordt verbeterd? Hoe het ook gedraaid of gekeerd wordt, vaak komt een gerechtsdeurwaarder aan een voordeur wanneer er conflict is over geld en er geen andere oplossing meer leek te zijn voor de eisende partij om dat geld te verkrijgen. Er wordt dan ook meermaals in de interviews gezegd dat de relatie niet meer te behouden valt, als die al bestond tussen partijen. Er zijn namelijk ook heel veel gevallen waar de eisende partij een overheidsinstelling betreft.

22. Over alternatieve geschiloplossing wordt ook beweerd dat het als doel een oplossing *op maat* heeft. De belangen en doelen van alle partijen worden naast elkaar gelegd en er wordt met alles rekening gehouden. Is het wel mogelijk bemiddeling door een gerechtsdeurwaarder op maat toe te passen? Wanneer je als gerechtsdeurwaarder een opdracht krijgt, moet je die uitvoeren. Je kan dus niet 100% op maat werken in dat beroep. Je bent vanaf een bepaalde hoogte gebonden door de wil van de opdrachtgever en die ziet het liefst zijn eigen belangen behartigd en zal niet snel toegeven aan de belangen van de tegenpartij. Het blijkt dus nogmaals dat bemiddeling in de uitvoering van dit beroep niet gemakkelijk is.

23. In de definitie uit het Gerechtelijk Wetboek staat ook te lezen dat het *vertrouwelijk* moet zijn. Het is zo dat een gerechtsdeurwaarder beroepsgeheim heeft. Dit lijkt het enige punt te zijn waar de gerechtsdeurwaarder een geschikt persoon lijkt aan alternatieve geschiloplossing te kunnen doen. En toch. Vaak is een gerechtsdeurwaarder niet alleen op pad, maar heeft hij een getuige, een slotenmaker en/of zelfs politie bij en eens opnieuw op kantoor zal het dossier waarschijnlijk door een

³⁷ L. DE GEYTER, *Bemiddeling in het bestuursrecht: alternatieve methoden tot beslechting van bestuursgeschillen*, Brugge, Die Keure, 2006, 21-22 en 27-28; M.A. SCHONEWILLE, M.A., *Toolkit mediation, Resultaat bereiken als mediator, manager, mediation advocate en onderhandelaar*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2018, 101-105; E. LANCKSWERDT, "Leefmilieuconflicten voorkomen en alternatief oplossen. Een overzicht van de verschillende vormen van ADR die inzetbaar zijn op het domein van het omgevingsrecht", *Tijdschrift voor Milieu- en Energierecht*, 2016, 191-207.

³⁸ E. LANCKSWERDT, *Onderhandelen en bemiddelen Syllabus*, Universiteit Hasselt, 2021, 61.

medewerker worden opgevolgd en/of afgehandeld. Ondanks dat deze personen allemaal ook gebonden zijn door het beroepsgeheim, lijkt het begrip 'vertrouwelijkheid' steeds holler te klinken.

24. Tenslotte is *flexibiliteit* in het licht van deze scriptie een belangrijk kenmerk van alternatieve geschiloplossing. Dit houdt in dat partijen zelf kunnen kiezen via welke vorm ze wensen te hanteren en hoe ze het verloop ervan willen zien. Een gerechtsdeurwaarder komt nooit zonder reden. Er is vaak een uitvoerbare titel die aan de grondslag van zijn bezoek ligt. De vraag is dan of er dan al niet een keuze is gemaakt. Een van de partijen heeft namelijk reeds de stap gezet naar een rechtbank om een vonnis te verkrijgen en dat via een gerechtsdeurwaarder te laten uitvoeren of betekenen aan de tegenpartij. Algemeen geweten is dat een vonnis bindende werking heeft tussen partijen dus dat het ook gevolgd moet worden, en zo nodig zelfs afgedwongen kan worden. Opnieuw wordt duidelijk dat het moeilijk is voor een gerechtsdeurwaarder om alternatieve geschiloplossing aan te bevelen of zelf toe te passen, hij lijkt spreekwoordelijk aan handen en voeten gebonden te zijn.

25. Uiteraard zijn er nog meerdere kenmerken van toepassing op dit zeer uitgebreid concept. Afhankelijk van waar men leest, zijn er veel verschillende terug te vinden en worden ze ook vaak anders ingevuld. Om het overzicht te bewaren en de brug goed te kunnen maken met het juridisch beroep in kwestie, beperkt deze scriptie zich echter tot deze vijf.

26. Wegens het bestaand, zeer uitgebreid bronnenbestand zal deze scriptie niet verder ingaan op wat alternatieve geschillenbeslechting inhoudt. Daarvoor verwijs ik graag naar literatuur van gezaghebbende auteurs, zoals bijvoorbeeld de promotor van deze scriptie Prof. Dr. Eric LANCKSWERDT.

Hoofdstuk II. Wat houdt het beroep van een gerechtsdeurwaarder in?

27. "**Gerechtsdeurwaarder:** een openbaar ambtenaar benoemd door de Koning met de uitsluitende bevoegdheid tot het opstellen en betekenen van exploiten en tot tenuitvoerleggingen, zie artikel 516 Ger.W."³⁹

A. Methodologie

28. Bij het beantwoorden van deze tweede onderzoeksvraag betreffende de inhoud van het beroep van een gerechtsdeurwaarder, wordt er enerzijds een onderscheid gemaakt tussen wie de gerechtsdeurwaarder is en anderzijds wat zijn taken zijn. Bij de uitdieping van die taken wordt er een onderscheid gemaakt tussen zijn ministriële zaken en de taken die hij als zelfstandige kan uitvoeren. Er wordt ook kort stilgestaan bij iedere taak of bemiddeling toe te passen valt. Een diepere uitwerking daarvan wordt echter in een volgend hoofdstuk besproken. Dit is een beschrijvende onderzoeksvraag

B. Wat is een gerechtsdeurwaarder?

29. "*Voor de jurist is er maar één ding belangrijk en dat is la rigueur, de nauwkeurigheid. Voor een gerechtsdeurwaarder is dat het kwadraat daarvan.*"⁴⁰

30. Een gerechtsdeurwaarder is een openbare, ministeriële ambtenaar.⁴¹ Dit houdt in dat ze een dienende plicht hebben. Ze hebben een hoeveelheid aan monopolietaken. Dit wil zeggen dat die taken door de wetgever zijn opgelegd. Al deze verplichte taken zijn opgenomen in artikel 519 §1 van het Gerechtelijk Wetboek:

"§1. Gerechtsdeurwaarders hebben taken waarvoor zij alleen bevoegd zijn en waarvoor zij ministerieplicht hebben.

Deze taken zijn:

1° het opstellen en betekenen van alle exploiten en de tenuitvoerlegging van gerechtelijke beslissingen, alsmede van akten of titels in uitvoerbare vorm;

1° bis. het invorderen van onbetwiste geldschulden overeenkomstig hoofdstuk Iquinquies van de eerste titel van het vijfde deel;

2° het verrichten van vaststellingen, op verzoek van magistraten en op verzoek van particulieren, met betrekking tot zuiver materiële feiten, zonder enig advies uit te brengen omtrent de oorzaken en de gevolgen in feite of in rechte die daaruit zouden kunnen voortvloeien, evenals de vaststellingen die tot de wettelijke uitoefeningen van hun ambt behoren; deze vaststellingen zijn authentiek wat betreft de materiële feiten en gegevens die de gerechtsdeurwaarder zintuiglijk kan waarnemen;

³⁹ E. DIRIX, B. TILLEMANS, EN P. VAN ORSHOVEN, *DE VALKS Juridisch woordenboek*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2010, 171.

⁴⁰ Zie bijlage 5.

⁴¹ Artikel 519 §1 Ger.W.

3° het opmaken van protesten tegen een wisselbrief, orderbrief en bankcheque;

4° de gerechtelijke openbare verkoping van roerende goederen en schepen in het kader van de gedwongen tenuitvoerlegging;

5° de gerechtelijke verkoping in der minne van roerende goederen, overeenkomstig artikel 1526bis;

6° de vrijwillige openbare verkopeningen van roerende zaken, welke monopolie zij delen met de notarissen;

7° het kennis nemen van berichten van verzet, bevel, beslag, delegatie, overdracht, collectieve schuldenregeling en protest, welke monopolie zij delen met de in artikel 1391, §1, vermelde personen;

8° het neerleggen, doorhalen en wijzigen van de berichten van verzet, bevel, beslag, delegatie, overdracht, collectieve schuldenregeling en protest in de opdrachten die hen werden toevertrouwd of waarin ze werden aangesteld."⁴²

De belangrijkste hiervan zijn: ervoor zorgen dat uitvoerbare titels – vonnissen en arresten – effectief uitgevoerd worden⁴³, vaststellingen doen⁴⁴, exploiten opstellen en exploiten betekenen⁴⁵ en openbare verkopen begeleiden van roerende goederen⁴⁶. Het feit dat die taken verplicht zijn, heeft ook als gevolg dat gerechtsdeurwaarders die nooit zullen kunnen weigeren. Hierop bestaan twee uitzonderingen, namelijk het in strijd zijn ervan met de wet of met de deontologische code van de gerechtsdeurwaarder. Voor deze taken zijn de tarieven ook bepaald door de wetgever in een Koninklijk Besluit⁴⁷.

31. Naast de verplichte taken, hebben de gerechtsdeurwaarder ook bijkomende bevoegdheden⁴⁸ waarvoor zij geen monopolie hebben:

"§2. Gerechtsdeurwaarders hebben residuaire bevoegdheden waarvoor zij geen monopolie en geen ministerieplicht hebben, onder meer:

1° ter griffie de uitgiften, afschriften en uittreksels van alle processtukken lichten en de verzoekschriften indienen die zij krachtens de wet kunnen ondertekenen, evenals ter griffie neerleggen van alle andere verzoekschriften;

2° voor eensluidend tekenen van afschriften en vertalingen van documenten in hun bezit;

3° uittreksels opstellen van alle akten van hun ambt;

4° optreden als sekwesteer;

5° zorgen voor de minnelijke inning van schuldvorderingen;

6° optreden als pandverzilveraar;

⁴² Artikel 519, §1 Ger.W.

⁴³ Artikel 519, §1 1° Ger.W.

⁴⁴ Artikel 519, §1 2° Ger.W.

⁴⁵ Artikel 519, §1 1° Ger.W.

⁴⁶ Artikel 519, §1 4°-6° Ger.W.

⁴⁷ KB 30 november 1976, BS 8 februari 1977.

⁴⁸ Artikel 519 §2 Ger.W.

7° optreden als ondernemingsbemiddelaar of gerechtsmandataris in het kader van de wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen;

8° het gerechtelijk mandaat van voorlopig bewindvoerder uitoefenen;

9° schattingen van meubelen en roerende goederen maken en assistentie verlenen aan faillissementscuratoren met betrekking tot inventarisatie en realisatie van de faillissementsboedel;

10° optreden als minnelijke schuldbemiddelaar en als schuldbemiddelaar in het kader van collectieve schuldenregeling;

11° optreden als bemiddelaar in familiezaken en als bemiddelaar in het kader van alternatieve geschillenbeslechting;

12° optreden als curator over onbeheerde nalatenschappen;

13° rechtskundige adviezen verlenen met betrekking tot de rechten, verplichtingen en lasten die voortvloeien uit de rechtshandelingen waarbij gerechtsdeurwaarders betrokken zijn;

14° solvabiliteitsonderzoeken uitvoeren, vermogensrapporten, opstellen en afleveren;

15° fiscale attesten afleveren met betrekking tot oninbare schuldvorderingen;

16° toezicht houden op toegelaten loterijen en wedstrijden.⁴⁹

Dat wil zeggen dat ook andere actoren die taken mogen uitvoeren en dat een gerechtsdeurwaarder deze ook mag weigeren. Voor deze taken is het tarief niet vastgelegd, maar speelt de vrije markt.

32. Uit dit alles blijkt dus dat het beroep van een gerechtsdeurwaarder enorm veelzijdig is. Ze zijn als het ware het verlengstuk van een rechter en kunnen optreden als bemiddelaar tussen schuldeiser en schuldenaar. Dit lijkt op het eerste gezicht echter enkel in de uitoefening van hun buitengerechtelijke opdrachten te kunnen.⁵⁰

33. Waar door alle geïnterviewde gerechtsdeurwaarders ook op gehamerd wordt, is dat ze hun job op een onafhankelijke manier uitoefenen. Dat heeft te maken met het feit dat ze als zelfstandigen werken. Ze zijn dus zelf verantwoordelijk voor een groot deel van hun werk. Als ze op een partijdige wijze hun beroep zouden uitoefenen, heeft daar niemand baat bij. Als ze ervoor zorgen dat hun schuldeisers tevreden zijn, zullen die vaker beroep doen op deze gerechtsdeurwaarder en misschien zelfs reclame ervoor maken. Anderzijds hou je als gerechtsdeurwaarder ook best rekening met hoe je met je schuldenaars omgaat. Als men hen te hard aanpakt of het been stijf wil houden, dan zal een betaling vaak uitblijven. Het is daarom belangrijk voor ogen te houden dat je als gerechtsdeurwaarder letterlijk tussen twee partijen instaat en bij geen van beide hoort.

C. De taken van een gerechtsdeurwaarder

34. Om de bemiddelende rol van de gerechtsdeurwaarder tijdens de uitvoering van het beroep te kunnen analyseren, geeft deze scriptie een overzicht van enkele belangrijke taken. Er zal een uitleg gegeven worden over enkele verschillende taken om in een volgend hoofdstuk een toepassing

⁴⁹ Artikel 519, §2 Ger.W.

⁵⁰ <https://www.gerechtsdeurwaarders.be/de-gerechtsdeurwaarder/wat-doet-de-gerechtsdeurwaarders>.

van de bemiddelende rol op die taken uiteen te zetten. Er is gekozen om zowel taken te beschrijven die binnen de bevoegdheid van de gerechtsdeurwaarder als openbaar ambtenaar vallen – en waarvoor hij dus het voornoemde monopolie heeft – als die hij uitvoert als vrije beroepsbeoefenaar.

a. Betekening

35. Enkel een gerechtsdeurwaarder heeft de bevoegdheid exploiten op te stellen en te betekenen⁵¹, op het Belgisch grondgebied en binnen een bepaald arrondissement.⁵² Een betekening is een afschrift van een akte van rechtspleging bij gerechtsdeurwaardersexploot⁵³, en kan dus zowel betrekking hebben op een dagvaarding voor de rechtbank als op een beslissing van een rechter in de vorm van een vonnis of arrest. Vooraleer een uitvoerbare titel tenuitvoer gelegd kan worden, moet het dus door een gerechtsdeurwaarder aan de persoon in kwestie worden betekend.

Belangrijk om op te merken is dat een exploit aan een persoon zou moeten worden betekend, zoals in de wet staat beschreven.⁵⁴ Aangezien een gerechtsdeurwaarder overdag werkt – net zoals de meeste andere personen in België – kan het gebeuren dat de persoon aan wie het exploit dient te worden betekend niet thuis is op het moment dat een gerechtsdeurwaarder zich aanmeldt. Om ervoor te zorgen dat de gerechtsdeurwaarder zijn taken – waartoe hij verplicht is ze uit te voeren⁵⁵ – niet onuitgevoerd zou zien, heeft de wetgever een cascaderегeling (een trapsgewijze regeling) ingevoerd inzake betekeningen.

36. In eerste instantie moet de betekening gebeuren aan de persoon zelf, indien men deze aantreft. Dit kan op iedere locatie in België gebeuren, te denken valt dan aan de Amerikaanse films waarin een mannetje op een fiets opeens een dagvaarding in de hand van een andere persoon duwt met de droge vermelding “You have been served.”. In principe is dit dus ook in België een mogelijkheid, hoewel de praktijk van een veel lager dramagehalte getuigt.

37. Vaak gebeurt het dat de persoon in kwestie niet kan worden aangetroffen en dan mag de gerechtsdeurwaarder zijn exploit betekenen aan aan de woonplaats (“*de plaats waar de persoon in het bevolkingsregister is ingeschreven als hebbende aldaar zijn hoofdverblijfplaats*”⁵⁶) of de verblijfplaats (“*iedere andere vestiging, zoals de plaats waar de persoon kantoor houdt of een handels- of nijverheidszaak drijft*”⁵⁷) van de geadresseerde.⁵⁸ Belangrijk hierbij is dat het exploit dan enkel betekend mag worden aan een bloedverwante, (“*een persoon die juridisch afstamt van een ander persoon, hetzij in opgaande of neerdalende rechte lijn, hetzij in zijlijn*”⁵⁹), aanverwante (“*uitdrukking van familierelatie tussen een persoon en zijn schoonfamilie of aangetrouwde*”).

⁵¹ E-fiche – de gerechtsdeurwaarder – handhavingsambtenaar <http://www.europe-eje.eu/nl/fiche-thematique/fiche-2-gerechtsdeurwaarder-handhavingsambtenaar-0>

⁵² Artikel 519 §1 lid 2, 1° Ger.W.

⁵³ E. DIRIX, B. TILLEMANN, EN P. VAN ORSHOVEN, *DE VALKS Juridisch woordenboek*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2010, 55; Artikel 32, 1° Ger.W.

⁵⁴ Artikel 33 lid 1 Ger.W.

⁵⁵ Artikel 519 lid 1 Ger.W.

⁵⁶ Artikel 32 3° Ger.W.

⁵⁷ Artikel 32 4° Ger.W.

⁵⁸ Artikel 35 Ger.W.

⁵⁹ E. DIRIX, B. TILLEMANN, EN P. VAN ORSHOVEN, *DE VALKS Juridisch woordenboek*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2010, 65.

*familie*⁶⁰), dienstbode (*“de al dan niet kost, inwoning of huisvestiging genietende werknemer”*⁶¹) of aangestelde (*“degene die onder gezag, leiding en toezicht staat van de schuldenaar en waarop deze een beroep doet voor de uitvoering van zijn contractuele verbintenissen”*⁶²) van de geadresseerde.⁶³ Ongeacht wie van voornoemde personen het exploit ontvangt, hij of zij mag nooit jonger dan 16 jaar oud zijn⁶⁴.

38. Indien zelfs dit niet tot de mogelijkheden behoort, kan de betekening toch gebeuren. Dit zal dan plaatsvinden doordat de gerechtsdeurwaarder een afschrift van het exploit zal achterlaten in de brievenbus.⁶⁵ Hieraan zijn enkele vormvereisten verbonden, namelijk in de eerste instantie dat het afschrift in een gesloten enveloppe moet worden achtergelaten.⁶⁶ Daarnaast moet op de enveloppe enkele belangrijke gegevens leesbaar zijn zoals de naam van het kantoor van de gerechtsdeurwaarder en de naam en de voornaam van de persoon aan wie het exploit gericht is. Ook moet de locatie van de betekening leesbaar zijn en zeer belangrijk; de tekst *“Pro Justitia – Dadelijk af te geven”*.⁶⁷ Eventueel opvallend is het feit dat er een afschrift, een kopie, wordt betekend aan de geadresseerde van het exploit. Dit is omdat het origineel bij de gerechtsdeurwaarder zelf moet blijven. Toch zijn zowel het origineel exemplaar als het afschrift aan dezelfde vormvereisten onderworpen. Zo is het vereist dat op beide exemplaren de datum, het uur en de locatie wordt vermeld van waar het exploit betekend wordt.

39. Indien de geadresseerde van het exploit een rechtspersoon is, kan het betekend worden aan de persoon die of het orgaan dat in de statuten wordt aangeduid de rechtspersoon in rechte te mogen verdedigen.⁶⁸ Wanneer die persoon niet aanwezig zou zijn, mag het exploit betekend worden aan de maatschappelijke zetel (*“verplicht in de statuten aan te geven adres waar een rechtspersoon, hetzij een vereniging met rechtspersoonlijkheid of een vennootschap met rechtspersoonlijkheid bereikt kan worden”*⁶⁹) of de administratieve zetel.⁷⁰

40. Uit dit alles kan worden afgeleid dat een gerechtsdeurwaarder doorgaans mensen aantreft bij het betekenen van een exploit. Kristina Vindevogel wees erop dat er collaga's zijn die proberen zo weinig mogelijk mensen te treffen, om zo meer zaken te kunnen betekenen en dus vaak langs de kassa te kunnen passeren. In het licht van bemiddeling is dit nefast maar hier wordt in een volgend hoofdstuk verder op ingegaan.

⁶⁰ <https://www.juridischwoordenboek.be/zoek/aanverwanten>

⁶¹ E. DIRIX, B. TILLEMANN, EN P. VAN ORSHOVEN, *DE VALKS Juridisch woordenboek*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2010, 109.

⁶² E. DIRIX, B. TILLEMANN, EN P. VAN ORSHOVEN, *DE VALKS Juridisch woordenboek*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2010, 2.

⁶³ Artikel 35 lid 2 Ger.W.

⁶⁴ Artikel 35 lid 3 Ger.W.

⁶⁵ Artikel 38 §1 Ger.W.

⁶⁶ Artikel 38 §1 lid 1 in fine Ger.W.

⁶⁷ Artikel 44 lid 1 Ger.W.

⁶⁸ Artikel 34 Ger.W.

⁶⁹ E. DIRIX, B. TILLEMANN, EN P. VAN ORSHOVEN, *DE VALKS Juridisch woordenboek*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2010, 471.

⁷⁰ Artikel 35 lid 1 Ger.W.

b. Gedwongen tenuitvoerlegging

41. Een gerechtsdeurwaarder heeft de monopolietaak ervoor te zorgen dat aanspraken die in een uitvoerbare titel zijn neergelegd (kunnen) worden gerealiseerd.⁷¹ Deze gedwongen tegenuitvoerlegging kan men onderverdelen in twee grote subgroepen; een veroorderling tot een geldsom en een veroordeling om iets te doen of iets niet te doen. Er zal hier van iedere subgroep een toepassing worden uitgewerkt. Voor iedere handeling van tenuitvoerlegging door een gerechtsdeurwaarder gesteld geldt wel dezelfde voorwaarde dat het enkel tussen 06.00u in de ochtend en 21.00u in de avond mag gebeuren en nooit in een weekend of op een wettelijke feestdag, tenzij er sprake is van dringende noodzakelijkheid.⁷² Zo een dringende noodzakelijkheid kan enkel voorkomen als het te maken heeft met het verlot van de beslagrechter en dan moet het bij verzoekschrift worden verleend.

i. Veroordeling tot een geldsom

42. Om over te gaan tot een gedwongen tegenuitvoerlegging van een uitvoerbare titel tot betaling, moet er eerst een betekening gebeuren van die uitvoerbare titel.⁷³ Als de gerechtsdeurwaarder dit betekend heeft en de schuldenaar nog niet overgegaan is tot betaling van de verschuldigde geldsom, kan er beslag worden gelegd. Ook hier valt er een onderverdeling te maken; er is een bewarend beslag, een uitvoerend beslag en een beslag onder derden. Alle drie soorten beslagen kunnen zowel op roerende (*alles wat niet onroerend is*⁷⁴) als op onroerende (*grond en bouwwerken en beplantingen die er een inherent bestanddeel van vormen, inherente bestanddelen van die bouwwerken en beplantingen en accessoria die onroerend zijn door bestemming*⁷⁵) goederen betrekking hebben.

1. Bewarend beslag

43. Bij een bewarend beslag⁷⁶ zal de gerechtsdeurwaarder een beslagexploot opmaken door in de verblijfplaats of woonplaats van de schuldenaar een inventaris op te maken en die roerende of onroerende goederen zullen dan bewaard worden gedurende maximaal drie jaar. Het is als het ware een drukmiddel om de schuldenaar aan te zetten tot betaling van de schuld. Verder zal er niet worden ingegaan op het bewarend beslag.

2. Beslag onder derden

44. Een beslag onder derden kan zowel bewarend⁷⁷ als uitvoerend⁷⁸ zijn. Een beslag onder derden houdt in dat een persoon (de derde) die verplicht is aan de schuldenaar iets te betalen of geven, wordt verplicht om en niet-beschermd deel daarvan aan de gerechtsdeurwaarder af te geven. Een voorbeeld is een deel van een loon, verschuldigd door een werkgever, dat niet naar de schuldenaar wordt gestort maar naar de gerechtsdeurwaarder. Ook op het beslag onder derden zal niet verder worden ingegaan.

⁷¹ Artikel 519 §1 lid 2, 1° Ger.W.

⁷² Artikel 1387 Ger.W.

⁷³ Zie randnummer

⁷⁴ Artikel 3.46 Burgerlijk Wetboek.

⁷⁵ Artikel 3.47 BW.

⁷⁶ Vijfde deel, titel II Ger.W.

⁷⁷ Artikelen 1445 ev. Ger.W.

⁷⁸ Artikelen 1539 ev. Ger.W.

3. Uitvoerend beslag

45. Tenslotte is er ook een uitvoerend beslag mogelijk. Dit is het meest voorkomende. Voordat er tot uitvoerend beslag mag worden overgegaan, moet het bevel daartoe minstens één dag op voorhand aan de schuldenaar worden gedaan. Uitvoerend beslag op onroerende goederen wordt niet besproken.

3.1 Waarop mag beslag worden gelegd?

46. Om een uitvoerend beslag op roerende goederen te mogen uitvoeren, volstaat het dat de goederen eigendom zijn van de schuldenaar.⁷⁹ Je hebt het eigendom over een goed als je het goed in je bezit hebt en als je te goeder trouw bent. Je wordt onder die voorwaarden altijd vermoed de bezitter te zijn van een onroerend goed. Een gevolg hiervan is dat de gerechtsdeurwaarder dus het wettelijk vermoeden heeft dat alle spullen die zich in het huis van de geadresseerde van het exploit tot roerend beslag bevinden, vatbaar zijn voor beslag.

47. Indien er meerdere personen in eenzelfde huis samenwonen, kan het gebeuren dat de gerechtsdeurwaarder in zijn inventaris spullen neerschrijft die niet aan de schuldenaar toebehoren. In dat geval kan de eigenlijke eigenaar een verzet aantekenen tegen de verkoop van zijn spullen. Dat verzet moet gebeuren in een exploit en moet worden betekend aan de volgende drie personen: de beslagrechter, de gerechtsdeurwaarder en de schuldenaar. Hierbij moeten ook bewijzen worden toegevoegd die het eigendom van de derde kunnen bewijzen.⁸⁰ Als dit alles blijkt te kloppen, worden deze goederen uit het beslag geweerd. Indien de derde op het moment van het beslag aanwezig is, kan hij op dat moment zelf ook bewijzen voorleggen die aantonen dat hij eigenaar is van bepaalde roerende goederen. Als het bewijs rechtmatig is, zal de gerechtsdeurwaarder hiermee rekening houden en de roerende goederen onbeslagen laten.

48. Naast de goederen die aan een derde toebehoren, zijn er ook enkele roerende goederen die door de wetgever worden beschermd en waarop de gerechtsdeurwaarder bijgevolg geen beslag op mag leggen. Deze goederen zijn:

"1° het nodige bed en beddegoed van de beslagene en van zijn gezin, de kleren en het linnengoed volstrekt noodzakelijk voor hun persoonlijk gebruik alsmede de meubelen nodig om deze op te bergen, een wasmachine en strijkijzer voor het onderhoud van het linnen, de toestellen die noodzakelijk zijn voor de verwarming van de gezinswoning, de tafel en de stoelen die voor de familie een gemeenschappelijke maaltijd mogelijk maken, alsook het vaatwerk en het huishoudgerei dat volstrekt noodzakelijk is voor het gezin, een meubel om het vaatwerk en het huishoudgerei op te bergen, een toestel om warme maaltijden te bereiden, een toestel om voedingsmiddelen te bewaren, één verlichtingstoestel per bewoonde kamer, de voorwerpen die noodzakelijk zijn voor de mindervalide gezinsleden, de voorwerpen die bestemd zijn om te worden gebruikt door de kinderen ten laste die onder hetzelfde dak wonen, de gezelschapsdieren, de voorwerpen en produkten die noodzakelijk zijn voor de lichaamsverzorging en voor het onderhoud van de vertrekken, het

⁷⁹ Artikel 3.24 BW.

⁸⁰ Artikel 1514 Ger.W.

gereedschap dat nodig is voor het onderhoud van de tuin, een en ander met uitsluiting van de luxemeubelen en luxeartikelen;

2° de boeken en overige voorwerpen, nodig voor de voortzetting van studies of voor de beroepsopleiding van de beslagene of van de kinderen te zijnen laste die onder hetzelfde dak wonen;

3° de goederen die de beslagene volstrekt nodig heeft voor zijn beroep, tot een waarde van (2.500 EUR) op het tijdstip van het beslag en naar keuze van de beslagene, behalve voor de betaling van de prijs van die goederen;

4° de voorwerpen die dienen voor de uitoefening van de eredienst;

5° de levensmiddelen en brandstof die de beslagene en zijn gezin voor een maand nodig hebben;

6° een koe, of twaalf schapen of geiten, naar keuze van de beslagene, alsmede een varken en vierentwintig dieren van de hoenderhof, met het stro, voeder en graan, nodig voor het strooisel en de voeding van dat vee gedurende één maand.”⁸¹

De dijfveer achter deze zeer belangrijke wetsbepaling is duidelijk: het niet de bedoeling dat de schuldenaar en zijn gezin in een positie worden geplaatst waardoor ze geen menswaardig leven meer kunnen leiden. De enige uitzondering die op deze wetsbepaling bestaat is het geval dat deze goederen zich op een andere plaats dan de gewoonlijke verblijfplaats bevinden. In dat geval mag er wel beslag op gelegd worden.⁸²

49. Naast de onbeslagbare goederen die hierboven vermeld zijn, zijn er ook bepaalde goederen waarop geen beslag kan worden gelegd omwille van hun aard. Zo kunnen indentiteitskaarten, bankkaarten, producten die noodzakelijk zijn voor de gezondheid en maaltijdcheques niet vatbaar zijn voor beslag⁸³. Een interessant gegeven is dat ook onuitgegeven en/of onvoltooide intellectuele eigendommen eveneens niet beslagbaar zijn.⁸⁴

50. Roerende goederen die behoren tot het mede-eigendom van de schuldenaar en een derde, kunnen niet in hun onverdeeldheid worden beslagen. Om hierop roerend beslag te kunnen leggen, zal de gerechtsdeurwaarder eerst een vordering tot verdeling moeten instellen. Pas na die verdeling, kan het beslag worden voortgezet.

3.2 Beslagprocedure

51. Het is aan de schuldeiser - die een uitvoerbare titel heeft - te kiezen of de gerechtsdeurwaarder over moet gaan tot de gedwongen verkoop van de roerende goederen van zijn schuldenaar. Belangrijk is dus dat hij zeker een uitvoerbare titel heeft, een vonnis of arrest van een rechter waarin staat te lezen dat zijn schuldvordering bestaat en opeisbaar is.

Zoals eerder vermeld, moet ten laatste de dag voorgaand aan het roerend beslag een bevel tot betaling worden gedaan aan de schuldenaar.⁸⁵ Op de dag van het beslag is het zo dat de gerechtsdeurwaarder ter plaatse zal komen en het zijn recht is de woning te betreden. Op straffe

⁸¹ Artikel 1408 §1 Ger.W.

⁸² Artikel 1408 §2 Ger.W.

⁸³ <http://www.europe-eje.eu/nl/fiche-thematique/fiche-4-beslaglegging-op-onroerende-goederen-0>

⁸⁴ J. CORBET, "Auteursrecht", *A.P.R.* 1991, 120.

⁸⁵ Artikel 1499 Ger.W.

van nietigheid moet hij worden bijgestaan door een meerderjarige getuige.⁸⁶ Indien dit hem geweigerd wordt of indien de deuren gesloten zijn, kan de gerechtsdeurwaarder beroep doen op een slotenmaker. Die heeft de bevoegdheid iedere deur en/of kast te openen.⁸⁷ In die gevallen moet er ook een politiecommissaris of een vertegenwoordiger daarvan aanwezig zijn die machtiging geeft aan de slotenmaker de sloten open te maken.⁸⁸ Eens de gerechtsdeurwaarder op de plaats van het beslag is binnengetreden, mag hij alle kamers betreden en alle roerende goederen noteren in een inventaris die hij vatbaar voor verkoop acht. Indien de gerechtsdeurwaarder een ruimte niet moet betreden om roerende goederen te bemerken, mogen die ook opgeschreven worden. Indien op de naam van de schuldenaar een auto ingeschreven staat volgens een uittreksel uit de Dienst voor Inschrijvingen van Voertuigen (DIV), mag daar ook beslag op worden gelegd, zelfs indien die auto zich op de openbare weg bevindt.

52. Belangrijk op te merken is dat deze beslaglegging geen overdracht van eigendom inhoudt, noch een overplaatsing of wegneming van de goederen goedkeurt. Deze laatste verplichting geldt eveneens voor de schuldenaar zelf. Hij mag niet kwaadwillens inbeslaggenomen goederen van de hand doen zodat ze niet openbaar verkocht kunnen worden.

53. Wanneer er een maand verstreken is sinds de beslaglegging en de schuldenaar heeft nog steeds nagelaten te betalen, kan de gerechtsdeurwaarder overgaan tot de aanplakking. Aanplakking houdt in dat de verkoop van de roerende goederen wordt bekendgemaakt, zowel aan de zaal waar de verkoop zal plaatsvinden als aan de schuldenaar zijn woonplaats. Ook op de website van de verkooppriimte zal een bekendmaking verschijnen. Deze aanplakking moet op al deze plaatsen ten minste drie dagen voor de dag van de verkoop gebeuren.⁸⁹ Hierna wordt er overgegaan tot oplading. Al de roerende goederen die zich in het inventaris bevinden, worden door een verhuishwagen opgehaald en worden naar de verkoopsaal gebracht. De openbare verkoop wordt door een gerechtsdeurwaarder geleid en de hoogstbiedende persoon zal het goed verkrijgen na betaling. Hiervan moet een proces-verbaal worden opgesteld en na het ontvangen van alle sommen, maakt de gerechtsdeurwaarder een verdeling van alle gelden voor alle schuldeisers van de betreffende schuldenaar.⁹⁰

ii. Veroordeling om iets te doen of iets niet te doen

54. Het enige voorbeeld dat hierbij zal worden besproken is het de uithuiszetting van een huurder wegens het uitblijven van een betaling van huurgelden.⁹¹ Indien een verhuurder geen huurgelden meer ontvangt, kan hij een verzoekschrift indienen bij de griffie van het vrederecht tot uithuiszetting van zijn huurder. Tussen de betekening van het vonnis tot een uithuiszetting en de eigenlijke uithuiszetting moet minstens één maand verstrijken, behoudens enkele in de wet voorziene uitzonderingen, zoals het bewijs dat het onroerend goed ondertussen reeds verlaten is. Ten minste vijf dagen voor de uithuiszetting moet de gerechtsdeurwaarder de huurder op de hoogte

⁸⁶ Artikel 1501 Ger.W.

⁸⁷ Artikel 1504 Ger.W.

⁸⁸ Zie infra.

⁸⁹ Artikel 1516 Ger. W.

⁹⁰ Artikel 1522 Ger.W.

⁹¹ Artikelen 1344bis ev. Ger.W.

stellen van de datum van de uithuiszetting.⁹² Op de dag van de uithuiszetting worden de deuren van het onroerend goed geopend en worden alle goederen die nog aanwezig zijn in de woning op de kosten van de schuldenaar weggehaald en gedurende maximaal zes maanden opgeslagen door het gemeentebestuur. Indien de huurders op dat moment niet aanwezig zijn of de sleutels niet willen afgeven, worden alle sloten van de buitendeuren vervangen, eveneens op de kosten van de huurder.

55. Bij alles onder de gedwongen tenuitvoerlegging kan het dus zijn dat de gerechtsdeurwaarder met de schuldenaar in contact komt. In het volgend hoofdstuk wordt besproken of bemiddeling mogelijk is.

c. Schuldbemiddeling

56. De enige taak die hier besproken zal worden en die niet tot de monopoliebevoegdheden van een gerechtsdeurwaarder behoren is de schuldbemiddeling.⁹³ Schuldbemiddeling bestaat er in dat de schuldbemiddelaar (de gerechtsdeurwaarder in dit geval, hoewel ook personen van andere (juridische) beroepen ervoor in aanmerking kunnen komen) een plan zal opstellen om alle schuldeisers van een bepaalde schuldenaar te kunnen betalen en tegelijkertijd ook een bedrag aan de schuldenaar te verschaffen waarvan hij kan leven. Het is dus een collectieve schuldenregeling. Alle lopende uitvoeringsprocedures worden opgeschort en alle schulden worden gecentraliseerd.

57. Het is echter niet onbeperkt wie tot zo een schuldbemiddelaar kan worden benoemd. Enkel door de wet aangewezen personen komen hiervoor in aanmerking⁹⁴. Ieder jaar dient de gerechtsdeurwaarder in zijn rol als collectieve schuldbemiddelaar een verslag uit te brengen aan de rechter die toezicht houdt op de schuldbemiddeling.

58. Zelfs buiten zijn monopolietaken heeft een gerechtsdeurwaarder dus een rol waarbij hij veel in contact staat met debiteuren. Zeker hier lijkt bemiddeling een groot speelveld te verkrijgen.

⁹² Artikel 1344quater lid 2 Ger.W.

⁹³ Artikel 519 §2 10° Ger.W.

⁹⁴ Artikel 1675/17 §1 Ger.W.

Hoofdstuk III. Hoe wordt de alternatieve geschiloplossing vandaag toegepast door de gerechtsdeurwaarders?

59. *“Het vergt meer moed van een gerechtsdeurwaarder een akte niet te betekenen dan wel.”⁹⁵*

60. *“Ik vermoed dat het (de invoeging en de in inhoud van artikel 519, §4 Ger.W.) in de geest is geweest van bemiddeling naar voren brengen. Maar je merkt ook aan de manier waarop het in de wet staat, dat het gewoon al goed zou zijn als we eraan denken. We moeten “streven”, “in de mate van het mogelijke” om “te wijzen op het feit dat”, dat zijn drie punten die in dat artikel staan die dat bewijzen, gewoon eraan denken is voldoende.”⁹⁶*

A. Methodologie

61. In dit derde hoofdstuk zal er een overzicht gegeven worden van of de gerechtsdeurwaarders de voorheen besproken alternatieve geschiloplossing toepassen in de uitoefening van hun beroep. Daarnaast zal besproken worden op welke manier ze dat dan doen. Er zal op het overzicht in hoofdstuk twee worden verder gegaan om per taak van een gerechtsdeurwaarder een mogelijke toepassing van een alternatieve geschiloplossing uit te leggen.

62. Deze subonderzoeksvraag is een evaluerende onderzoeksvraag. Ik zal nagaan of de beroepsgroep de vooropgestelde norm volgt en of het haar doel reeds heeft bereikt. De uitkomst van deze onderzoeksvraag zal een grote rol spelen in het vierde hoofdstuk omdat er op basis van dit hoofdstuk daar een aanbeveling zal worden geschreven.

B. Zijn gerechtsdeurwaarders bekend met het concept “alternatieve geschillenoplossing”?

63. Artikel 519, §4 van het Gerechtelijk Wetboek luidt sinds 2018 als volgt: “§4. De gerechtsdeurwaarders streven, in de mate van het mogelijke, de minnelijke oplossing van geschillen na onder meer door de rechtszoekende te wijzen op de mogelijkheid tot bemiddeling, verzoening en elke andere vorm van minnelijke oplossing van geschillen.”⁹⁷. De vraag die ik dus beantwoord wil zien na het schrijven van deze scriptie is of gerechtsdeurwaarders weten dat dit wetsartikel bestaat en of ze het ook in de praktijk toepassen. Deze vraag beantwoord ik aan de hand van de interviews die ik van enkele actoren uit die beroepsgroep afnam.

⁹⁵ Zie bijlage 7.

⁹⁶ Zie bijlage 5.

⁹⁷ Artikel 519, §4 Ger.W.

64. Het is opvallend op te merken dat al de gerechtsdeurwaarders die aan het woord kwamen tijdens een interview voor deze masterscriptie "ja" antwoorden op de vraag of ze bekend zijn met het concept "alternatieve geschillenoplossing". Meer opvallend is echter hun verder antwoord. Van al de gerechtsdeurwaarders gaven er niet twee eenzelfde invulling van het concept. Gerechtsdeurwaarder Daniel Palet focust in zijn uitleg omtrent de inhoud van het concept voornamelijk op bemiddeling⁹⁸, voor gerechtsdeurwaarder Kristina Vindevogel is het voornamelijk ervoor zorgen dat er bij een invordering niet tot beslag moet worden overgegaan⁹⁹ en voor gerechtsdeurwaarder Marnic Reynders is het het informeren over mogelijkheden zoals budgetbeheer, budgetbegeleiding en collectieve schuldenregeling.¹⁰⁰

65. Ze wisten echter allemaal wel dat de plicht ernaar te streven opgenomen is in het Gerechtelijk Wetboek. Kandidaat-gerechtsdeurwaarder Alexia Bosmans merkte hierover op dat ze de insteek erachter zelfs dacht te kennen; je mag je als gerechtsdeurwaarder niet beperken tot de taken die je hebt maar je moet in de uitvoering ervan ook rekening houden met de sociale context van de situatie.¹⁰¹ Gerechtsdeurwaarder Daniel Palet gaf daarentegen dan weer het volgende citaat: *"Ik vermoed dat het in de geest is geweest van bemiddeling naar voren brengen. Maar je merkt ook aan de manier waarop het in de wet staat, dat het gewoon al goed zou zijn als we eraan denken. We moeten "streven", "in de mate van het mogelijke" om "te wijzen op het feit dat", dat zijn drie punten die in dat artikel staan die dat bewijzen, gewoon eraan denken is voldoende."*¹⁰²Hij focust dus echt zeer hard op het woord "streven" in het wetsartikel. Opvallend hieraan is dat hij tegelijkertijd degene is die het meest sceptisch of zelfs negatief staat ten opzichte van alternatieve geschiloplossing maar ook dat hij een van de twee gerechtsdeurwaarders is van de ondervraagde gerechtsdeurwaarders die een opleiding heeft gevolgd binnen het kader. Hij volgde een dergelijke opleiding, nog voor het "hip" werd maar meldt ook dat hij zijn opleiding nog nooit toepaste in de uitoefening van zijn beroep.

66. Naast gerechtsdeurwaarder Daniel Palet was er enkel kandidaat-gerechtsdeurwaarder Lore Geraerts die een opleiding volgde in het licht van alternatieve geschiloplossing. Ze merkte erover op dat het concept heel veelzijdig is en dat er binnen haar beroep veel te weinig wordt stilgestaan bij de inhoud ervan.

C. Alternatieve geschiloplossing toegepast tijdens de uitvoering van de taken van een gerechtsdeurwaarder

67. *"Maar bemiddeling spreekt nog te veel tot de verbeelding. Ik vind het heel frustrerend dat eenieder die in een conflict zit, altijd andere dingen in plaats van het alternatieve gaat bewandelen. Net hetzelfde in het medische verhaal; negen op tien mensen gaan als ze hoofdpijn hebben een pijnstillert nemen in plaats van te denken aan de reden achter hun hoofdpijn of gewoon even te rusten. Ik ben dan die één op tien die dan bewust geen pijnstillert zal pakken maar een of ander*

⁹⁸ Zie bijlage 5.

⁹⁹ Zie bijlage 7.

¹⁰⁰ Zie bijlage 6.

¹⁰¹ Zie bijlage 2.

¹⁰² Zie bijlage 5.

etherische olie bij wijze van spreken. En daar hoop ik gewoon dat we die percentages gewoon kunnen optrekken van waar nu altijd de reflex wordt gemaakt om het grof geschut in te zetten."¹⁰³

68. Binnen deze titel wordt opnieuw de ophijsting gebruikt die in hoofdstuk twee gegeven werd rond de taken van de gerechtsdeurwaarder.

a. Betekening

69. Door gerechtsdeurwaarder Daniel Palet¹⁰⁴ wordt herhaaldelijk gezegd dat het stadium waarin er kan worden gedaan aan alternatieve geschiloplossing, het stadium is vóór dat waar de gerechtsdeurwaarder tussenkomt. Hij haalt aan dat er in zijn beroep enkel kan worden geprobeerd een onafhankelijke middenman te zijn. Hij zou dit dan invullen door de eisen van zijn klant, de schuldeisers, te proberen verzoenen met de mogelijkheden van de andere partij, de schuldenaar. Maar, zegt hij, dat is geen bemiddeling.

70. Hij is echter wel van mening dat je als gerechtsdeurwaarder bij een betekening kan adviseren of informeren over alternatieve geschiloplossingen. Hij opteert ervoor om op dat punt de schuldenaar aan te sporen tot een gesprek met zijn schuldeiser. Zelfs bij een dagvaarding, is meneer Daniel Palet nog van mening dat een gesprek aanknopen met beide partijen kan zorgen voor het niet-inschrijven van de zaak op de rol. De kanttekening wordt hier echter door hem bij gemaakt dat het vaak voorkomt dat de partijen op dit punt al trajectbemiddeling (*mensen in ruzie gaan op zoek naar wat voor hen de beste manier is om tot een oplossing te komen. Een trajectbemiddelaar zal hen uitleggen wat in hun specifieke situatie de mogelijke manieren zijn om met die ruzie om te gaan. Hij helpt hen onderhandelen zodat zij zelf tot een akkoord komen over welk traject ze zullen volgen (bv. bemiddeling, minnelijke schikking, procesvoering)*)¹⁰⁵ hebben geprobeerd. Volgens hem is dit een nieuwe tendens die te merken is in Limburg. Veel vrederechters spelen zeer sterk in op die trajectbemiddeling waardoor dit pad vaak al bewandeld werd wanneer de schuldeisers bij hem aankloppen. De conclusie voor meneer Daniel Palet is dus dat enkel in de fase van een betekening een gerechtsdeurwaarder een bemiddelende rol kan spelen.

71. Meneer Daniel Palet wordt hierin bijgetreden door gerechtsdeurwaarder Marnic Reynders.¹⁰⁶ Ook hij is van mening dat de bemiddelingsfase al voorbij is wanneer hij wordt gecontacteerd, net zoals kandidaat-gerechtsdeurwaarder Kenneth Huybrechts.¹⁰⁷ Deze laatste voegt er echter aan toe dat hij wel op ieder moment binnen de uitvoering van zijn taken een bemiddelende houding zal aannemen. Dit zegt hij te danken te hebben aan de compleet onafhankelijke positie die een gerechtsdeurwaarder heeft. En dit uit zich dan volgens hem ook bij betekeningen, want je hebt nog geen uitvoerbare titel. Je kan dus dan volledig vrij inspelen op de best mogelijke uitkomst voor beide partijen.

¹⁰³ Zie bijlage 3.

¹⁰⁴ Zie bijlage 5.

¹⁰⁵ Onderzoek Universiteit Gent, onderzoek trajectbemiddeling, <https://www.ugent.be/re/mpor/nl/onderzoeksgroepen/instituut-familierecht/fittif/trajectbemiddeling#-b---wat-is-trajectbemiddeling---b-> .

¹⁰⁶ Zie bijlage 6.

¹⁰⁷ Zie bijlage 4.

72. Kandidaat-gerechtsdeurwaarder Lore Geraerts is het daar dan weer niet mee eens. Zij zegt dat het toepassen, zelfs bij een betekening, zeer moeilijk is. Je komt namelijk pas bij mensen aan de deur als de andere partij – jouw klant – ervoor gekozen heeft en omdat al zijn voorgaande pogingen zonder reactie zijn gebleven. Ze is dan ook lichtelijk cynisch over de invoeging van §4 aan artikel 519 Ger.W., daar er geen concrete invulling of uitleg wordt gegeven over hoe het toe te passen in de praktijk. Een “wist je dat..?” vanuit haar beroepsgroep naar schuldenaars toe is dus vaak zelfs bij een betekening al te laat.

73. De enige gerechtsdeurwaarder die een uitgesproken mening heeft, of toch wilt of durft uiten, is Kristina Vindevogel. “Niet betekenen is niet verdienen.”, maar je mag niet gratis werken. Hoe laat je die twee zaken dan toch hand in hand gaan? Dat is heel moeilijk, zegt ze. Veel van haar collega’s bellen zelfs voor een betekening niet meer aan bij de schuldenaar. Ze steken het gewoon in de brievenbus en rekenen de kosten ervan aan. Maar dat is niet de bedoeling, vertelt Kristina. Je zal volgens haar het beroep van gerechtsdeurwaarder pas op een goede manier kunnen uitvoeren als je vanaf een betekening al contact zoekt met de mensen. Als je op dat punt al merkt dat een verdere uitvoering van de procedure - de gedwongen tenuitvoerlegging - geen zin zal hebben, dan is het dan al je plicht om dat te melden aan je opdrachtgever. Maar dat merken, dat moet je wel leren. En dat kan je enkel door te praten met de schuldenaars.

b. Gedwongen tenuitvoerlegging

i. Veroordeling tot een geldsom

74. Omdat in de interviews niet gesproken werd over beslag onder derden of bewarend beslag, kan ik geen invulling geven aan hoe ze binnen die taken alternatieve geschiloplossing toepassen. Ik focus daarom enkel op het uitvoerend beslag.

1.. Uitvoerend beslag

75. Bij een uitvoerend beslag heb je een opdrachtgever die een uitvoerbare titel van een rechter heeft gekregen en die ook daadwerkelijk uitgevoerd wilt zien. Jij als gerechtsdeurwaarder bent dan de persoon die daarvoor zal gaan moeten zorgen. Een gegeven dat door meerdere gerechtsdeurwaarders naar voor wordt geschoven tijdens de interviews en dat ze mogelijks wel benoemd willen zien als zijnde bemiddeling is een afbetalingsplan. Een afbetalingsplan is namelijk iets wat zij als gunst kunnen aanbieden aan een schuldenaar. De gerechtsdeurwaarder kan dan bekijken en bespreken met een schuldenaar wat een realistisch bedrag is dat per maand kan worden betaald aan de schuldeiser ter afbetaling van de openstaande schuld. Op zijn beurt zal de gerechtsdeurwaarder dit dan voorleggen aan haar opdrachtgever, de schuldeiser. Hierna kan die laatste dan beslissen met dat afbetalingsplan in te stemmen of niet. Belangrijk hierbij is dat de schuldeiser totaal geen verplichting treft hiermee akkoord te gaan. Het is namelijk aan gunst voor de schuldenaar, geen recht. Als de schuldeiser van mening is dat hij de schuld sneller betaald zal zien worden als hij zijn been stijf houdt, dan heeft hij hier recht toe.

76. Gerechtsdeurwaarder Daniel Palet¹⁰⁸ voegt hieraan toe dat je wel een soort dading kan proberen sluiten als je echt merkt dat een schuldenaar de schuld niet volledig zal kunnen betalen. Je probeert dan een overeenkomst te sluiten met de schuldeiser over een bepaald percentage van de schuld die hij zeker betaald wil zien. Maar zelfs dan ben je volgens hem nog steeds niet aan het bemiddelen in de strikte zin van het woord.

77. Maar het punt is en blijft dat een uitvoerend beslag een taak is van een gerechtsdeurwaarder waar hij een ministerieplicht toe heeft. Hij moet het dus uitvoeren, als het van hem gevraagd wordt. En net dat maakt het moeilijk, schuldeisers weten dat ook. Hieruit volgt dat er bepaalde soorten schuldeisers zijn die het de gerechtsdeurwaarders moeilijk lijken te maken om een afbetalingsplan te regelen.

78. Overheidsinstanties zijn volgens de meeste geïnterviewde gerechtsdeurwaarders vrij strikt. Zo hanteren zij vaak het principe dat een afbetalingsplan mag afgesproken worden met een schuldenaar maar dat er dan maximaal in twee à drie keer mag worden betaald. Enkel Kristina Vindevogel lijkt dit tegen te spreken¹⁰⁹. Zij is namelijk van mening dat zelfs de overheidsinstanties zoals de Federale Overheidsdienst Belastingen, de Vlaamse Belastingdienst en de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, bereid zijn een soepeler afbetalingsplan goed te keuren. Volgens haar hangt dit echter vast aan de motivatie die zij daarvoor geeft. Als je de dossierverantwoordelijke kan overtuigen dat een afbetaling in drie maanden zal mislukken maar dat een afbetaling in een half jaar wel kans op slagen heeft, dan zal dit toegestaan worden. Volgens mevrouw Vindevogel wilt namelijk iedereen zijn schuld betaald zien en maakt het vaak niet uit of dat dan morgen of overmorgen is.

79. Je hebt ook bevoorrechte schuldeisers. Dit zijn dan vaak schuldeisers in alimentatiezaken. Een man die onderhoudsgeld moet betalen aan zijn ex-vrouw of een moeder die haar ex-partner maandelijks geld moet overmaken om de kinderen te onderhouden waarover hij de voogdij heeft. Bij zulke schuldeisers is er vaak niet veel ruimte voor onderhandeling.¹¹⁰ Alimentatieschuldeisers hebben namelijk een absoluut voorrecht, ze kunnen zelfs op het loon van de andere ex-partner beslag laten leggen. Dit heeft vaak schrijnende situaties tot gevolg.

80. En dan zijn er nog de andere schuldeisers, ondernemingen of particulieren die een schuld hebben. Afhankelijk of je te maken hebt met een burgerlijke zaak of een ondernemingszaak, is de mogelijkheid tot een afbetalingplan onderhandelen verschillend. Bij een burgerlijke zaak zijn er vaak emoties gemoeid en dan is het moeilijker te onderhandelen met de partijen. Bij een ondernemingszaak blijven die emoties achterwege en is het dan weer makkelijker de partijen naar elkaar toe te brengen.

81. En toch, ooit komt het moment dat een gerechtsdeurwaarder toch zal moeten overgaan tot het opladen en het verkopen van de inboedel van de schuldenaar. Wat mij opvalt is dat de meeste gerechtsdeurwaarders zelf dan nog een poging doen de betaling te verkrijgen, zonder echt tot de verkoop te moeten overgaan. Tot op het moment dat de verhuishagen opengaat, aanvaarden ze namelijk nog voorstellen omtrent een afbetaling. Zelfs in de week voorafgaand aan de oplading,

¹⁰⁸ Zie bijlage 5.

¹⁰⁹ Zie bijlage 7.

¹¹⁰ Zie bijlage 4.

nemen de kantoren nog de moeite om iedere debiteur nog op te bellen en te vragen, misschien zelfs smeken, een betaling te doen zodat ze een oplading kunnen verhinderen.

ii. Veroordeling om iets te doen of iets niet te doen

82. De enige gerechtsdeurwaarder die in het interview uitgebreid over een uithuiszetting sprak, is Kristina Vindevogel. Ik baseer de toepassing van alternatieve geschiloplossing tijdens de uitvoering van deze taak dan ook geheel op haar verklaring.

83. Zoals de wet voorziet, word je als huurder ruim voor de datum van de uithuiszetting daarvan in kennis gesteld. Op die manier kan je erop anticiperen en beginnen inpakken en zelfs een alternatief onderdak zoeken. Maar het komt ook voor dat de huurders hier niet naar willen luisteren. Je kan als gerechtsdeurwaarder geen oogje dichtknijpen in die situatie, zelfs niet als er kinderen in het spel zijn. Wat je volgens mevrouw Kristina Vindevogel wel kan doen, is hulp aanbieden. En die bestaat er dan in te vragen of je iemand kan contacteren. Het probleem is hier dat je stoot op de GDPR (*Algemene Verordening gegevensbescherming*). Je mag niet zomaar een Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn of een Centrum voor Algemeen Welzijnswerk contacteren in de naam van een schuldenaar. Ook familie of vrienden van de schuldenaar niet. En dan sta je eigenlijk als gerechtsdeurwaarder met je rug tegen de muur. Mensen die geen hulp willen, kan en mag je niet helpen omwille van hun recht op privacy.

c. Schuldbemiddeling

84. Binnen het kader van de schuldbemiddeling, zit je eigenlijk als gerechtsdeurwaarder in hetzelfde gegeven als een afbetalingsplan. Je kan als gerechtsdeurwaarder de schuldeisers wel contacteren en proberen een afbetalingsplan te onderhandelen, maar je bent vanaf een zekere hoogte gebonden door de wil van de schuldeiser.

85. Het is dus ook hier zeker zo dat het contact met beide partijen een groot voordeel speelt en dat net dat ervoor kan zorgen dat je in zekere zin als gerechtsdeurwaarder bemiddelend kan optreden.

De enige restrictie hierop is de *goodwill* van de schuldeiser. Maar zoals door Kristina Vindevogel reeds gezegd: een goed verhaal kan je ver brengen.

D. Informatieplicht

86. Kandidaat-gerechtsdeurwaarder Alexia Bosmans zei hierover dat haar gehele beroepsgroep een informatieplicht¹¹¹ heeft.¹¹² Die zou volgens haar tweeledig zijn. Enerzijds houdt het volgens mevrouw Bosmans in dat zij haar opdrachtgever, de schuldeiser, in moet lichten over de situatie van de schuldenaar. Als zij (Alexia Bosmans) namelijk van mening is dat er onvoldoende

¹¹¹ Zie bijlage 8.

¹¹² Zie bijlage 2.

uitvoeringsmogelijkheden zijn bij de desbetreffende schuldenaar, dan is het haar plicht dit te melden aan haar opdrachtgever.

87. Anderzijds moet je volgens haar als gerechtsdeurwaarder ook de schuldenaar correct informeren tijdens de uitvoeringen. Zo heb je namelijk de plicht een schuldenaar met een grote schuldenlast te informeren over de mogelijkheid een verzoek tot collectieve schuldenregeling in te dienen. Daarnaast is het ook je plicht als gerechtsdeurwaarder om een schuldeiser ervan in te lichten als geen enkele uitvoering nuttig zal blijken, het is namelijk hij die dan de kosten van de gerechtsdeurwaarder zal dragen indien hij toch wenst door te zetten.¹¹³

88. Opnieuw kan Kristina Vindevogel veel interessants toevoegen.¹¹⁴ Volgens haar kost de informatieplicht die een gerechtsdeurwaarder heeft namelijk al geld. Om te weten of een schuldenaar solvabel is, en dus de schuld zal kunnen betalen, is het soms nodig tot aan de deur van die schuldenaar te gaan. Je hebt dan al meerdere kosten gemaakt: het computersysteem, betalende inlichtingen, personeel dat het dossier heeft moeten voorbereiden, kosten van de auto en de kosten van haarzelf. Het advies geven aan de schuldeiser dat er niets te halen valt, is een duur advies. Gelukkig is het niet altijd noodzakelijk al die kosten te maken. Vaak is het namelijk zo dat namen van schuldenaar herhaaldelijk terugkeren en dat je na verloop van tijd wel weet bij wie het zin of nut heeft een dossier uit te werken, en bij wie niet. Dat is volgens haar al een belangrijk aspect van de informatieplicht. Een tweede belangrijk aspect van die informatieplicht voor haar is te vinden in het spreken met de schuldenaars. Door met hen te praten, en niet gewoon de aktes in de brievenbus te steken, leer je heel veel. Je kan dan als gerechtsdeurwaarder vragen naar de oorzaak van de moeilijkheden die er zijn met betalen. Je moet er je ook van bewust zijn dat je een jurist bent en dat je dat ook kan merken in de manier waarop je communiceert. Vragen naar of er familieleden of vrienden zijn die kunnen helpen begrijpen waarvoor jij daar bent, is daarom ook informatie verlenen. Door op zo een manier om te gaan met de schuldenaars, geef je namelijk niet alleen informatie maar win je die ook in voor de schuldeiser. Je merkt namelijk snel aan een verhaal of het waar is of niet. Je moet alleen willen luisteren.

89. Volgens Kristina Vindevogel heb je als gerechtsdeurwaarder tegenover je opdrachtgever ook een soort preventieve informatieplicht. Je moet kunnen inschatten hoeveel aktes je zal nodig hebben om zijn gewenst resultaat te bereiken en je moet daar ook eerlijk over zijn. Als je merkt meerdere aktes nodig te hebben voor een schuld van 50 euro ben je eigenlijk verplicht de schuldeisers te informeren hierover.

90. Maar ook voor de schuldenaars kan je veel betekenen. Als een gerechtsdeurwaarder namelijk goed weet welke mogelijkheden er bestaan en welke instanties er zijn om schuldenaars naar door te verwijzen, kunnen er ook voor die mensen een hoop schulden vermeden worden. Een belangrijke vereiste daarbij is wel dat je als gerechtsdeurwaarder dan echt eerlijk moet zijn en je er ook van moet bewust zijn dat jij minder zal verdienen aan die schuldenaar.

91. Maar dat doorverwijzen komt ook met een grote 'maar'. Eerder werd al gezegd dat mensen niet altijd hulp willen en dat je dan stoot op de bescherming van de privacy. Je kan als

¹¹³ Zie bijlage 4.

¹¹⁴ Zie bijlage 7.

gerechtsdeurwaarder schuldenaars wel doorverwijzen, maar je kan geen instanties contacteren voor hun bestwil. Je informatieplicht kan dus onmogelijk als iets oneindigs worden aanzien. Je kan informatie verstrekken maar je kan niet afdwingen dat het nageleefd wordt.

E. Ombudsman

92. Ter vervollediging van dit onderdeel van deze scriptie wilde ik de ombudsman zelf aan het woord laten komen. Na het uitblijven van een antwoord, heb ik navraag gedaan en het blijkt dat er op dit moment geen ombudsman is. Er is echter wel een persoon die deze taak *ad interim* uitvoert, maar die persoon kon helaas geen tijd maken voor het beantwoorden van mijn vragen.

93. **"Ombudsman:** een door het parlement aangestelde ambtenaar die klachten van personen over de werking van de administratie kan onderzoeken, en daarover een advies uitbrengt ten behoeve van de administratie."¹¹⁵

94. Dit is een algemene definitie van wat een ombudsman is, maar kan naar analogie ook worden toegepast op het beroep van een gerechtsdeurwaarder. De ombudsman van de gerechtsdeurwaarders is dus een persoon die bevoegd is klachten van burgers over gerechtsdeurwaarders te ontvangen. Belangrijk daarbij te vermelden is wel dat een ombudsman geen sancties kan opleggen aan een gerechtsdeurwaarder. Hij is enkel een bemiddelaar tussen de burger en de gerechtsdeurwaarder en zal proberen tot een minnelijke oplossing te komen.¹¹⁶

95. Het is pas sinds 2018 zo dat deze beroepsgroep een ombudsman heeft. In het jaarverslag van 2018¹¹⁷ van de ombudsman van de gerechtsdeurwaarders valt meteen te lezen dat het voornamelijk schort bij de communicatie met de gerechtsdeurwaarder. Zo wordt er vaak melding gemaakt van het uitblijven van antwoord bij vraag om inlichtingen maar vooral over de dreigende toon van akten. Reeds in 2018 was het dus al de ombudsman die de aanbeveling maakte te investeren in transparante en klantvriendelijke communicatie. In het jaarverslag van 2020¹¹⁸ werd dit nogmaals aanbevolen. Er werd daar vooral ingezet op het blijven respectvol zijn, ookal is de schuldenaar dit niet is. Een gerechtsdeurwaarder wordt ook verwacht steeds conflictbeheersend op te treden en daaromtrent ook opleidingen te organiseren binnen het kantoor. Dit alles komt opnieuw aan bod in het jaarverslag van 2021,¹¹⁹ tevens het laatste jaarverslag en dus het bewijs dat er geen ombudsman meer is.

¹¹⁵ E. DIRIX, B. TILLEMANS, EN P. VAN ORSHOVEN, *DE VALKS Juridisch woordenboek*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2010, 281 -282.

¹¹⁶ A. KEEREMAN, "Begin 2018 hebben de gerechtsdeurwaarders een ombudsdienst.", *De Juristenkrant*, afl. 358, 2017, 10.

¹¹⁷ Jaarverslag 2018 -2019 Ombudsman gerechtsdeurwaarders, https://www.ombudsgdw.be/sites/default/files/jaarverslag_ombudsman_nl.pdf .

¹¹⁸ Jaarverslag 2020 Ombudsman gerechtsdeurwaarders, https://www.ombudsgdw.be/sites/default/files/jaarverslag_ombudsman_gdw_2020_nl.pdf.

¹¹⁹ Jaarverslag 2021 Ombudsman gerechtsdeurwaarders, https://www.ombudsgdw.be/sites/default/files/jaarverslag_ombudsman_2021_nl.pdf .

F. Eigen mening

96. Naar mijn mening is de stelling: "Bemiddeling gaat niet in onze beroepsgroep want wij komen te laat." niet juist. Door de gesprekken met alle gerechtsdeurwaarders samen te leggen, is het voor mij namelijk zeer duidelijk dat bemiddeling of een andere vorm van alternatieve geschiloplossing door hen in iedere stand van een geding mogelijk is.

97. Het streeft echter in de eerste instantie voornamelijk in het begrip van het concept. Zoals reeds gezegd, gaf bijna iedere gerechtsdeurwaarder een andere invulling ervan. Maar ook bij het geven van de uitleg daarrond, spraken velen zichzelf tegen. Enerzijds zeiden ze dat bemiddeling niet kon wegens het hebben van een uitvoerbare titel, en anderzijds stelden ze stellig dat ze altijd bemiddelend handelen. Daaruit blijkt dat er te weinig kennis is over de invulling van alternatieve methoden van geschiloplossing.

98. Daarnaast is het voor mij nu ook heel duidelijk dat bemiddelen binnen dit beroep niet altijd moet worden gedaan in de strikte zin van het woord. Het is namelijk - zowel gelet op tijd als op geld - niet haalbaar altijd partijen rond een tafel te zetten en te proberen zoeken naar een oplossing die voor iedereen werkt.

99. De technieken die bemiddeling aanreikt, blijken wel handig te zijn. Vooral het leren luisteren naar de belangen en beweegredenen van partijen zijn heel cruciaal. Door goed te luisteren, kan je namelijk heel snel merken of een schuldenaar je iets probeert wijs te maken of dat er echt een probleem is. Pas dan kan je op een gepaste manier reageren en het dossier tot een goed einde proberen brengen. Maar ook luisteren naar de intenties van een schuldeiser zijn belangrijk. Als je merkt dat het om een principiële kwestie gaat, kan je daarop inspelen. Maar ook kan je op die manier aanvoelen wat een acceptabele regeling is met betrekking tot afbetalingen. Vaak de woorden 'Ik begrijp u ...', 'Begrijp ik dat u dit zou willen...' en 'zullen we kijken wat we kunnen doen voor u?' gebruiken, is met andere woorden cruciaal binnen de uitvoering van de taken van een gerechtsdeurwaarder.

100. Tot slot wil ik nog toevoegen dat ik niet echt een duidelijk verschil bemerk tussen de meningen van gerechtsdeurwaarders die werkzaam zijn in verschillende provincies. Ik heb echter wel een informeel gesprek gehad met Tom Vanhove, kandidaat-gerechtsdeurwaarder in Brussel. Hij meldde mij dat de bemiddelende rol van een gerechtsdeurwaarder helemaal geen kans op slagen heeft in Brussel. De reden daarvoor is dat om te bemiddelen, je moet kunnen communiceren. In Brussel spreken daarentegen veel inwoners geen Nederlands en/of Frans, waardoor op zoek gaan naar achterliggende oorzaken moeilijk wordt. Ook is het in Brussel zo dat bepaalde bevolkingsgroepen niet weten wat een gerechtsdeurwaarder is omdat het beroep in hun land van herkomst niet bestaat. Deze personen laten een gerechtsdeurwaarder binnen maar begrijpen eigenlijk niet goed waarom.

101. Hoe dan ook is het communiceren met partijen – zowel schuldenaars als schuldeisers – naar mijn mening het sleutelement om alternatieve geschiloplossing te kunnen toepassen als gerechtsdeurwaarder.

Hoofdstuk IV. Hoe moet deze nieuwe rol van een gerechtsdeurwaarder evolueren?

A. Methodologie

102. Dit vierde hoofdstuk gaat enerzijds over hoe gerechtsdeurwaarders deze rol zouden willen zien evolueren en anderzijds maak ik zelf een aanbeveling. Dit is daarom dan ook een aanbevelende onderzoeksvraag zijn die gaat bepalen hoe deze rol zou moeten zijn. Het is namelijk ook het doel van deze scriptie om een verbetering voor te stellen om zo tot een efficiënt gebruik van deze rol te kunnen komen.

B. Hoe zien gerechtsdeurwaarders deze evolutie het liefst?

103. Wanneer er gekeken wordt naar de gesprekken die ik gevoerd heb met de gerechtsdeurwaarders, dan valt er op te merken dat er twee soorten antwoorden op deze vraag zijn.

104. Een groep zou graag een evolutie zien vanuit de wetgever en de Nationale Kamer van de Gerechtsdeurwaarders. Zij geven aan dat er echt nood is aan een duidelijke definitie van het begrip 'alternatieve geschiloplossing' en vooral ook naar een invulling van hoe zij dit moeten toepassen. Er wordt voorgesteld in te zetten op aanpassing van de deontologische code van de gerechtsdeurwaarder. Als daar al zou komen in te staan hoe zij deze 'nieuwe' bemiddelende rol moeten invullen, zou dit al een stap vooruit zijn. Anderzijds willen ze graag ook vanuit hun beroepsorganisatie – de Nationale Kamer van de Gerechtsdeurwaarders – graag opleidingen georganiseerd zien. Er wordt door deze gerechtsdeurwaarders ook toegevoegd dat er ook een verandering qua ingesteldheid moet komen binnen de beroepsgroep. Er zijn nog te veel gerechtstdeurwaarders die star vasthouden aan een harde manier van uitoefenen van hun functie. Helaas moet hierbij gezegd worden dat dit vaak de oudere generatie is. Helaas wordt er gezegd, maar dit is ook goed nieuws. Gerechtsdeurwaarders voeren hun ambt maar uit tot hun zeventigste levensjaar, daarna wordt de plaats vrijgegeven. En op die manier kan de jonge generatie gerechtsdeurwaarders langzaam maar zeker de bemiddelende rol introduceren in het beroep.

107. Een andere groep is dan weer van mening van bemiddeling binnen hun beroep een doodgeboren kindje is. Ze blijven vasthouden aan het feit dat er andere actoren zijn die in een betere positie staan dan zij om een bemiddelende rol op te nemen. Te denken is dan aan een bemiddelaar zelf, maar ook een advocaat of een rechter. Ze zien met andere woorden geen mogelijkheid tot evolutie van dit concept.

C. Eigen mening

108. Het is mijn mening en meteen ook aanbeveling te blijven inzetten op alternatieve manieren van geschiloplossing binnen de uitvoering van het beroep van gerechtsdeurwaarder.

109. In de eerste plaats ben ik van mening dat de redenering achter de invoering van paragraaf 4 van artikel 519 van het Gerechtelijk Wetboek duidelijk moet worden gemaakt. De uitlating dat het

is 'om bemiddeling naar voor te schuiven', vind ik niet voldoende. Er moet op een gegeven moment een gesprek zijn geweest waarin het idee ontstaan is om naast de advocaten, rechters en notarissen ook de gerechtsdeurwaarder te laten streven naar een minnelijke oplossingen van een geschil. Ik ben er echter niet in geslaagd dit ergens terug te vinden.

110. Daarnaast vind ik ook dat er een duidelijke definitie moet komen van wat alternatieve geschiloplossing zou moeten inhouden binnen de uitvoering van het beroep van een gerechtsdeurwaarder. Er is veel te weinig duiding hieromtrent en het is mijn mening dat het net daarom is dat het te weinig of zelfs niet wordt toegepast in de praktijk. Deze definitie kan een mooie plaats vinden in het Gerechtelijk Wetboek, maar ook binnen het deontologisch kader van de gerechtsdeurwaarders. Wanneer zo een definitie het levenslicht zou zien, zou de invulling hoe deze definitie toe te passen in de praktijk kunnen volgen. Want daar is ook nood aan. Met een definitie alleen, is deze beroepsgroep niets. Ze hebben namelijk taken die hen opgelegd zijn door de wetgever en die ze bijgevolg verplicht zijn uit te oefenen. Er lijkt dus nu veel te weinig speelruimte te zijn om alternatieve manieren van geschiloplossing te hanteren.

111. Een goede samenwerking met Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn en Centra voor Algemeen Welzijnswerk is naar mijn mening niet echt aan de orde. Het lijkt me belangrijker de beroepsgroep zelf te laten kennismaken met wat zij in de goede zin kunnen betekenen voor schuldenaars. Wel lijkt het me interessant verdere gesprekken te voeren tussen de gerechtsdeurwaarders en de voornoemde centra. Door naar elkaar te luisteren, kunnen alle partijen namelijk elkaars werking leren kennen. Gerechtsdeurwaarder Kirstina Vindevogel wees er namelijk al op dat er veel misvattingen bestaan daarover. De centra delen de mening dat gerechtsdeurwaarders enkel geld willen zien en daarvoor ook hard willen optreden. De gerechtsdeurwaarders denken over de centra op hun beurt als een sociale bedoeling die enkel haar klanten wil bevoordelen. Maar uit reeds gevoerde gesprekken is echter gebleken dat dit niet zo is in de praktijk. Een wisselwerking is dus mogelijk, maar ik ben van mening dat dit niet op de prioriteitenlijst thuisheert.

112. De Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders heeft voor mij wel een heel belangrijke rol te spelen in een evolutie van een minnelijke manier van geschiloplossing door gerechtsdeurwaarders. Zij zijn de beroepsorganisatie en er gaat bijgevolg dus een groot gezag van hen uit. Dit zou moeten worden gebruikt. Zij kunnen enerzijds de deontologische code aanpassen maar anderzijds kunnen zij ook meer opleidingen voorzien over hoe die bemiddelende houding te hanteren tijdens de uitoefening van de vele taken die een gerechtsdeurwaarder heeft. Daarnaast vind ik dat zij ook zouden kunnen toezien op het gebruik ervan en misschien zelfs als een tuchtorgaan kunnen optreden. Gerechtsdeurwaarders die herhaaldelijk moeten worden gewezen op de informatieplicht, zouden een sanctie moeten kunnen krijgen. Ik weet echter te weinig over het tuchtrecht binnen deze beroepsgroep om een concrete aanbeveling inzake een tuchtsanctie te kunnen schrijven.

113. Niet alleen opleidingen over de toepassing van methoden van minnelijke geschiloplossing binnen de uitoefening van dit beroep zijn noodzakelijk. Het is mijn mening dat er ook meer moet worden ingezet op omgaan met mensen. Ik heb vaak het gevoel dat niet iedereen aanvoelt wat een gepaste manier van reageren is op een bepaalde situatie. Tijdens de uitoefening van je taken als gerechtsdeurwaarder kom je namelijk in veel verschillende situaties terecht. Niet al die situaties zijn

geheel positief. Weten hoe je een bepaalde situatie kan onschadelijk maken, is in mijn ogen zeer belangrijk. Daarbij komt ook nog dat je als gerechtsdeurwaarder een bepaalde opleiding moet hebben gevolgd, namelijk een rechtenopleiding. Het is misschien verkeerd, maar naar mijn gevoel zijn de personen die zo een opleiding hebben kunnen genieten vaak te vinden binnen een bepaalde soort mensen. Het is net daarom dat ik niet zou weten hoe ik met bepaalde andere soorten bevolkingsgroepen moet omgaan, zoals mensen die leven van een uitkering of mensen die omwille van een beperking niet kunnen werken. Ik vind daarom dat ook daar op moet worden ingezet. Het menselijke aspect van dit beroep is voor mij zeer duidelijk geworden tijdens het schrijven van deze masterscriptie en ik vind het jammer te merken dat hier zo weinig aandacht aan wordt besteed. Ik voeg hier echter nog aan toe dat ik hiermee niet wil zeggen dat je per definitie 'anders' moet zijn om een gerechtsdeurwaarder aan je deur te krijgen. Zowel u, de lezer van deze scriptie, als ik kunnen er ook mee in aanraking komen. Je moet niet arm zijn, gewoon een beetje pech volstaat jammer genoeg ook.

114. Tot slot zou ik willen aanraden dat er meer wordt ingezet op preventie. Dit kan naar mijn mening vanuit de beroepsgroep zelf komen, maar in de eerste plaats vooral vanuit de wetgever. Er is een veel te grote verleidelijkheid verbonden aan het kopen op afbetaling en het aangaan van kredieten. Dit zou moeten geminderd worden, met het oog op consumentenbescherming maar ook – en misschien nog het meest belangrijk – met het oog op bescherming van de 'brave' mensen in de maatschappij. Deze laatste groep is er namelijk het meest de dupe van het feit dat anderen hun rekeningen niet betalen. Bedrijven gaan namelijk de logische reflex hebben hun openstaande (vaak niet-inbare) schulden te proberen verhalen op de kap van zij die wel altijd netjes willen en kunnen betalen door hun prijzen te verhogen. Hiermee samen hangt voor mij de informatieplicht die een gerechtsdeurwaarder heeft. Die is zo ruim en van zo een groot belang in de samenleving. Daar zou zoveel meer op moeten worden ingezet. Maar ook dan heb je de bereidheid nodig van de actoren binnen de sector. Informeren houdt namelijk vaak in dat de gerechtsdeurwaarder minder geld zal verdienen aan een bepaald dossier. De ombudsman vind ik daarentegen wel een doodgeboren kind. Ik vind het idee erachter goed, maar aan de uitwerking laat het de wensen over. Ik denk dat dit net zoals een samenwerking met de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn en de Centra voor Algemeen Welzijnswerk op lange termijn van nut kan bewijzen, maar dat dit eveneens niet op het prioriteitenlijstje staat. Andere dingen kunnen van veel meer belang bewijzen.

Hoofdstuk V. MyTrustO

115. *"MyTrustO is een neutrale, juridisch waterdichte service die komaf maakt met die (de klassieke gerechtelijke) manier van werken."*¹²⁰

MyTrustO is een neutrale dienstverlening, bedacht door gerechtsdeurwaarder Patrick Van Buggenhout. De idee hierachter was dat er een nieuwe filosofie moest ontstaan binnen de wereld van de gerechtsdeurwaarders,¹²¹ een die toegankelijk is voor iedereen. Zelf noemt hij het 'Ethisch Verantwoord Invorderen'¹²². Maar is dat ook zo?

A. Methodologie

116. In dit laatste hoofdstuk van deze masterscriptie zal er geprobeerd worden een uiteenzetting te geven over wat het fenomeen MyTrustO inhoudt. Van MyTrustO wordt beweerd door de oprichter ervan dat het aan schuldcentralisatie doet. Uiteraard zal er daarom ook een onderdeel voorbehouden worden aan een korte uitleg over wat die schuldcentralisatie precies is. De oprichter van MyTrustO, gerechtsdeurwaarder Patrick Van Buggenhout, wilde een manier bedenken om zijn beroep op een meer ethisch verantwoorde manier uit te oefenen en bedacht daarom het concept dat in dit hoofdstuk de hoofdrol zal spelen. Hij heeft geprobeerd MyTrustO op zo een manier te laten werken dat hij de hoofdbrok van zijn dagdagelijks beroep – het invorderen van onbetaalde schulden – op een ethisch verantwoorde manier kan uitvoeren. Daarom zal in dit hoofdstuk ook uitgelegd worden wat dat dan inhoudt, of zou moeten inhouden. En tot slot wordt er af en toe verwezen naar dit verschillend is van de collectieve schuldenregeling. Wat dit dan net is en waarom het verschillend is van MyTrustO kan in een laatste onderdeel van dit hoofdstuk worden gelezen. Dit hoofdstuk is dus in de hoofdorde een beschrijvende onderzoeksvraag want het zal peilen naar wat MyTrustO is. In de nevenorde is het echter ook een vergelijkende onderzoeksvraag omdat het een vergelijking zal maken met de collectieve schuldenregeling.

B. Wat is MyTrustO?

117. *"MyTrustO is een concept verkopen, daar geldt voor vragen – het is een pure commerciële activiteit in mijn ogen – terwijl dat het iets is dat als standaard dienstverlening in een gerechtsdeurwaarderskantoor zou moeten gebeuren. Je kan het gewoon niet maken mensen daar geld voor aan te rekenen. Het bekt natuurlijk wel goed naar de buitenwereld toe, het is een prachtige window dressing. Maar het is ook niet meer dan dat."*¹²³

118. In 2015 heeft een nieuwe vorm van schuldeninvordering het levenslicht gezien. Gerechtsdeurwaarder Patrick Van Buggenhout ontwikkelde een systeem waarnaar schuldenaars die

¹²⁰ <https://www.schuldenaanpak.be/over-ons/>

¹²¹ <https://www.trusto.eu/nl/mytrusto>

¹²² <https://www.trusto.eu/nl/mytrusto>

¹²³ Zie bijlage 7.

hun schuld erkennen en – vooral – willen terugbetalen kunnen toestappen.¹²⁴ Frappant aan het hele gebeuren is dat een medewerker (een gerechtsdeurwaarder?) binnen MyTrustO eerst een intakegesprek moet afnemen van de schuldenaar alvorens deze zich mag aansluiten bij het systeem. Over dit intakegesprek wordt weinig tot niets gezegd op de website. Uit het interview met gerechtsdeurwaarder Kristina Vindevogel¹²⁵ leerde ik echter dat dat intakegesprek al geld kost. Volgens Bertel De Grootte vindt dit intakegesprek daarnaast ook op een neutrale locatie plaats, en niet in een gerechtsdeurwaarderskantoor.¹²⁶ Als deze toelating krijgt tot het systeem, zal MyTrustO aan schuldcentralisatie doen.

119. Van Buggenhout is zelf van mening dat zijn MyTrustO een reddingsboei kan zijn voor mensen, zowel voor de schuldeisers als voor de schuldenaars. Hij zou enerzijds tegemoet kunnen komen aan schuldenaars op zo een manier dat ze niet iedere keer opnieuw extra kosten zouden moeten betalen bij het uitblijven van een betaling. Schuldeisers kan hij anderzijds kunnen helpen door sneller te werken dan het klassieke systeem, zijnde via een rechtbank. Als de rechtbank een titel uitvaardigt waarin staat dat de schuldenaar zal moeten betalen, dan zal een uitvoeringsactor – een gerechtsdeurwaarder of een incassobureau – hierop zijn eigen kosten bijtellen. Dit beweert MyTrustO niet te doen. Zij “nemen de situatie eerst grondig onder de loep”.¹²⁷ Hun werkwijze bestaat erin via de schuldenaar te werken in plaats van via een schuldeiser. Het is dus aan een schuldenaar om hen te contacteren, waarop MyTrustO dan alle schuldeisers van de schuldenaar in kwestie zal contacteren om hen erop te wijzen dat ze niet de enige zijn die wachten op geld. Met de schuldenaar worden de mogelijkheden omtrent afbetalingsplannen besproken, die vervolgens ter goedkeuring aan al zijn schuldeisers worden voorgelegd.

120. MyTrustO maakt op haar website een lijst van drie voordelen die ze biedt aan schuldenaars en drie voordelen voor bedrijven, zijnde de schuldeisers.¹²⁸ Aan de schuldenaars wordt beloofd dat via MyTrustO werken, veel eenvoudiger zal zijn. Je hebt namelijk maar één enkel afbetalingsplan meer nodig dat voor al je schuldeisers geldt, in tegenstelling tot voor iedere schuldeiser een aparte regeling. Ook wordt er duidelijk gezegd dat andere gerechtsdeurwaarders geen extra kosten meer zullen mogen aanrekenen. Belangrijke aanvulling op deze zin is wel dat dit enkel geldt indien er een afbetalingsplan is. MyTrustO zegt ook toe de situatie van de schuldenaar te zullen opvolgen, er wordt dus een last van de schouders van de schuldenaar gehaald.

Voor de schuldeisers wordt die laatste belofte overgenomen; je situatie zal worden opgevolgd. Verder word je ook in de richting geduwd dat met MyTrustO werken een uiting is van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Tenslotte wordt een snelle en volledige betaling gegarandeerd.

¹²⁴ A. KEEREMAN, “MyTrustO: een nieuwe vorm van schuldinvoering”, *De Juristenkrant*, afl. 327, 2016, 8-9.

¹²⁵ Zie bijlage 7.

¹²⁶ A. KEEREMAN, “MyTrustO: een nieuwe vorm van schuldinvoering”, *De Juristenkrant*, afl. 327, 2016, 8-9.

¹²⁷ <https://www.schuldnaanpak.be/over-ons/>

¹²⁸ <https://www.schuldnaanpak.be/over-ons/>

C. Hoe werkt MyTrustO?

121. De website van MyTrustO zegt over haar eigen werking eigenlijk weinig tot niets. Voor de uitwerking van de werking van MyTrustO vertrouw ik daarom op een uitgebreid artikel van *Steunpunt voor Diensten Schuldbemiddeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*¹²⁹ alsook op wat de interviews mij leerden hierover en op een interview van hoofddocent Bertel De Groote, hoofddocent aan de faculteit Economie en Bedrijfskunde van de Universiteit Gent en lid van het wetenschappelijk comité van MyTrustO in de *Juristenkrant*. Jammer genoeg kreeg ik tot op heden – het indienen van deze masterscriptie – niet de kans om met gerechtsdeurwaarder Patrick Van Buggenhout zelf in gesprek te gaan, ondanks herhaaldelijke pogingen hiertoe.

122. Iedere persoon die openstaande financiële schulden heeft, zou in principe bij MyTrustO terecht kunnen, al ware het enkel voor een intakegesprek. Er zal dan samen met een van de adviseurs die er werkt een overzicht gemaakt worden van alle schulden die je als schuldenaar hebt. Vervolgens zal die adviseur alle schuldeisers contacteren om een afbetalingsplan overeen te komen.¹³⁰ Meneer Bertel De Groote legt uit dat MyTrustO zowel voor de schuldeisers als voor de schuldenaars een meerwaarde kan betekenen. Het is namelijk volgens hem de insteek achter het concept de beide partijen samen rond een tafel te krijgen om via een overleg gezamenlijk tot een afbetalingsplan te komen¹³¹. Vooral de anonimiteit is volgens hem een grote troef voor de schuldenaars, in tegenstelling tot een collectieve schuldenregeling.

123. Waar nergens op de website over gesproken wordt, is de kost van MyTrustO. Het is in theorie logisch dat het geen gratis dienst is – gezien dit de enige taakomschrijving van het businessmodel inhoudt –, maar de kosten zijn toch enigszins frappant. Er wordt namelijk op gehamerd dat er geen gerechtsdeurwaarderskosten zijn, die de oorzaak zijn van het vaak sterk doen groeien van de reeds bestaande schuldenberg. Toch wordt er aan de schuldenaar €150,- gerekend, enkel en alleen al voor een opening van een dossier. Daarna wordt er nog eens maandelijks een kost van €50,- aangerekend. Dit bewijst al dat het niet voor alle soorten schuldenaars een nuttig alternatief is. Een afbetalingsplan loopt namelijk vaak over meerdere jaren. Hoeveel last legt die €50 per maand dan extra op de schouders van de schuldenaar? De vraag rijst ook of zo een kost vragen wettelijk gezien mag. Er is namelijk een wet die expliciet verbiedt eender welke andere kost dan degene die door de wet of een contract zijn voorzien, op de leggen aan een schuldenaar.¹³²

124. Verder is het belangrijk te onthouden dat schuldeisers het recht hebben hun schulden betaald te zien.¹³³ Het is daarentegen geen recht van de schuldenaar om een afbetalingsplan te hebben. Op dat vlak kan MyTrustO dus eigenlijk geen garantie geven.

125. De beroepsorganisatie achter de gerechtsdeurwaarders, de Nationale Kamer, deed al onderzoek naar de strijdigheid van MyTrustO met de taken die een gerechtsdeurwaarder van de

¹²⁹ <https://www.mediationdedettes.be/MyTrustO-wat-moeten-we-ervan-denken-SEPTEMBER-2019>

¹³⁰ A. KEEREMAN, "MyTrustO: een nieuwe vorm van schuldinvoering", *De Juristenkrant*, afl. 327, 2016, 8-9.

¹³¹ A. KEEREMAN, "MyTrustO: een nieuwe vorm van schuldinvoering", *De Juristenkrant*, afl. 327, 2016, 8-9.

¹³² Artikel 3 §2 wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument juncto artikel 5 wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument, *BS* 29 januari 2003.

¹³³ Zie bijlage 2.

wetgever meekreeg. Dit blijkt niet zo te zijn, maar toch willen ze niet vereenzelvigd worden met het concept.

126. Uit mijn gesprekken met gerechtsdeurwaarder blijkt dat zij zelf ook geen voorstander zijn van het concept. Het wordt een commercieel model genoemd¹³⁴, dat wordt verkocht aan de zwakkere laag van onze maatschappij. Het wordt zelfs bestempeld als 'boerenbedrog'¹³⁵. Er heerst een irritatie rond MyTrustO, en dat om meerdere redenen. Het voornaamste waar gerechtsdeurwaarders verveeld mee zitten, is het feit dat er wordt verkocht aan schuldenaars dat MyTrustO een bindend gegeven is. En eigenlijk is dat ook niet heel vreemd. MyTrustO stelt een overeenkomst, een contract, op dat een afbetalingsplan inhoudt tussen de schuldenaar en de schuldeisers die ermee akkoord zijn gegaan. Voor die personen is een contract bindend en afdwingbaar. Het gevolg hiervan is dat de contracterende partijen (de schuldenaar en de duidelijk benoemde schuldeisers voor duidelijk benoemde schulden) gehouden zijn aan de zaken die binnen het contract vallen. En laat het nu net daar zijn waar het schoentje knelt; enkel de schuldeisers die akkoord gegaan zijn met het voorliggende afbetalingsplan zijn gehouden dit te eerbiedigen maar - een heel belangrijke maar! - ook enkel en alleen voor de schulden die beschreven staan in de overeenkomst. Als de schuldenaar daarentegen andere schuldeisers erbij krijgt of nieuwe schulden bij reeds bestaande schuldenaars maakt, dan zijn die schuldeisers niet (meer) gehouden tot het eerbiedigen van de afbetalingsplannen die de schuldenaar heeft. Heel vaak worden gerechtsdeurwaarder daarover dan ook geconfronteerd door schuldenaars die hen verwijten dat ze niet tot bij hen mogen komen. Zij beweren dat een 'lidmaatschap' bij MyTrustO een soort van immuniteit creëert. Die immuniteit zou dan inhouden dat geen enkele gerechtsdeurwaarder nog aan de deur van die schuldenaar mag komen en dat er geen extra kosten meer door die gerechtsdeurwaarders mogen worden toegevoegd aan de reeds bestaande schuldenberg. Er is echter nergens een juridische grondslag voor die belofte van MyTrustO. Zoals reeds gezegd, is het dus enkel zo dat gerechtsdeurwaarders die aangesloten zijn bij MyTrustO, en dus een afbetalingsplan aanvaard hebben, niet meer zullen langskomen voor de schulden die in het afbetalingsplan zijn opgenomen. Dit is echter enkel voor zolang de schuldenaar zich aan de afspraak houdt de afbetalingsregeling te blijven hanteren. Alle andere gerechtsdeurwaarders die geen regeling hebben getroffen met MyTrustO hebben met andere woorden geen enkele reden om hun uitvoering te staken, louter door het feit dat een schuldenaar met MyTrustO werkt. Dat is dan ook het verschil met een collectieve schuldenregeling. Bij een collectieve schuldenregeling mogen gerechtsdeurwaarders effectief niet meer tot bij de schuldenaar gaan,¹³⁶ dat is wel wettelijk geregeld.

127. Er komen echter ook positieve geluiden over het systeem. Zo werd er verteld dat je als gerechtsdeurwaarder eigenlijk niet tegen de idee errond kan zijn. MyTrustO stelt schuldenaars gerust door hun werkwijze. Ze ontvangen een deel van het loon en doen de afbetalingen, de schuldenaar moet zich daar dus niet meer mee bezighouden.¹³⁷ Er zijn gevallen waarin MyTrustO aan andere gerechtsdeurwaarders een goed plan voorlegt, maar vaak is dat niet zo. Schuldcentralisatie en afbetalingsplannen laten regelen door MyTrustO is dus een mooi idee, maar de uitwerking ervan is

¹³⁴ Zie bijlage 6.

¹³⁵ Zie bijlage 6.

¹³⁶ Zie bijlage 2.

¹³⁷ Zie bijlage 2.

niet zo rooskleurig als dat het zelf doet uitschijnen. Er wordt ook vaak aangehaald dat MyTrustO ook niet bij alle soorten debiteuren kan werken. Bij schuldenaars met een relatief kleine schuldenlast zou het kunnen werken, bij schuldenaars met een grote schuldenberg worden er daarentegen voorstellen gedaan aan collega-gerechtsdeurwaarders van een afbetaling van €12 per maand per schuldeiser. Het spreekt voor zich dat zal nooit geaccepteerd worden, zowel niet door de schuldeiser als niet door het kantoor van de gerechtsdeurwaarder.

128. Het betalingssysteem achter MyTrustO doet ook meerdere wenkbrauwen fronsen. Voornamelijk worstelen de gerechtsdeurwaarders met het feit van de abonnementskost. Het is duidelijk een algemene aanvaarde mening dat het globaliseren van dossiers en het opmaken van een afbetalingsplan een taak is van de gerechtsdeurwaarder.¹³⁸ Het aanrekenen van een maandelijkse kost daarvoor, stoot op veel tegenstand. Er wordt daarnaast vaak aangehaald dat het jammer is dat de schuldenaars niet doorhebben dat ze door bij MyTrustO te zijn aangesloten, dubbel betalen. Ze betalen enerzijds de dossierkost en een maandelijkse abonnementskost aan MyTrustO, en anderzijds betalen ze wel nog gewoon gerechtsdeurwaarderskosten aan alle gerechtsdeurwaarders die niet met MyTrustO samenwerken.

129. Ook wordt aan mij de vraag gesteld door gerechtsdeurwaarder Daniel Palet¹³⁹ of ik kennis heb van de succesratio achter MyTrustO. Helaas kan ik daar geen antwoord op geven, gezien gerechtsdeurwaarder Patrick Van Buggenhout mij tot op de dag van vandaag niet te woord heeft willen staan. De gerechtsdeurwaarders die ik wel kon spreken, schijnen voornamelijk te denken dat de succesratio relatief negatief is. De mening heerst dat er – omwille van het verdienmodel – meer mensen dieper in de schulden worden geduwd dan dat er mensen geholpen worden.

D. Ethisch verantwoord invorderen

130. **"Ethisch invorderen:** *invorderen op een manier die geen inbreuk stelt op de privacy en de menselijke waardigheid.*¹⁴⁰"

131. **"Efficiënt¹⁴¹ invorderen:** *invorderen op een manier die het eigendomsrecht waarborgt.*¹⁴²"

a. Wat is het?

132. Mensen kunnen de dag van vandaag voor alles een krediet nemen.¹⁴³ Zo kan je een huis op afbetaling kopen alsook een auto. Tot daar klinkt het logisch, maar men kan geen winkel (kledij-, meubel- noch een doe-het-zelf-winkel) meer binnenstappen zonder dat men overladen wordt met aanbiedingen een breed gamma aan spullen te kopen op afbetaling. Je kan het zo absurd niet bedenken; een keuken, een haardroger en zelfs een broek kan je of leasen, of in schijven betalen.

¹³⁸ Zie bijlagen 5 en 7.

¹³⁹ Zie bijlage 5.

¹⁴⁰ A.-L. VERBEKE, "Efficiënt en ethisch minnelijk invorderen: een paradigmashift", *R.W.* 2020, nr. 21, 807.

¹⁴¹ A. VERBEKE, "Execution officers as a balance wheel in insolvency cases", *Tilburg Law Review* 2001, nr. 9:7, 9.

¹⁴² Zie infra.

¹⁴³ Zie bijlage 7.

Alles kan de dag van vandaag. Maar dat is geen goed nieuws. Vele mensen in onze samenleving zien er alleen het mooie van in maar beseffen niet dat er altijd een kostprijs gepaard gaat met een koop op afbetaling. En zo ontstaan er schulden.¹⁴⁴ Het is algemeen bekend dat vele mensen de laatste jaren in een schuldenpiraal terechtgekomen zijn.¹⁴⁵ Om dit te proberen voorkomen, heeft de wetgever al meerdere wetten in het leven geroepen. Helaas, zonder het gewenst resultaat. Een andere manier om schulden te proberen voorkomen, is door informatie te verschaffen over de negatieve gevolgen van leningen en afbetalingen, zoals de verplichte vermelding dat lenen ook geld kost in reclames erover. Ook opleidingen zouden ertoe kunnen bijdragen dat onze maatschappij minder geneigd zal zijn lichtzinnige leningen te laten uitmonden in steeds zwaarder wordende schulden. Maar eens de schulden gemaakt zijn, moeten ze worden ingevorderd. En die invordering kan in twee fases gebeuren;¹⁴⁶ de gerechtelijke invordering, de minnelijke invordering.

b. Gerechtelijke invordering

133. De eerstgenoemde fase – de gerechtelijke fase – is eigenlijk de fase die pas als laatste redmiddel aan bod zou mogen komen. Deze fase is de uitvoerende functie die een gerechtsdeurwaarder heeft, hij zal met een door de rechtbank uitgevaardigde uitvoerbare titel naar de schuldenaar gaan en in het uiterste geval tot beslag en openbare verkoop van de beslagen goederen over te gaan. Maar zoals gezegd; dit zou eigenlijk pas als laatste redmiddel gebruikt mogen worden.

c. Minnelijke invordering

134. Naast die gerechtelijke invordering, voorziet het Belgische recht ook in de minnelijke invordering (*“Iedere handeling of praktijk die tot doel heeft de schuldenaar ertoe aan te zetten een onbetaalde schuld te betalen, buiten iedere invordering op grond van een uitvoerbare titel om.”*¹⁴⁷). Prof. dr. Alain VERBEKE opteerde er in 2020 voor om die minnelijke invorderingsfase op te splitsen in twee afzonderlijke fases, de formele minnelijke invordering en de informele minnelijke invordering. Hij paste daarom de voornoemde definitie uit de wet van 2002 aan als volgt: *“Iedere handeling of praktijk die tot doel heeft de schuldenaar ertoe aan te zetten een onbetaalde schuld te betalen, buiten iedere invordering op grond van een uitvoerbare titel om en met vordering van betaling van kosten, ongeacht of deze contractueel bedongen zijn, die geen deel uitmaken van het kapitaal of de interesten van de schuld.”*¹⁴⁸ Volgens prof. dr. VERBEKE vormt vervolgens de informele minnelijke invordering de eerste fase. In deze fase heeft de schuldeiser de leiding. Hij zal de keuze hebben de schuldenaar te overhalen te betalen op zelfstandige wijze of met de hulp van een derde, al dan niet

¹⁴⁴ P. DE VROEDE, “De sociaal-economische rol van de gerechtsdeurwaarder”, *De Gerechtsdeurwaarder* 1988, nr 89/ 4-5, 70.

¹⁴⁵ A.-L. VERBEKE, “Efficiënt en ethisch minnelijk invorderen: een paradigmashift”, *R.W.* 2020, nr. 21, 803.

¹⁴⁶ A.-L. VERBEKE, “Efficiënt en ethisch minnelijk invorderen: een paradigmashift”, *R.W.* 2020, nr. 21, 805 – 806.

¹⁴⁷ Artikel 2, §1, 1° van de wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument.

¹⁴⁸ A.-L. VERBEKE, “Efficiënt en ethisch minnelijk invorderen: een paradigmashift”, *R.W.* 2020, nr. 21, 806.

een professionele bemiddelaar. Dit houdt als het ware dus een bemiddeling in. De schuldeiser kan op zijn kosten de schuldenaar uitnodigen samen te zitten en te praten over de schuld maar hij kan ook een afbetalingsplan onderhandelen. Als deze bemiddelingspogingen niet werken, kan hij ook een aanmaningsbrief opstellen of laten opstellen door een derde om de schuldenaar alsnog te overtuigen zijn schuld te voldoen. De tweede fase is dan de formele minnelijke invordering. Dit is een meer abstract gegeven waarbinnen niet meer de schuldeiser maar de schuldenaar de kosten ervan zal dragen. Het kan daarom ook niet op een manier gebeuren die geheel afhankelijk is van de voorkeur en bedoelingen van de schuldeiser. Voor deze vorm van minnelijke invordering zal de wetgever een kader moeten voorzien waarbinnen gehandeld kan worden, om de rechten van de schuldenaar enigszins te beschermen. Met andere woorden: er moet op een efficiënte en ethische manier aan invordering worden gedaan.

135. Het beroep dat daarvoor het meest aangewezen is, is het beroep van de gerechtsdeurwaarder. Prof. dr. VERBEKE pleit er daarom in zijn bijdrage in het Rechtskundig Weekblad ook voor om de formele minnelijke invorderingsfase onder de exclusieve bevoegdheden van de gerechtsdeurwaarder te laten vallen. Enkel zij zouden dan op een ethische en efficiënte wijze kunnen invorderen, en zouden daarop ook worden gecontroleerd.

E. Schuldcentralisatie

136. Zoals eerder vermeld werd, doet MyTrustO aan schuldcentralisatie. In dit onderdeel wordt er toegelicht wat dat inhoudt.

137. Schuldcentralisatie is een fenomeen waarbij een kantoor van gerechtsdeurwaarders door een schuldenaar gevraagd wordt al zijn schulden te bundelen. Belangrijk hierbij is dat ook de schulden waar een gerechtsdeurwaarder van een ander kantoor mee belast is, eveneens aan de gerechtsdeurwaarder die aan de schuldcentralisatie zal doen zullen worden toegewezen. De met deze taak belaste gerechtsdeurwaarder zal een overzicht proberen maken van alle schulden en schuldeisers van de welbepaalde schuldenaar en zal voor en met hen een afbetalingsplan opstellen.¹⁴⁹ Dit doet dus denken aan de voornoemde formele minnelijke schuldivordering. Het is eveneens belangrijk op te merken dat een gerechtsdeurwaarder niet verplicht is dit te doen, maar dat het in de praktijk wel vaak wordt aangeboden, zonder extra vergoeding. Ook voor de schuldeiser is het geen verplichting op een dergelijk aanbod van een gerechtsdeurwaarder in te gaan, het blijft hem vrijstaan zijn procedure te laten voortzetten, door deze of een andere gerechtsdeurwaarder.

Hierbij wil ik graag even terugkomen op MyTrustO. Bij deze instantie is deze schuldcentralisatie de hoofdbrok van het systeem en zij rekenen hier daarenboven een kost voor aan aan de schuldenaar. Naar mijn mening strookt dit totaal met de uitlating die ze doen omtrent het gegeven dat zij op een ethisch verantwoorde manier aan invordering doen.

138. Nu schuldcentralisatie bij een gerechtsdeurwaarder is uitgelegd, wil ik ook kort de vergelijking maken met de schuldbemiddeling die een Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn kan aanbieden. Een Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn, net als een Centrum

¹⁴⁹ K. VINDEVOGEL en H. DE CLERCK, *Met de deur in huis. Op pad met een gerechtsdeurwaarder*, Kalmthout, Van Halewyck, 2016, 151 – 152.

voor Algemeen Welzijnswerk, kan aan schuldenaars twee soorten budgetcontrole aanbieden. Enerzijds is er de schuldbegeleiding¹⁵⁰. Dat houdt in dat de schuldenaar zijn eigen gelden beheerd maar dat hij daarbij hulp krijgt van of het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn of het Centrum voor Algemeen Welzijnswerk. Deze instanties kunnen adviezen geven en aanbevelingen doen om op een verstandige manier met geld om te gaan. Anderzijds is er ook budgetbeheer. Dit is verschillend van de schuldbegeleiding in die zin dat nu niet meer de schuldenaar maar de instantie de gelden van de schuldenaar zal beheren. Dit is echter geheel vrijblijvend. Het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn of het Centrum voor Algemeen Welzijnswerk zal ongeacht of het gaat om budgetbeheer of schuldbegeleiding contact opnemen met de schuldeisers van de schuldenaar en samen met hen proberen tot een afbetalingsregeling te komen.

F. Het verschil met collectieve schuldenregeling

a. Wat is het?

139. Wat een collectieve schuldenregeling¹⁵¹ is alsook de werking ervan, heeft de wetgever volledig ingeschreven in het Gerechtelijk Wetboek vanaf artikel 1675/2. Het doel achter deze speciale vorm van schuldenregeling is uiteraard de toestand van een schuldenaar te herstellen op financieel vlak, zonder dat de schuldenaar en zijn gezin een leven zouden moeten lijden dat een mens niet waardig is.¹⁵²

Interessant aan de collectieve schuldenregeling is dat het altijd vooraf gaat door een voorstel tot minnelijke aanzuiveringsregeling. Dit voorstel wordt door de schuldenaar gedaan aan zijn schuldeisers en gebeurt altijd onder toezicht van een rechter.¹⁵³ Pas wanneer de schuldeisers dit niet aanvaarden en er dus geen akkoord kan worden gesloten, dan zal de rechter de gerechtelijke aanzuiveringsregeling opleggen.¹⁵⁴

b. Toepassingsgebied

140. Volgens de wet kan iedere natuurlijke persoon die geen koopman is én niet op een duurzame wijze zijn schulden of nog te vervallen schulden kan betalen, een verzoek indien bij een rechter om een collectieve schuldenregeling te bekomen. Een belangrijke bijkomende voorwaarde om zo een collectieve schuldenregeling te verkrijgen is echter wel dat je het niet zelf in de hand mag hebben gewerkt dat je onvermogen bent.¹⁵⁵ Wanneer je als natuurlijke persoon ooit koopman bent geweest, dan kom je slechts in aanmerking voor een collectieve schuldenregeling als je gedurende minstens zes maanden geen koopman meer bent of als het minstens zes maanden geleden is dat het faillissement van je handel afgerond werd.¹⁵⁶

¹⁵⁰ Zie bijlagen 2, 5, 6 en 7.

¹⁵¹ P. DAUW en E. DAUW, *Burgerlijk procesrecht. Basis met schema's*, Antwerpen, Intersentia, 2022, 562 – 589.

¹⁵² Artikel 1675/3, lid 3 Ger.W.

¹⁵³ Artikel 1675/2, lid 3 Ger.W.

¹⁵⁴ Artikel 1675/3, lid 3 Ger.W.

¹⁵⁵ Artikel 1675/2, lid 1 Ger.W.

¹⁵⁶ Artikel 1675/2, lid 2 Ger.W.

c. Inleiding van de procedure

141. Zoals eerder al gezegd werd, moet er eerst een verzoekschrift worden ingediend bij een rechter om een collectieve schuldenregeling te verkrijgen. De rechter dit hiervoor bevoegd is, is de arbeidsrechter¹⁵⁷. De vormvereisten van zo een verzoekschrift worden in de wet opgenoemd.¹⁵⁸ Er zijn ook gevolgen verbonden aan de neerlegging van een verzoekschrift tot collectieve schuldenregeling, namelijk al de procedures tot het verkrijgen van uitstel van de betaling worden erdoor geschorst¹⁵⁹ (*tijdelijke onderbreking van de verjaring ten voordele van bepaalde personen, tussen bepaalde personen of om redenen die de wet bepaalt; doet, in tegenstelling tot de stuiting, de reeds verworven verjaringstermijn niet teniet doch verlengt deze met de termijn van de schorsing*¹⁶⁰). Het is vanzelfsprekend dat de arbeidsrechter de vordering zal onderzoeken wanneer die wordt neergelegd bij hem. Hij zal in de eerste plaats nagaan of de vordering toelaatbaar is. Hij zal dit binnen de acht dagen na de neerlegging van het verzoekschrift doen.¹⁶¹ Een gerechtsdeurwaarder en/of een notaris zal/zullen aangesteld worden als schuldbemiddelaar, indien de rechter van oordeel is dat de verzoeker in aanmerking komt voor een collectieve schuldenregeling.

d. De minnelijke aanzuiveringsregeling

142. Hier bevindt zich al meteen de eerste taak voor de schuldbemiddelaar. Hij zal een oplisting moeten maken van alle maatregelen die genomen werden om de financiële toestand van de schuldenaar opnieuw op orde te brengen. Daarnaast moet hij in die oplisting ook een overzicht maken van alle inkomsten en middelen die de schuldenaar en zijn gezin hebben.¹⁶² Deze oplisting wordt aan de rechter overgemaakt. De schuldbemiddelaar zal aan de schuldeisers een verzoek overmaken om een gedeelte of de volledige schuld die de schuldenaar tenopzichte van hen heeft, kwijt te schelden.¹⁶³ Als de schuldeisers hier niet mee akkoord gaan, moeten ze hun bezwaar ter kennis brengen van de schuldbemiddelaar en dit binnen twee maanden na het voorstel¹⁶⁴. Als alle partijen een akkoord geven, zal de rechter dit akkoord homologeren en dan begint vanaf het moment dat de rechter de toelaatbaarheid uitspreekt de minnelijke aanzuiveringsregeling te lopen.

e. De gerechtelijke aanzuiveringsregeling

143. Het kan natuurlijk ook gebeuren dat niet alle schuldeisers akkoord gaan met het voorstel van de schuldbemiddelaar. In dat geval zal hij een proces-verbaal overmaken aan de arbeidsrechter om een gerechtelijke aanzuiveringsregeling in te leiden.¹⁶⁵ De rechter kan dit dan toestaan. De gerechtelijke aanzuiveringsprocedure kan verschillende maatregelen bevatten. Zo kan er uitstel worden verleend van de betaling van de schulden die er zijn in hoofdsom¹⁶⁶, de conventionele

¹⁵⁷ Artikel 578 lid 1, 14° Ger.W.

¹⁵⁸ Artikel 1675/4 §2 Ger.W.

¹⁵⁹ Artikel 1675/5 Ger.W.

¹⁶⁰ E. DIRIX, B. TILLEMANS, EN P. VAN ORSHOVEN, *DE VALKS Juridisch woordenboek*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2010, 369.

¹⁶¹ Artikel 1675/4, §3 Ger.W.

¹⁶² Artikel 1675/10, § 2 – 2/1 Ger.W.

¹⁶³ Artikel 1675/10, §3bis Ger.W.

¹⁶⁴ Artikel 1675/10, §4 Ger.W.

¹⁶⁵ Artikel 1675/11, §1 Ger.W.

¹⁶⁶ Artikel 1675/12, §1, 1° Ger.W.

rentevoet kan worden omgezet naar een wettelijke rentevoet¹⁶⁷ of er kan een kwijtschelding worden vereend van de moratoire intresten, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk¹⁶⁸. Een collectieve schuldenregeling mag nooit langer dan vijf jaar duren.¹⁶⁹ Een belangrijke voorwaarde om onder collectieve schuldenregeling te mogen horen, is dat de schuldenaar gedurende die regeling geen handelingen wetens en willens mag stellen die zijn financiële toestand zouden kunnen benadelen.¹⁷⁰

f. Algemene bepalingen voor beide procedures

144. Indien een schuldenaar een minnelijke aanzuiveringsprocedure gegund is dan wel een gerechtelijke aanzuiveringsprocedure, dan is het zo dat de schuldbemiddelaar het volledig verogen van de schuldenaar beheerst. Hij zal dan ook ervoor moeten zorgen dat de schuldenaar voldoende middelen ter beschikking heeft om te kunnen leven op een menswaardige manier.¹⁷¹ De schuldbemiddelaar is ook de persoon die belast is met de taak de opvolging te doen van de minnelijke dan wel gerechtelijke aanzuiveringsprocedure.

g. Vergelijking met MyTrustO

145. Er zijn meteen veel verschillen met MyTrustO te bemerken. In de eerste plaats wordt de collectieve schuldenregeling door de wet geregeld en MyTrustO niet. Daarnaast is MyTrustO een vrijwillig gegeven. De schuldenaar kiest hier zelf voor en zal dan ook zelf instaan voor de gevolgen. Een collectieve schuldenregeling wordt opgelegd door de rechter, weliswaar op verzoek van de schuldenaar. Daar schuilt dan meteen ook al een derde verschil in; niet alle personen komen in aanmerking voor een collectieve schuldenregeling. Er zijn namelijk voorwaarden aan verbonden, zoals het zijn van een natuurlijke persoon en het niet mogen hebben van een handelszaak. Bij MyTrustO is in beginsel iedere schuldenaar welkom. Maar het allerbelangrijkste verschil tussen de collectieve schuldenregeling en MyTrustO is ongetwijfeld de tegenwerpelijkheid aan derden. Als je als schuldenaar aangesloten bent bij MyTrustO, dan zijn enkel de gerechtsdeurwaarders en schuldeisers die er een akkoord mee hebben erdoor gebonden. Bij een collectieve schuldenregeling is iedere schuldeiser gebonden door het tussenkomen van de rechter. Je bent als schuldenaar dus veel beter beschermd door een collectieve schuldenregeling dan door een aansluiting bij MyTrusto.

¹⁶⁷ Artikel 1675/12, §1, 2° Ger.W.

¹⁶⁸ Artikel 1675/12, §1, 4° Ger.W.

¹⁶⁹ Artikel 1675/12, §2 Ger.W.

¹⁷⁰ Artikel 1675/12, §3 in fine Ger.W.

¹⁷¹ Artikel 1675/13ter, §1 Ger.W.

Conclusie

146. Binnen deze masterscriptie wordt de lezer ervan geconfronteerd met veel concepten. In een eerste plaats getuigde het eerste hoofdstuk er reeds van dat er niet slechts één juiste definitie of één juiste omschrijving van het concept 'alternatieve geschiloplossing' bestaat. Om die reden werd er gekozen te werken aan de hand van een definitie en vijf belangrijke kenmerken die vaak aan alternatieve geschiloplossing worden toegekend. Al meteen daar lijkt alternatieve geschiloplossing niet ingepast te kunnen worden in het beroep van een gerechtsdeurwaarder. De kenmerken die gegeven worden in het eerste hoofdstuk zijn namelijk 'vrijwillig', 'de relatie in stand houden tussen partijen', 'een oplossing op maat', 'vertrouwelijk' en 'flexibiliteit'. Bij het lezen daarvan zou je al meteen kunnen zeggen dat een gerechtsdeurwaarder voor een schuldenaar niet geheel vrijwillig is. En dat klopt in een eerste instantie ook, niemand zal er ooit voor kiezen om een gerechtsdeurwaarder aan zijn deur te laten komen om een betekening te doen of een beslag te leggen. Ook lijkt het wel alsof de relatie tussen de partijen al veel te zwaar beschadigd is op dat punt om die nog te herstellen. Je eerste idee mag namelijk nooit zijn er een gerechtsdeurwaarder bij te halen. Een oplossing op maat schijnt het eveneens niet te zijn, toch niet voor de schuldenaar. Een schuldeiser daarentegen heeft wel de touwtjes in handen en kan in veel gevallen de gerechtsdeurwaarder verplichten zijn taak uit te voeren. Er werken ook enorm veel mensen op de meeste gerechtsdeurwaarderkantoren. Dit heeft tot gevolg dat er vaak meerdere mensen aan een dossier werken alvorens het wordt afgesloten. Daarnaast zal er later te lezen zijn dat bij het uitvoeren van bepaalde taken de gerechtsdeurwaarder beroep doet op andere personen. Er kan hier worden gedacht aan een slotenmaker, een getuige en de politie. En tot slot lijkt een gerechtsdeurwaarder niet meteen de mogelijkheid te bieden dat partijen zelf kunnen kiezen voor een bepaalde vorm van alternatieve geschiloplossing.

147. In het tweede hoofdstuk kwam er al verandering in dat beeld van de gerechtsdeurwaarder. Zo worden er meerdere taken van de gerechtsdeurwaarder belicht maar allemaal met de nadruk op de onafhankelijke plaats die hij heeft binnen een geschil. Daaruit blijkt dan weer dat een gerechtsdeurwaarder eigenlijk per definitie op de ideale plaats zit om te kunnen bemiddelen. In de eerste plaats wordt beschreven wat een betekening inhoudt. Dit is een taak die een gerechtsdeurwaarder heeft, en ook meteen alleen hij. Hij heeft met andere woorden een ministerieplicht om exploitaten te betekenen. Hij moet het dus doen, als het van hem gevraagd wordt. Dit lijkt weinig bewegingsruimte te bieden een minnelijke afhandeling van het geschil te bewerkstelligen.

Daarna komen de verschillende vormen van gedwongen tenuitvoerlegging aan bod. Het bewarend beslag is eerst aan de beurt binnen de categorie die een verplichting inhoudt een som geld te betalen, gevolgd door het beslag onder derden. Als laatste komt het uitvoerend beslag aan bod. Binnen dit segment werd ook uit te doeken gedaan waarop een gerechtsdeurwaarder beslag mag leggen en hoe die beslagprocedure concreet in zijn werk gaat. De volgende categorie binnen de gedwongen tenuitvoerleggingen is die die gaat over een veroordeling iets te doen of iets niet te doen. Het voorbeeld van de uithuiszetting wordt daar besproken. Ook voor de gedwongen tenuitvoerleggingen van deze veroordelingen heeft een gerechtsdeurwaarder een ministerieplicht. Eveneens lijkt hier dus

weinig speelruimte te zijn om te kunnen bemiddelen.

De enige taak die uitvoerig besproken wordt die een gerechtsdeurwaarder niet moet uitvoeren, is de schuldbemiddeling. Deze taak kan een gerechtsdeurwaarder met andere woorden uitvoeren in de hoedanigheid van een zelfstandige, maar niet als ministerieel ambtenaar. Ondanks dat dit geheel door de wet geregeld is, lijkt dit de enige taak te zijn waar een gerechtsdeurwaarder een bemiddelende rol kan opnemen. Uiteraard zonder te vergeten dat hij dit als zelfstandige doet, en dat er dus voor de schuldeiser alternatieven zijn.

148. In een derde hoofdstuk wordt dan de toepassing gemaakt door de geïnterviewde gerechtsdeurwaarders van de alternatieve geschiloplossing op hun taken als gerechtsdeurwaarder. Dit blijkt geen evidente taak te zijn. Door een gebrek aan definities en een concreet kader, weten ze eigenlijk niet geheel waarover ze moeten praten. Het wordt zeer duidelijk dat er maar weinig gerechtsdeurwaarders zijn die echt weten wat alternatieve geschiloplossing inhoudt. Gek genoeg zijn ze wel bijna allemaal van mening dat het niet toe te passen valt in de uitoefening van hun beroep.

149. Daarom wordt dit hoofdstuk gevolgd door een vierde, dat een aanbeveling inhoudt van de gerechtsdeurwaarders zelf maar ook van mij over hoe de bemiddelende rol van een gerechtsdeurwaarder zou moeten evolueren. Wanneer er gekeken wordt naar de gerechtsdeurwaarders, dan valt een tweedeling te bemerken wat betreft de meningen hierover. Een eerste mening is dat werken met alternatieve methoden van geschiloplossing geen plaats kan vinden binnen het beroep. Een tweede mening is daarentegen dat het wel een meerwaarde is maar dat er nood is aan verduidelijking. Dat is dan ook meteen een onderdeel van mijn eigen aanbeveling.

150. In het allerlaatste hoofdstuk van deze masterscriptie wordt er tenslotte nog ingegaan op een fenomeen waar meerdere gerechtsdeurwaarders sterk tegen gekant lijken te zijn: MyTrustO. MyTrustO is een concept dat ontwikkeld werd door een gerechtsdeurwaarder, Patrick Van Buggenhout. Van Buggenhout doet enkele opmerkelijke uitingen over zijn beroep, alsook over zijn MyTrustO. Zo wordt er beweerd dat dit concept wilt afrekenen met de hoge bijkomende kosten die aan schuldenaars worden toegerekend. MyTrustO zou daar een antwoord op bieden door aan schuldcentralisatie te doen. Uit de interviews die in het kader van deze scriptie werden afgenomen, blijkt echter dat schuldcentralisatie een gegeven zou zijn dat door meerdere kantoren wordt aangeboden aan schuldenaars, zonder daar geld voor te vragen. MyTrustO lijkt dus op papier een zeer mooi concept te zijn, de praktijk doet iets anders denken. Nogmaals wil ik wijzen op het feit dat ik gerechtsdeurwaarder Patrick Van Buggenhout niet zelf aan het woord heb mogen laten komen. Binnen het hoofdstuk over MyTrustO wordt ook het verschil ervan met de collectieve schuldenregeling besproken.

151. De uiteindelijke conclusie van deze masterscriptie is met andere woorden niet in enkele zinnen te bevatten. Ik lijst graag nog mijn aanbevelingen op.

152. Het is van zeer groot belang dat er zal ingezet moeten worden op alternatieve manieren van geschiloplossing binnen de uitvoering van het besproken beroep. Ik zou daarom de wetgever in een eerste instantie willen vragen haar beweegredenen achter artikel 519, §4 van het Gerechtelijk Wetboek uit te leggen. Daarnaast ben ik van mening dat er een grote nood is aan een duidelijke definitie van wat alternatieve methoden van geschiloplossing zouden kunnen of moeten inhouden in de uitoefening van de taken van een gerechtsdeurwaarder. Ik zou er dan ook voor pleiten een

onderscheid te maken tussen de taken waarvoor een gerechtsdeurwaarder een ministerieplicht heeft en de taken die hij kan uitoefenen als zelfstandige. Deze masterscriptie heeft namelijk vaak het verschil in bewegingsruimte tussen de twee soorten taken proberen duidelijk maken. Deze definitie of duiding zou ik graag in een wet of de deontologische code van de gerechtsdeurwaarders terugvinden. De Nationale Kamer van de Gerechtsdeurwaarders heeft voor mij in een ideale wereld een zeer belangrijke rol bij het verder uitwerken van toepassingen van alternatieve manieren van geschiloplossing door haar beroepsgroep. Ik zou daarom willen aanraden dat zij een aanpassing hieromtrent doorvoeren in de deontologische code maar ook dat ze meer zouden inzetten op opleidingen. Bijkomend zou ik willen uitnodigen te onderzoeken of er een mogelijkheid bestaat tot het tuchtrechtelijk sanctioneren van gerechtsdeurwaarders die een minnelijke oplossing nooit een kans bieden. Gerechtsdeurwaarders zouden volgens mij ook meer opgeleid moeten worden in hoe om te gaan met mensen, en dan vooral met mensen die tot een andere bevolkingsgroep behoren dan zij zelf. Tot slot is preventie ook van onschatbare waarde. Ik wil daarom ook meer zichtbaarheid creëren voor de sociale kant van het beroep. Meer inzetten op de informatieplicht is hoe ik denk dat te kunnen verwezelijken.

153. Als afsluiting heb ik nog twee aanbevelingen die ik graag op lange termijn verwezelijkt zou zien worden. Een eerste daarvan is een betere samenwerking tussen gerechtsdeurwaarders en Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn en Centra voor Algemeen Welzijnswerk. Een goed begrip tussen deze twee belangrijke actoren kan van groot belang zijn, maar naar mijn mening pas in de toekomst. Het is volgens mij meer van belang dat de gerechtsdeurwaarders eerst in eigen borst kijken. De tweede en laatste aanbeveling die ik zou willen doen is het meer ontwikkelen van de ombudsman. Het idee erachter is heel mooi, maar de praktijk heeft me geleerd dat het op dit moment een hol concept is.

154. De centrale onderzoeksvraag van deze masterscriptie peilt naar of gerechtsdeurwaarders een meerwaarde zouden kunnen hebben als alternatieve geschiloplossers of niet. Ik ben van mening dat het kan, maar dat we nog lang niet op dat punt zijn. Opdat gerechtsdeurwaarders een meerwaarde zouden kunnen bieden, zou er kunnen rekening gehouden worden met de meerdere aanbevelingen die deze scriptie naar voor schuift. Op dit moment lijkt het vooral zo te zijn dat gerechtsdeurwaarder Daniel Palet het bij het rechte eind had toen hij zei dat hij vermoedde dat de invoeging van het vierde lid in artikel 519 van het Gerechtelijk Wetboek vooral te maken had met het moderne idee dat bemiddeling overal naar voor geschoven moet worden. De wetgever bewijst dit door de woorden "streven", "in de mate van het mogelijke" en "te wijzen op het feit dat" te gebruiken. Vandaag zou ik dus zeggen dat dat wel wordt verwezenlijkt in de uitvoering van het beroep door de geïnterviewde gerechtsdeurwaarders. Ze streven ernaar, allemaal op een andere manier weliswaar.

155. Ik hoop dat ik binnen enkele jaren mezelf kandidaat-gerechtsdeurwaarder mag noemen en dat ik anderen kan inspireren met mijn ingesteldheid omtrent dit onderwerp. Ik hoop op die dag ook verandering te zien binnen het beroep maar om tot dat punt te komen, zal er eerst bijkomend onderzoek moeten gebeuren.

Bibliografie

Wetgeving

- Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 32 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 33 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 34 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 35 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 38 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 44 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 519 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 578 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikelen 1344bis -1344octies Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1387 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1408 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1445-1460 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1499 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1501 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1504 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1514 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1516 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1522 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1539-1545 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artike 1675/2 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1675/3 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1675/4 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1675/5 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1675/10 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1675/11 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1675/12 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Artikel 1675/13ter Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.

Artikel 1675/17 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.

Artikel 1723/1 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.

Artikel 1727/2 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.

Artikelen 1730 – 1733 Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.

Wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument, *BS* 29 januari 2003.

Artikel 3 wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument, *BS* 29 januari 2003.

Artikel 5 wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument, *BS* 29 januari 2003.

Burgerlijk Wetboek van 13 april 2019, *BS* 14 mei 2019.

Artikel 3.24 Burgerlijk Wetboek van 13 april 2019, *BS* 14 mei 2019.

Artikel 3.46 Burgerlijk Wetboek van 13 april 2019, *BS* 14 mei 2019.

Artikel 3.47 Burgerlijk Wetboek van 13 april 2019, *BS* 14 mei 2019.

Koninklijk besluit van 30 november 1976 tot vaststelling van het tarief voor akten van gerechtsdeurwaarders in burgerlijke handelszaken en van het tarief van sommige toelagen, *BS* 8 februari 1977.

Rechtsleer

Boeken

BAARDA, D.B., DE GOEDE, M.P.M., TEUNISSEN, J., *Basisboek kwalitatief onderzoek. Praktische handleiding voor het voorbereiden en afnemen van open interviews*, Groningen, Stenfert Kroese, 1995, 182 p.

BAARDA, D.B., DE GOEDE, M.P.M., TEUNISSEN, J., *Basisboek open interviewen. Praktische handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*, Groningen, Noordhoff, 1996, 336 p.

CRESWELL, J.W., *Qualitative Inquiry and Research Design. Choosing among Five Traditions*, Sage, Thousand Oaks, 1998, 488 p.

DE GEYTER, L., *Bemiddeling in het bestuursrecht: alternatieve methoden tot beslechting van bestuursgeschillen*, Brugge, Die Keure, 2006, pagina aantal onbekend.

DIRIX, E., TILLEMANN, B. EN VAN ORSHOVEN, P. *DE VALKS Juridisch woordenboek*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2010, xi + 621 p.

DAUW, P. en DAUW, E., *Burgerlijk procesrecht. Basis met schema's*, Antwerpen, Intersentia, 2022, xxxiv + 602 p.

FLICK, U., *An introduction to qualitative research*, London, Sage Publications, 1998, 518 p.

KEATS, D. M., *Interviewing: a practical guide for students and professionals*, University of New South Wales Press, 2000, 162 p.

KESTEMONT, L. en SCHOUKENS, P., *Rechtswetenschappelijk schrijven*, Leuven / Den Haag, Acco, 2020, 144 p.

LANCKSWEEERDT, E., *Onderhandelen en bemiddelen Syllabus*, Universiteit Hasselt, 2021, 195 p.

ROOSE, H. en MEULEMAN, B. *Methodologie van de sociale wetenschappen, een inleiding*, Gent, Academia Press, 2015, xii + 392 p.

SCHONEWILLE, M.A., *Toolkit mediation, Resultaat bereiken als mediator, manager, mediation advocate en onderhandelaar*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2018, 503 p.

SOURDIN, T., *Alternative Dispute Resolution* (2de ed.), Sydney, Lawbook Co., 2005, 363 p.

VINDEVOGEL, K. en DE CLERCK, H., *Met de deur in huis. Op pad met een gerechtsdeurwaarder*, Kalmthout, Van Halewyck, 2016, 207 p.

Bijdragen in tijdschriften

CORBET, J., "Auteursrecht", *A.P.R.* 1991, 120.

DE VROEDE, P., "De sociaal-economische rol van de gerechtsdeurwaarder", *De Gerechtsdeurwaarder* 1988, nr 89/ 4-5, 63 - 119.

ERNSTE, M.P., "De Nederlandse geschillencommissies voor consumentenzaken langs de meetlat van de Richtlijn ADR consumenten en de Verordening ODR consumenten", *NtEr* 2013, afl. 8, 286-295.

KEEREMAN, A., "MyTrustO: een nieuwe vorm van schuldinvoering", *De Juristenkrant* 2016, afl. 327, 8-9.

KEEREMAN, A., "Begin 2018 hebben de gerechtsdeurwaarders een ombudsdienst.", *De Juristenkrant*, afl. 358, 2017, 10 - 11.

LANCKSWEEERDT, E., "Leefmilieuconflicten voorkomen en alternatief oplossen. Een overzicht van de verschillende vormen van ADR die inzetbaar zijn op het domein van het omgevingsrecht", *Tijdschrift voor Milieu- en Energierecht*, 2016, 191-207.

VERBEKE, A., "Execution officers as a balance wheel in insolvency cases", *Tilburg Law Review* 2001, nr. 9:7, 7-18.

VERBEKE, A.-L. "Efficiënt en ethisch minnelijk invorderen: een paradigmashift", *R.W.* 2020, nr. 21, 803 - 810.

Andere

European judicial enforcement, <http://www.europe-eje.eu/nl/fiche-thematique/fiche-2-gerechtsdeurwaarder-handhavingsambtenaar-0> .

European judicial enforcement, <http://www.europe-eje.eu/nl/fiche-thematique/fiche-4-beslaglegging-op-onroerende-goederen-0>.

FOD JUSTITIE, *Armoede en justitie in België*, Brussel, 2022, 434 p.

Federale Overheidsdienst Justitie, 'Bemiddeling',
www.justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/bemiddeling/vormen.

GEENS, K., Justitieplan: *Een efficiëntere justitie voor meer rechtvaardigheid*, 18 maart 2015, 119 p.

Jaarverslag 2018 -2019 Ombudsman gerechtsdeurwaarders,
https://www.ombudsgdw.be/sites/default/files/jaarverslag_ombudsman_nl.pdf.

Jaarverslag 2020 Ombudsman gerechtsdeurwaarders,
https://www.ombudsgdw.be/sites/default/files/jaarverslag_ombudsman_gdw_2020_nl.pdf.

Jaarverslag 2021 Ombudsman gerechtsdeurwaarders,
https://www.ombudsgdw.be/sites/default/files/jaarverslag_ombudsman_2021_nl.pdf .

Juridisch woordenboek online, <https://www.juridischwoordenboek.be/zoek/aanverwanten>.

Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders, <https://www.gerechtsdeurwaarders.be/de-gerechtsdeurwaarder/wat-doet-de-gerechtsdeurwaarders>.

Bijlagen

Bijlage 1: Vragenlijst diepte-interviews gerechtsdeurwaarders

1. Kan u mij op een eenvoudige manier uitleggen wat uw beroep inhoudt?
2. Bent u bekend met het concept "alternatieve geschillenoplossing"?
3. Wist u dat u door de wetgever wordt opgelegd te streven naar een alternatieve manier van geschiloplossing tijdens de uitvoering van uw beroep?
4. Met de informatie dat de wetgever in de wet heeft ingeschreven dat de gerechtsdeurwaarder moet streven naar een alternatieve manier van geschillenoplossing, kan u dan zeggen dat u dit toepast in de dagdagelijkse uitvoering van uw beroep?
5. Kwam u al in aanraking met situaties - tijdens de uitvoering van uw beroep - waarin alternatieve geschiloplossing efficiënter zou kunnen geweest zijn dan hoe u uiteindelijk gehandeld hebt? Op welke domeinen, voor welke aangelegenheden ziet u mogelijkheden tot alternatieve geschillenoplossing? Zijn er bepaalde groepen uit de samenleving waarvoor u alternatieve geschillenoplossing aangewezen acht?
6. Heeft u al gebruik gemaakt van een alternatieve manier van geschiloplossing en zo ja, heeft dat tot het gewenste resultaat geleid?
7. Ziet u eventuele problemen met de toepassing van alternatieve geschiloplossingen in het beroep van gerechtsdeurwaarders?
8. Vindt u dat meer handvaten zouden moeten zijn om dit te implementeren? (Opleidingen, duidelijkere wetgeving, ...)
9. Zou uw beroepsorganisatie (de Nationale Kamer voor Gerechtsdeurwaarders) hier een voortrekkersrol kunnen spelen? Doet zij dat al? Op welke manier?
10. Zou er via een multidisciplinaire aanpak ook aan de alternatieve oplossing van geschillen kunnen worden gedaan? Ziet u eventueel concrete mogelijkheden daartoe?
11. Zijn er nog zaken met betrekking tot alternatieve geschiloplossing binnen uw beroep die interessant of van belang zijn voor mijn masterscriptie en die we nog niet besproken hebben?
12. Kent u nog personen/instellingen/bronnen die ik kan raadplegen?

Bijlage 2: Interview Alexia BOSMANS, kandidaat-gerechtsdeurwaarder

JCB: Kan u mij op een eenvoudige manier uitleggen wat uw beroep inhoudt?

AB: Wij zijn openbare ambtenaren. Enerzijds hebben we enkele monopolietaken. Die zijn ons door de wetgever opgelegd, en zijn ook terug te vinden in het Gerechtelijk Wetboek. Daardoor zijn we ook verplicht die specifieke taken uit te voeren, als ze op ons pad komen. Voor deze taken zijn onze tarieven vastgelegd in een specifiek koninklijk besluit, van 1976. Anderzijds hebben we van de wetgever ook enkele residuaire taken gekregen. Niet enkel wij maar ook andere instanties zijn voor die taken bevoegd. Een voorbeeld hiervan is de minnelijke incasso, een gerechtsdeurwaarder kan dit doen alsook een incassobureau. Voor deze soort taken is ons geen tarief opgelegd, maar daar speelt de vrije markt. Verder proberen wij onze job op een sociaal-correcte manier uit te voeren, met respect voor de debiteuren. We zorgen er dus altijd voor dat we de uitvoeringen op een onafhankelijke en onpartijdige manier aanpakken. Dat is echter niet altijd even makkelijk want onze schuldeisers hebben ook rechten die wij moeten respecteren.

JCB: Bent u bekend met het concept "alternatieve geschillenoplossing"?

AB: Ja, er staat nu een deeltje van in het Gerechtelijk Wetboek. Dat is wel pas redelijk recent.

JCB: Wist u dat u door de wetgever wordt opgelegd te streven naar een alternatieve manier van geschiloplossing tijdens de uitvoering van uw beroep?

AB: Dat is ook iets nieuw in het Gerechtelijk Wetboek, dat wij een informatieplicht hebben over die alternatieve manieren van geschiloplossing. Dat houdt in dat wij aan de ene kant onze schuldeiser moeten informeren over de situatie van de schuldenaar, of dat er voldoende uitvoeringsmogelijkheden zijn. Maar aan de andere kant moeten wij de schuldenaar ook correct informeren tijdens uitvoeringen. Zo kan je bijvoorbeeld als je ziet dat je schuldenaar een grote schuldenlast heeft, hem informeren over de collectieve schuldenregeling of de mogelijkheid een afbetalingsplan overeen te komen. Het is dus echt heel belangrijk dat je beide partijen in een geschil op een degelijke wijze informeert.

Ik denk ook dat dat een beetje de insteek was achter dat nieuwe artikel: je niet beperken tot de taken als gerechtsdeurwaarder maar ook de sociale context mee in rekening nemen.

JCB: Kan u dan zeggen dat u dit toepast in de dagdagelijkse uitvoering van uw beroep?

AB: Ja, ik probeer dat iedere dag toe te passen. Ikzelf werk vooral op kantoor maar probeer altijd in mijn contacten met de debiteurs een fatsoenlijke uitleg te geven over de inhoud van hun dossier en ook over de mogelijkheden die ze hebben. Ik ben ook soepeler voor mensen waarvan ik weet dat ze

een grote schuldenlast hebben. Mensen die eenmalig met ons in aanraking komen, hebben meestal wel de financiële middelen om een probleem relatief snel op te lossen.

JCB: Kwam u al in aanraking met situaties - tijdens de uitvoering van uw beroep - waarin alternatieve geschiloplossing efficiënter zou kunnen geweest zijn dan hoe u uiteindelijk gehandeld hebt?

AB: Dat vind ik een moeilijke vraag. Als je doelt op de periode voor het artikel was ingeschreven, dan denk ik van niet. Het is namelijk niet zo dat door de inschrijving van dat ene artikel, ik mijn hele werkwijze heb omgegooid. Ik ben ervan overtuigd dat gerechtsdeurwaarders vroeger ook hun best deden om iedereen goed te informeren. Ik durf dus niet zeggen dat we door een kleine wijziging van de wet, onze hele 'oude' werkwijze kunnen afschrijven als foutief. Het heeft natuurlijk wel te maken met de manier van aanpak tussen verschillende gerechtsdeurwaarders. Sommige kantoren durven harder doorduwen, anderen kiezen duidelijk meer voor alternatieve geschiloplossing. Ons kantoor probeert eerder bij de laatste categorie te horen door altijd soepele afbetalingsplannen toe te staan, zodat de debiteurs ze ook effectief zullen nakomen.

Op die manier zie ik zo een afbetalingsplan wel als een soort van bemiddeling. De schuldeiser heeft recht op de volledige betaling maar het toestaan of hebben van een afbetalingsplan is geen recht van de debiteur. Op het moment dat wij dat onderhandelen en toestaan doen we eigenlijk echt aan bemiddeling.

Het kan echter wel zijn dat onze schuldeiser daar niet voor openstaat en dan moeten wij wel gewoon luisteren. Uiteindelijk heeft hij het laatste woord, wat niet wilt zeggen dat we dat niet altijd zullen proberen "sturen" in bepaalde richting. Vaak is het zo dat als we een goede motivatie geven aan de schuldeiser waarom een bepaald bedrag beter zou zijn dan doorduwen, de schuldeiser ons wel volgt daarin. Maar het komt ook voor dat ze niet te overtuigen zijn, en dan valt er niet te bemiddelen.

Er is een duidelijk verschil te beperken daarin op het vlak van soort schuldeiser. Overheidsinstanties zijn doorgaans relatief strikt, zeker de belastingdienst. Vaak zijn we in dat geval gehouden aan een afbetaling te verkrijgen binnen maximaal drie maanden of sterker nog, mogen we helemaal geen afbetalingsplan afspreken. Ik vind dat meestal ook correct. Als het bijvoorbeeld gaat over een onderneming die je dan zou laten verdergaan in het economisch leven, gaat die alleen schulden opbouwen wat een kettingreactie kan veroorzaken bij andere bedrijven. In dat opzicht is het dus logisch dat de fiscus een duidelijke streep daarin trekt. Als de debiteur zo een dossier kan betalen, super. Als er niet voldoende uitvoeringsmogelijkheden zijn, moeten wij het dossier afsluiten. In dat geval kan de fiscus overgaan tot dagvaarding in falings of kan de onderneming uit de economie gehaald worden.

De fase van een geschil waarin wij opduiken is minder van belang voor bemiddeling, denk ik. Ik denk dat bemiddeling in iedere stand van het geschil mogelijk is, zowel in de uitvoerende fase als in de voorafgaande/minnelijke fase. Het is echter niet onze taak om partijen echt samen te zetten, te bemiddelen in de strikte zin van het woord. Daar denk ik dat een advocaat bijvoorbeeld meer voor geschikt is.

Ik denk ook niet dat het altijd tot het gewenste resultaat leidt. Je hebt nu eenmaal altijd mensen die er niet voor openstaan. Daar helpt vaak alleen de harde hand omdat zij net hun dossier helemaal laten escaleren. Bij zo mensen helpt bemiddelen niet, maar helpt het wel om effectief aan hun deur te staan om een oplading te doen. Pas dan kunnen we met hen tot een oplossing komen. Soms gebeurt het ook dat we een afbetalingsplan zijn overeengekomen en dat na enkele maanden de betaling stopt. Het is dan voor mij belangrijk dat we niet meteen hardhandig gaan optreden. Wat ik dan doe is die mensen contacteren om hen eraan te helpen herinneren. Pas als ze daarop niet reageren, zet ik de uitvoering wel verder. Ze krijgen altijd eerst de kans om – zonder bijkomende kosten – zich opnieuw in regel te stellen.

JCB: Vindt u dat meer handvaten zouden moeten zijn om dit te implementeren? (Opleidingen, duidelijkere wetgeving, ...)

AB: Dat mag zeker wel. Ik ben ervan overtuigd dat er vooral ruimte is voor opleidingen, zodat we weten hoe we dat op een correcte manier in de praktijk kunnen toepassen. Ik vind ook dat er iets over mag komen te staan in onze deontologie. Maar misschien komt dat wel, er wordt op dit moment namelijk een nieuwe deontologische code geschreven. Normaal is die volgend jaar af. Een vernieuwing daarin zal zijn dat er een tuchtrechtbank komt voor ons. Ze zouden dus ook voor die bemiddeling wel ruimte kunnen maken.

We moeten ieder jaar een bepaald aantal studiepunten behalen, vijf van die punten zijn verplicht te wijden aan deontologie. Daarin gaat het vaak al over hoe om te gaan met schuldeisers en debiteurs. Maar ik zie daar echt een mogelijkheid om meer in te gaan op bemiddeling zelf, zowel in de deontologie als opleidingen.

JCB: Zou uw beroepsorganisatie (de Nationale Kamer voor Gerechtsdeurwaarders) hier een voortrekkersrol kunnen spelen? Doet zij dat al? Op welke manier?

AB: Ja. Het zijn zij die de opleidingen organiseren, van wie we ook de omzendbrieven krijgen met richtlijnen over hoe ons te gedragen en dergelijke. Die richtlijnen worden door de beroepsgroep altijd goed opgevolgd dus ze kunnen een goede bron zijn om bemiddeling meer onder de aandacht te brengen. Externe opleidingen worden door de Kamer niet echt gestimuleerd, ze maken er wel reclame voor, maar ze pushen niet om dergelijke opleidingen extern te volgen.

JCB: Zou er via een multidisciplinaire aanpak ook aan de alternatieve oplossing van geschillen kunnen worden gedaan? Ziet u eventueel concrete mogelijkheden daartoe?

AB: Ik denk dat wel. Als partijen op voorhand rond de tafel gaan zitten met een bemiddelaar kan er zeker een akkoord komen. Zo vermijden ze de rechtbank. Die fase kan dus gemakkelijk vermeden worden door een bemiddelaar. In de praktijk gebeurt dat ook veel. Het aantal dagvaardingen is in de loop der jaren namelijk drastisch afgenomen. Daaruit lijkt het voor mij dat partijen steeds vaker

er proberen op zo een manier uit te geraken, voordat ze een lange en dure procedure voor de rechtbank opstarten. Gevallen die puur over onbetaalde facturen gaan, lijken me minder aangewezen voor bemiddeling. Die facturen dienen gewoon betaald te worden. Iets complexere zaken, waarbij de rechten en plichten van beide partijen miskend zijn, zijn eerder vatbaar voor bemiddeling. Bijvoorbeeld een contract dat niet wordt nageleefd en waarbij een van de partijen een schadevergoeding wilt, daarover kan wel gepraat worden.

Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn kunnen ook een goede partij zijn. We zien in de praktijk dat veel mensen de hulp van een OCMW inroepen en dat daardoor de afbetalingsplannen via een tussenpersoon worden afgesloten. Dat is ook goed. Ik merk dat die dossiers veel beter worden afbetaald, die mensen worden goed opgevolgd. Een OCMW kan op twee manieren werken, via budgetbeheer en via budgetbegeleiding. Bij budgetbegeleiding moeten de mensen zelf de betalingen nog doen, het OCMW helpt gewoon. Bij budgetbeheer komt het geld echt bij het OCMW zelf binnen, geloof ik. Het OCMW treedt dan eigenlijk op als collectieve schuldbemiddelaar, zij doen dan effectief de betalingen. Dan loopt een dossier uiteraard het best. Normaal zou je denken dat een extra partij een bemiddeling zou bemoeilijken maar het communiceert zoveel gemakkelijker met een OCMW, zij antwoorden op mails en telefoneren terug. Ze zijn eigenlijk gewoon beter bereikbaar dan debiteurs, die zich vaak verstoppen. Ik ben altijd blij als een OCMW tussenkomt, dan loopt het vlot.

JCB: Zijn er nog zaken met betrekking tot alternatieve geschiloplossing binnen uw beroep die interessant of van belang zijn voor mijn masterscriptie en die we nog niet besproken hebben?

AB: MyTrustO. Dat is een systeem van een gerechtsdeurwaarder die schulden van een bepaalde schuldenaar gaat bundelen. Hij ontvangt een deel van het loon van die mensen en maakt een verdeelsleutel voor de schuldeisers. Tegen het systeem op zich kan je niet echt zijn, mensen zijn een beetje geruster. Ze geven een deel van hun loon af en daarmee worden al de schulden afgelost. Het probleem schuilt erin dat het niet bindend is. Andere gerechtsdeurwaarders zijn niet gehouden door het feit dat iemand met MyTrustO werkt, hun uitvoeringen worden daardoor niet geschorst. MyTrustO werkt daarenboven niet gratis. Er is een bepaalde opstartkost en daarna blijft ook geld kosten aan de debiteur. De debiteur is dus niet enkel zijn schulden aan het afbetalen plus de kosten van de gerechtsdeurwaarders maar ook blijft hij aan MyTrustO betalen. Hij betaalt dus eigenlijk dubbel. Het jammere is dat veel debiteurs dat niet begrijpen.

Er zijn wel deurwaarders die eraan meewerken. Als ik een voorstel krijg van MyTrustO over een afbetalingsplan, en dat is haalbaar voor mijn schuldeiser, dan ga ik er ook mee akkoord. Als het een totaal ontoereikende betaling is, zetten wij onze uitvoering gewoon verder.

Het moeilijke is ook wel dat wij vaak te maken krijgen met debiteuren die ons verwijten niet bij hen te mogen zijn. Wij moeten het dan duidelijk maken dat we dat wel mogen en dat MyTrustO niet hetzelfde is als een collectieve schuldenregeling. Bij een collectieve schuldenregeling mogen we effectief niet meer ter plaatse gaan. Het is wettelijk vastgelegd dat dan alles via de schuldenaar geregeld. MyTrustO daarentegen is nergens wettelijk vastgelegd, je kan er vrijwillig instappen. Voor ons is het dan moeilijk om dat uit te leggen als de mensen wel het verhaal kregen dat MyTrustO

andere deurwaarders weghoudt. Dit zullen zij ook nooit op papier krijgen, het zal enkel mondeling worden overgebracht.

MyTrustO kan wel werken, denk ik. Schuldcentralisatie kan en afbetalingsregelingen opmaken ook. Maar zeker niet voor alle dossiers is dit een optie. Voor debiteuren die een kleine schuldenberg hebben zou het kunnen slagen. Als je echter een schuldenberg hebt waardoor de afbetalingsregeling voorziet een betaling van €12 per maand per schuldeiser, dan zal er geen einde aan komen.

Er is ook een Ombudsman binnen de Kamer. Je kan daar als debiteur naartoe als je vindt dat je niet goed behandeld werd door een gerechtsdeurwaarder, maar ook als je bepaalde kosten niet begrijpt. Wij krijgen dan een vraag om verduidelijking van de ombudsman en met die verduidelijking probeert hij dan tot een oplossing te komen, samen met de debiteur. Meestal lukt dat. Je kan dat eigenlijk zien als een bemiddeling tussen deurwaarder en debiteur.

Nagelezen en goedgekeurd

Bijlage 3: Interview Lore GERAERTS, kandidaat-gerechtsdeurwaarder

JCB: Kan u mij uitleggen wat uw beroep inhoudt?

LG: Persoonlijk vind ik dat mijn beroep bestaat uit twee delen. Zijnde het baanwerk en het kantoorwerk. Ik ben een *believer* dat je de twee deftig moet kunnen beheersen om effectief jezelf kandidaat-gerechtsdeurwaarder of gerechtsdeurwaarder te mogen noemen. Dit omdat er te vaak de dag van vandaag mensen dat zich beperken tot één van de twee. En eigenlijk treed je op als tussenpersoon, zijnde je staat tussen de schuldeiser en de schuldenaar in. En je gaat proberen te zoeken naar een constructieve oplossing die voor beide werkt en dat uit zich vaak in de uitvoeringsfase in een afbetalingsplan, dat is ook hetgeen hoe dat ik dat aanbreng bij de mensen. Ik vind ook dat je net daar een communicator bent. Voorbeeld, je kan zeggen tegen de mensen: "Ik kom beslag leggen.", maar dat klinkt voor veel mensen alsof je eigenlijk alles al op dat moment meeneemt. Dus ik zal altijd spreken over "Ik ga vandaag een inventaris opstellen van je roerende goederen" of zelfs "... van je meubels" of "... van de inboedel" want je probeert altijd - zeker als je ziet wie je voor je hebt staan - te praten op het niveau van de mensen. En het is ook vaak dat die akten zo zijn opgesteld dat het onbegrijpbaar is voor de mensen en niet duidelijk. En vooral dan ben ik die communicator, wat dan betekent duidelijkheid scheppen in de chaos die dat er voor veel mensen toch heerst. Vaak wordt er natuurlijk vanuit het politiek gezegd dat wij mensen nog dieper in de *shit* duwen, maar dat kan je langs twee kanten bekijken. Want je kan hen ook iets of wat begeleiden en hen doorverwijzen in bepaalde situaties. Bijvoorbeeld als ik zie dat collectieve de enige mogelijke oplossing is. Of als je denkt dat ze echt geen inkomsten hebben, dan stuur ik ze door naar het OCMW. Als je ziet dat er sprake is van drugsproblematiek of verwaarlozing van kinderen of gisteren nog een vrouw die onderhoudsgelden moest betalen voor haar kinderen die ze niet mochten zien, ... In zo gevallen zijn onze doorverwijzingen echt nodig. En dat kan alleen doordat je luistert naar die mensen hun verhaal, dus door het actief luisteren dat we echt kunnen helpen. Het is gewoon een heel veelzijdige job die heel veelzijdig is. Maar ook een stok achter de deur van Justitie. En eigenlijk de enige jurist die effectief zo in de samenleving staat in tegenstelling tot alle andere juristen, die dat vaak ivoren-toren-functie hebben is dit een 'buitenjob' en zeker wanneer je baanwerk doet.

JCB: Bent u bekend met alternatieve geschiloplossing?

LG: Ik ben er sowieso mee bekend maar dat is inderdaad veelzijdig. Maar binnen mijn job wordt daar toch nog steeds te weinig bij stilgestaan en ook bij debiteuren zelf. Het is nog niet genoeg geïntroduceerd in de samenleving. Ik ben er wel een voorvechter van. Maar bemiddeling spreekt nog te veel tot de verbeelding. Ik vind het heel frustrerend dat eenieder die in een conflict zit, altijd andere dingen in plaats van het alternatieve gaat bewandelen. Net hetzelfde in het medische verhaal; negen op tien mensen gaan als ze hoofdpijn hebben een pijnstillert nemen in plaats van te denken aan de reden achter hun hoofdpijn of gewoon even te rusten. Ik ben dan die één op tien die dan bewust geen pijnstillert zal pakken maar een of ander etherische olie bij wijze van spreken. En daar hoop ik gewoon dat we die percentages gewoon kunnen optrekken van waar nu altijd de reflex wordt

gemaakt om het grof geschut in te zetten. Ik zie dat al wel gebeuren. Ik ken bijvoorbeeld heel veel advocaten die nu zelfs nu nog op die kar aan het springen zijn van bemiddeling. Michel Maus zat zo vorig jaar bij mij in de aula bij bemiddeling met de overheid en zei dat hij hoopte nooit meer een rechtbank in te moeten stappen. Dat was uiteindelijk zijn doel van zijn verhaal als advocaat, fiscalist, professor, bemiddelaar en dat vond ik op zich heel mooi. Dat van die grote namen ook wel echt voorvechters zijn. Het bemiddelingsverhaal staat nog in de kinderschoenen maar ik geloof dat we er wel een collectief verhaal van kunnen maken om daar binnen een tiental jaar veel verder in te staan. Ik ben ook blij als ik zie dat mensen uit mijn opleiding van als bemiddelaar die dat een totaal andere functie hebben als hoofdjob, toch in bijberoep starten. Dat vind ik heel dapper want voor mij was het evident, ik ben al zelfstandige en ik moest geen hoop modaliteiten doorlopen om uiteindelijk ook bemiddelaar te zijn. Maar als je bijvoorbeeld sociaal werker bent en je gaat dan ineens uw KBO-nummer moeten aanvragen en een website maken en dergelijke, het is allemaal niet makkelijk of goedkoop de dag van vandaag. Er kruipt én heel veel energieën én veel tijd én geld in. En dan is de vraag: gaat het een succes zijn? Ik doe eigenlijk weinig moeite maar het is niet dat hier de deur wordt platgelopen van de bemiddeling. Ik ben wel de enige burenbemiddelaar van de stad Peer, dus dat doe ik wel op zondagnamiddag en dan maakt dat je ervaring krijgt op een laagdrempelige manier in die bemiddeling. Maar het is ook niet iets dat je op 1 2 3 geleerd hebt en het is echt een totaal andere *vibe* dan hoe mensen gewoon omgaan met elkaar. Er zijn wel echt technieken en skills die je moet hebben om daar een deftig traject in te doorlopen zowel van studies als in de praktijk.

JCB: Je zegt dat het voor mensen die bijvoorbeeld sociaal werker zijn, moeilijker is de stap naar bemiddelaar te maken. Voor mij lijkt dat echter dichter bij hun hoofdberoep aan te liggen dan bij jou.

LG: Klopt wel maar ze hebben dan weer het nadeel dat ze geen jurist zijn. Die postgraduaat-opleidingen worden wel gewoon op hetzelfde manier gegeven door proffen als dat ze dat geven aan masterstudenten rechten want die kunnen alleen maar op dat niveau praten. Voor mensen zonder juridische achtergrond is dat dus enorm vermoeiend en zwaar om te volgen. Daarbij komt dan ook dat zij eigenlijk niet het netwerk hebben zoals wij dat hebben. Tijdens een opleiding familiale bemiddeling kon ik beroep doen op studiegenoten die in de advocatuur zitten ondertussen of dergelijke. En ik wil daarmee niet denigrerend overkomen maar ik bedoel maar dat die studies rechten er niet voor niets geweest zijn. In principe denk ik dat het voor- en nadelen heeft (het sociaal werker zijn) maar ik denk de ideale combinatie om de best mogelijke bemiddelaar te zijn, is als je én rechten én psychologie hebt gedaan. Ik heb heel vaak gemerkt dat het echt het dubbele aspect is van enerzijds dat juridische en anderzijds het psychologische. Maar dan nog denk ik niet dat je automatisch een slechte bemiddelaar bent als je een andere achtergrond hebt. Het heeft ook te maken met wie je bent en op welke manier je zo een opleiding ook op jezelf wil toepassen. Ik vind sowieso dat elke burger bij wijze van spreken zo een opleiding of toch alleszins een initiatie zou mogen krijgen.

JCB: Ik vind het knap dat jij het gedaan hebt juist omwille van je beroep want jouw beroep is in het algemene idee erover niet vatbaar voor bemiddeling.

LG: Neen, totaal niet. Mijn vorige patron zei mij zelfs: "Bemiddeling is een doodgeboren kind.", nadat ik daar twee jaar mee bezig geweest was en er ook mijn eigen zaak in heb opgericht. Mijn huidige patron gelooft er daarentegen wel in. We hebben nu ook een apart incassobureau op ons huidige kantoor - ik zeg niet dat incasso bemiddeling is - maar daar wordt wel heel hard ingezet op van die kleine sommetjes. Vanaf een hoofdsom van €400,- komt het dan pas naar ons. Veel ondernemingen gaan in eerste instantie via incasso, via dat deel van onze zaak. Ik heb in Brussel veel te veel dagvaarding gezien passeren voor € 50, dat ik denk: serieus gaan we het zo doen? Deze week ook: voor een provisionele vergoeding van één euro uiteindelijk tot hoeveel wij ook zijn gekomen uiteindelijk. Daar sta ik niet achter. Maar soms moet je gewoon, dan moet je dat petje opzetten van gerechtsdeurwaarder. Zeker als kandidaat kan je niet altijd in verdergaan met een gedachtegoed van bemiddelaar te zijn. Het is jammer dat er veel mensen in onze sector dénken in dat gedachtegoed te zitten zonder ooit enige opleiding te hebben gevolgd of zonder ooit te hebben stilgestaan bij wat die bemiddeling eigenlijk inhoudt. Vaak is het ook het dat deurwaarders geroutineerd geraakt zijn, vooral zij die constant de baan doen. Je wordt niet apathisch maar het is wel het zoveelste adres waar dat je komt en je verschiet eigenlijk nergens meer van. Al die dingen waarvan ik initieel voorschoten was, ook al zijn dat kleine dingen, die ben ik nu al gewoon. En dat is ten eerste al raar hoe snel dat kan gaan, ondanks dat ik dan nog maar zeven jaar in het vak zit. En die mensen waar ik over spreek, zitten dan vaak al 30-40 jaar in het vak. Ik heb dan nog het geluk gehad dat ik eerst aan de balie ben begaan, ik heb ook voor de klas gestaan waarvoor ik een specifieke opleiding gedaan heb, wat voor mij wel een groeischool was in die zin dat ik op mijn 26e dan een olifantshuid moest kweken. Maar dat is wel vrij snel gekomen en zelfde geldt eigenlijk bij nu bij debiteuren. Dat is ook wat ik mooi vind aan de job. Om een onaangename situatie toch nog om te draaien in iets vrij positief. Ik heb vaak dat als ik vertrek bij mensen, dat ze mij dan bedanken. Terwijl dat echt niet is wat je zou verwachten, ze moeten me echt niet bedanken omdat ik net beslag ben komen leggen. Maar het kan echt het verschil maken door gewoon een gesprek met hen aan te gaan. Ik ben soms de enige persoon met wie die mens die week een gesprek mee heeft en dan vind ik het jammer dat nog te veel deurwaarders in een ivoren toren zitten en denken dat iedereen uit hetzelfde nest geboren is, of dat iedereen hetzelfde soort leven heeft, of dat iedereen die dat werkloos is gewoon lui is of dergelijke. Als je uitspraken doet zoals "Als je zou werken, dan zou je het wel kunnen betalen", dan denk ik dat je de maatschappij vandaag niet goed begrijpt. Want er zijn echt wel mensen die wel werken maar die daar gewoon niet het geluk hebben om zoveel als ons te verdienen. Sommige mensen zijn ook gewoon niet goed in administratie doen en hebben het netwerk niet om daarbij hulp te vragen. Als je het laat escaleren kom je in situaties en eens die kost gemaakt is kan je ook niet meer terug.

JCB: Wist u dat u een informatieplicht hebt omtrent het bestaan van alternatieve manieren van geschiloplossing naar schuldeisers en schuldenaars toe?

LG: Ja. In principe staat dat in de akten zelf. Maar om het zelf te vertellen is moeilijk. Want de vraag is dan: wanneer zeg je zoiets? Wanneer wij komen, is vaak al te laat. Je gaat bijvoorbeeld al dagvaarden omdat dat de keuze is van de opdrachtgever omdat alle andere reacties zijn uitgebleven. Daarom geloof ik sterk in multidisciplinaire kantoren. Ik hoop dat als ik benoemd ben, ik mij meer kan toeleggen op dat facet.

Maar ja, wij komen dus meestal al te laat. Ik ben wel zelf al gaan nadenken over een deftig alternatief hoe we dat kunnen omzeilen of hoe we toch kunnen bemiddelen of informeren erover. Het is wel makkelijk dat de wetgever het oplegt maar over de uitvoering zeggen ze niets. Wat ik altijd probeer te doen is gewoon aantonen dat er opties zijn. Zo zijn er ondernemers die openstaande facturen hebben lastens cliënteel en die twijfelen of ze via een rechtbank zouden gaan. Er komt dan namelijk heel veel bij kijken, zoals kosten. Zij weten dan niets over die IOS-procedure, waar wij wel informatie over kunnen geven. Je zou dan denken, VOKA kan daar avonden over organiseren. Maar het is niet voor iedere ondernemer een optie daarbij aangesloten te zijn. Het is gewoon een probleem in de maatschappij dat er te weinig aandacht wordt besteed aan wat er allemaal mogelijk is.

JCB: *Uit alles wat je nu al gezegd hebt, blijkt wel dat je dat informeren al doet.*

LG: Ja, dat is waar. Maar het is wel meer in de privécontext dat is adviseer. Omdat ik in mijn beroep vooral uitvoeringen doe, ben ik vaak te laat om te zeggen "wist je dat...?".

JCB: *Denk je dat je op de juiste plaats zit om te kunnen bemiddelen?*

LG: Ja. Je bent onafhankelijk en zit letterlijk tussen schuldeiser en debiteur. Het probleem is gewoon dat debiteuren dat vaak niet zo zien. Gisteren nog vroeg iemand bij wie ik moest zijn omwille van onderhoudsgelden of haar man mij samen met politie naar haar gestuurd had. Dan moet je uitleggen dat het eigenlijk door haarzelf komt, omdat ze haar afbetalingsregeling niet gerespecteerd heeft. Sommige vragen zijn echter zo expliciet en direct dat je daar gewoon geen eerlijk antwoord op kan geven. Mensen beseffen vaak niet dat je naast ambtenaar en bemiddelaar ook nog altijd een zelfstandige bent. Je kan een deurwaarderskantoor niet laten draaien als je altijd maar die bemiddelende aanpak hanteert.

JCB: *Denk je dat er situaties zijn waarin je die informatie makkelijker kan toepassen?*

LG: Momenteel ben ik heel veel aan het uitvoeren voor de FOD Financiën, RSZ, VLABEL. Wat dus veel moeilijker is je hebt u tegen vragen naar hun gedragscode, naar wat zij u opleggen. De debiteuren krijgen af en toe de gunst dat ze in drie maanden mogen afbetalen, en nog verknoeien ze het. Ze zijn dan kwaad dat je alsnog beslag komt leggen maar ze hebben dan al een gunst gehad en die moet je met open armen grijpen want schuldeisers zijn niet verplicht om dat te doen. Maar om terug te komen op je vraag, als je voor die klanten handelt denk ik dat die bemiddeling sowieso niet echt aan de orde is. Hoewel dat ook afhangt waarover het gaat. Als het gaat om een onroerende

voorheffing, ja als je een huis hebt weet je dat je daarvoor moet betalen. Dan ga ik geen afbetalingsplan voorzien. Als het daarentegen over een zorgpremie gaat, is het vaak een heel ander verhaal. Soms hebben die mensen helemaal niks.

Ik probeer ook altijd al de nuttige info aan te duiden op de aktes, zoals het dossiernummer, ons e-mailadres en dergelijke. Want het is voor die mensen al moeilijk. Op die manier gaan ze minder snel geneigd zijn de papieren gewoon op de hoop bij de rest te gooien en denken dat het zich vanzelf oplost. Ik denk dat velen ook denken dat ze na dat dwangbevel een maand of zo hebben omdat ze voor andere facturen een maand de tijd hebben. Het is eigenlijk maar 24 uren en dat is echt is uw winstgevend model zeg maar hoe erg het ook klinkt want beslagen leveren wel op voor kantoren. Je kan ook niet altijd drie maanden gaan wachten, maar aan die 24 uren houden de meeste gerechtsdeurwaarders zich ook niet hoor. Vaak gaat er wel meer tijd overheen, maar niet altijd een maand.

Ik denk in dagvaardingen van het vredegerecht waar je echt merkt dat het over dingen gaat die je als bemiddelaar ook oplost, dan kan het wel.

JCB: Vindt u dat er meer handvaten moeten zijn om die informatieplicht of alternatieve geschiloplossing in uw beroep te implementeren?

LG: Ik denk dat dat sowieso nog werk aan de winkel is qua opleidingen. Er zijn nog veel te veel deurwaarders die denken dat ze zo geen opleiding nodig hebben, er zijn veel te veel tegenstanders van bemiddeling. Omdat het onbekend onbemand is. Ze denken dat hen financieel niet ten goede gaat komen want het blijven ondernemers. Ik merk dat – ook al organiseren ze er nu iets over - ze het vaak gaan volgen voor de punten. Er zijn namelijk zodanig weinig cursussen deontologie dat je ze eigenlijk allemaal moet volgen om aan je punten te geraken. Wat ook niet goed is, deontologie is net een heel belangrijk aspect van je job, misschien zelfs even belangrijk als het juridische. Hoewel ik denk dat er sowieso een *mindswitch* voor nodig is en dat je niet van elke mens een goede kan maken, is het nu nog te hard dat ze het gewoon naast zich kunnen neerleggen. Maar dan terugkomend op wat ik eerder heb gezegd, bij de uitvoeringen en wanneer het toch al vergevorderd is, heeft het toch weinig zin. Ik denk eerder dat het mogelijk zou kunnen zijn als je bij een advocaat komt. Die hebben de eerste contacten met cliënten, vaak voor er al iets gebeurde. Zeker in handelszaken kunnen zij echt het verschil maken, wij veel minder. Bijvoorbeeld bij een procedure van bewarend bankbeslag, ik denk dat de partijen zouden lachen als ik dan opeens afkom met bemiddeling. Dat is wat ik bedoel: het kan zeker niet van ons alleen komen want wij zijn staan niet op de eerste lijn. Daarom vind ik het positief dat ik merk dat advocaten wel die deur open willen houden. Aan de andere kant hoor ik ook veel advocaten die schrik hebben de titel van bemiddelaar op hun uithangbord te zetten omdat dat klanten zou kunnen afschrikken.

Ik heb alle specialisaties in bemiddeling gevolgd, net zodat een advocaat naar ons een verzoekschrift kan sturen en geen dagvaarding. Wij kunnen dan de partijen bij elkaar roepen en die bemiddeling toepassen. Ik vrees alleen dat de maatschappij daar nog niet klaar voor is.

JCB: Zou de Nationale Kamer een voortrekkersrol kunnen spelen daarin?

LG: Ik heb het idee dat ze er wel voor openstaan. Het uit zich enkel nog niet. Ik denk wel ze bezig zijn toch alleszins met opleidingen errond, maar het kan altijd beter. Ik denk ook dat het besef groot is dat het niet altijd haalbaar of mogelijk omdat we niet altijd in de juiste positie zitten. Ik hoor van collega's dat wanneer de Kamer er te veel toe pusht, het standpunt negatiever wordt. Dan wordt er al snel gezegd dat het altijd bemiddeling moet zijn.

De examencommissie is er wel echt een voorstander van. Dat is er ook aan te merken. Kandidaten die binnenkort zouden kunnen deelnemen aan het benoemingsexamen, volgen bewust een opleiding bemiddeling wetende dat dat in hun voordeel kan spelen. Dat stoot wel tegen de borst, want op de lijst van erkende bemiddelaars staan ze niet, ze willen die permanente opleidingen niet volgen, ...

JCB: *Denk je dat een multidisciplinaire aanpak zou kunnen werken?*

LG: Daar geloof ik heel erg in. Bij dokters heb je tegenwoordig ook psychologen en diëtisten en ik denk dat dat ook in onze sector kan werken.

In Brussel is dat moeilijk, omdat je daar met de twee werelden van rechtbanken zit. De rechtbanken handelen heel anders. Maar hier kan het wel werken. Er zijn zoveel diensten en instanties dat het voor mensen echt moeilijk is om te weten waar ze voor wat moeten zijn. Wij proberen veel te managen, maar vaak is het niet voldoende. Justitie is zo alomvattend dat het wel handig zou zijn als we met verschillende afdelingen zouden kunnen samenwerken daarin.

JCB: *Zijn er nog andere zaken die we nog niet besproken hebben die nuttig kunnen zijn voor mijn thesis?*

LG: MyTrustO kan interessant zijn. Daar heb ik zelf ook al veel van gehoord, velen hebben daar een uitgesproken mening over. Zelf geloof ik wel in iets gelijkaardig omdat ik wel opgetuigd ben van feit dat er iets moet gebeuren om te vermijden dat mensen vaak niet weten hoeveel schulden ze waar hebben. Maar ik denk wel dat dat dan op een ander soort manier moet worden georganiseerd. Ik hoor dat er toch veel geld verdwijnt in de zakken van de oprichters van MyTrustO, ongeacht dat het ook gewoon een businessmodel is. Ik vrees dat ze ook goed die rand van het wettelijke kennen, en daarop ook werken. Het is gewoon frustrerend dat er weerstand is van debiteuren die zeggen dat er niet opgeschreven mag worden door hun overeenkomst met MyTrustO. Maar het concept van een gemeengemaakt beslag, werkt wel. Dat deed mijn kantoor ook. Maar het kan ook ingewikkeld zijn voor debiteuren want van alle deurwaarders zitten er dan de hoofddingen in.

MyTrustO geeft een vertekend beeld aan debiteuren door het beeld op te hangen dat het een comfort is. Terwijl het in realiteit immens lang gaat duren, en ze blijven daar ook die kost maandelijks betalen. Daarbovenop is het wettelijk vastgelegd wat het kwijtingsrecht is. Dit wil zeggen dat als je een afbetaling van €50, - bij ons doet per maand, daar €5,- van voor ons is. Bij MyTrustO is dat ook zo.

Nagelezen en goedgekeurd.

Bijlage 4: Interview Kenneth HUYBRECHTS, kandidaat-gerechtsdeurwaarder

JCB: Kan u mij op een eenvoudige manier uitleggen wat uw beroep inhoudt?

KH: Dat is meteen al een moeilijke vraag. Ons beroep heeft zoveel aspecten en dat is het fijne eraan. We moeten titels ten uitvoer leggen, dat is waar de mensen ons meestal van kennen. De mensen onthouden dat wij de personen zijn die alles komen wegnemen. Terwijl dat eigenlijk het kleinste gedeelte is van ons beroep. We doen zoveel meer. Uiteraard zorgen wij voor schulden die moeten geïnd worden, maar we zorgen ook voor vaststellingen, treden op als sekwester, ... En dat maakt dat het niet zo eenvoudig is om te zeggen: dát is wat wij doen. Er komt zo vaak iets nieuw binnen wat we nog nooit gezien of gedaan hebben. Zo is er bijvoorbeeld een nieuwe pandwetgeving, pandverzilvering is daarin iets nieuw. Dat zijn allemaal extra dingen die erbij komen dus ik vind ons een ruim assortiment aan mogelijkheden hebben. Het grootste 'hapje' eruit is natuurlijk de invorderingen, maar ook betekeningen in strafzaken, vaststellingen. Zo vaststellingen zijn altijd heel ruim, dat kan gaan van een burenruzie tot een bouwgeschil. En dat maakt het beroep heel interessant.

We hebben ook een belangrijke onafhankelijkheid. Je bent als deurwaarder zelfstandig, je moet zorgen voor je eigen werk. Dit kan via advocaten, openbare instellingen en dergelijke. Het is dus niet zo dat het werk er zomaar is. Sommige van die zaken zijn ondertussen wel geregeld, zoals strafzaken werkt met een beurtrol, RSZ via een platform, ... Door zo'n dossiers heb je altijd wel werk maar daarbuiten moet je netwerken om te kunnen werken. Je draagt als zelfstandige dus daar zelf de verantwoordelijkheid voor, maar ook de risico's. Als kandidaat-gerechtsdeurwaarder werk je ook als zelfstandige, als stagiair meestal ook.

JCB: Bent u bekend met het concept "alternatieve geschillenoplossing"?

KH: Ja, ik weet dat het bestaat. Je hebt bemiddeling, arbitrage, ... Ik ben dus wel bekend met het concept maar het is in mijn beroep minder vaak mogelijk dit toe te passen. Wij worden vaak pas later aangesproken. Het is namelijk niet zo dat mensen bij een probleem meteen denken aan een gerechtsdeurwaarder bellen om te bemiddelen. Het kan wel gebeuren dat er schuldeisers zijn die naar ons komen om een eerste aanmaning te versturen. Dan zit je wel nog in de fase voor een vonnis en dan kan je wel een bemiddelende rol innemen. Eenmaal je een uitvoeringsdossier hebt, ben je eigenlijk altijd aan het bemiddelen. Je hebt wel een openbaar ambt maar bent ook onafhankelijk. Je zit namelijk tussen de partijen en moet zowel je schuldenaar als je schuldeiser inlichten. Je bent constant bezig met in te schatten wat het beste is voor beide partijen om tot oplossingen te komen.

JCB: Jullie hebben sinds 2018 een plicht de partijen te informeren over alternatieve manieren van geschiloplossing. Hoe denk je dat die informatieplicht tot uiting kan komen?

KH: Als wij aangesproken worden om een procedure op te starten, gebeurt er altijd informatie-uitwisseling. Als je al weet dat je aan een bepaald dossier best niet begint, zit je met een informatieplicht om dat te melden aan de schuldeiser. Op die manier kan je dan aangeven dat andere paden beter 'bewandelbaar' zullen zijn om andere kosten te vermijden. We kunnen minnelijk aanmanen om te kijken of er reactie komt, of we in contact kunnen komen met de schuldenaar. In sommige gevallen is dat beter dan meteen een procedure opstarten. Als er dan een uitvoering komt, kan je enkel nog 'bemiddelen' door te voorzien in een afbetalingsplan. De meeste mensen betalen namelijk niet in één keer een schuld af.

JCB: *Zo een afbetalingsplan kan dan gezien worden als een soort bemiddeling?*

KH: Ja, dat denk ik wel. Afhankelijk van de opdrachtgever natuurlijk. Vaak krijgen we onze opdrachten ook via advocaten en zij hebben op hun beurt ook instructies, dan is een afbetalingsplan regelen soms moeilijker. Soms geven zij aan dat ze in maximaal twee keer betaling willen ontvangen, terwijl wij zien dat dat niet haalbaar is voor de schuldenaar. In die gevallen moeten wij de onmogelijkheid hiervan aangeven en bespreken hoe het wel gaat lukken. In dat opzicht zit je door die constante wisselwerking altijd met een soort van bemiddeling.

JCB: *Vind je dat je die informatieplicht toepast?*

KH: Ik vind van wel. Ik kijk namelijk constant naar wat het beste is voor beide partijen. Niet iedereen is hetzelfde, niet iedereen kan op dezelfde manier behandeld worden. Het kan zijn dat voor iemand €10 per maand afbetalen veel is, terwijl voor iemand anders €1.000 per maand haalbaar is. Je moet dat dus goed kunnen aanvoelen, alleen zo kan je zaken oplossen.

JCB: *Wat doe je als een schuldeiser niet akkoord gaat met een door jou afgesproken afbetalingsplan?*

KH: Dat hangt af van wat de schuldeiser wil. Als ik €50 heb afgesproken en de schuldeiser wil €75, dan ga ik eerst kijken of dit voor de schuldenaar gaat. Als ik ervan overtuigd ben dat dat echt niet haalbaar is omdat de schuldenaar meerdere afbetalingsplannen heeft, dan koppel ik eerlijk terug naar de schuldeiser. Als je in een uitvoeringsbeslag zit, kan je meestal ook een schatting maken van de veilwaarde van de inboedel en dan probeer ik dat ook duidelijk te maken aan de schuldeiser dat het niet nuttig zou zijn die stap te maken. Je kan beter op lange termijn een regeling hebben die nageleefd wordt, dan een te hoog bedrag vragen en maar eenmaal een betaling ontvangen. Dan zit je opnieuw vast in een uitvoering.

JCB: *Als je dan afgesproken krijgt met de schuldeiser dat €50 per maand volstaat en de schuldenaar na twee maanden stopt met betalen, wat doe je dan?*

KH: Hangt af van in welke stap van uitvoering je zit. Als ik al uitvoerend beslag heb gelegd, probeer ik eerst contact op te nemen met de schuldenaar. Heel vaak reageren de mensen dan pas, wat jammer is. Je hebt je titel al, je hebt al betekend, je hebt het beslag. Je zit dus al redelijk ver. Afhankelijk van hoe mensen afbetalen is het dan echt wel aangewezen eens contact op te nemen. Het kan zijn dat er iets is misgelopen of dat ze het vergeten. Dat komt best veel voor omdat ze vaak meerdere afbetalingsplannen hebben en ze het niet altijd even goed opvolgen. In die gevallen is eens telefoneren vaak genoeg. Meestal wordt het dan ook meteen rechtgezet. Als ik merk dat het niet meteen wordt rechtgezet, herneem ik de procedure. Ik maak ook altijd duidelijk aan de mensen dat dat is wat ik zal doen, ze hebben dan bijkomende kosten en zullen nog langer moeten afbetalen.

JCB: *Kwam u al in aanraking met situaties - tijdens de uitvoering van uw beroep - waarin alternatieve geschiloplossing efficiënter zou kunnen geweest zijn dan hoe u uiteindelijk gehandeld hebt?*

KH: Ik vind dat moeilijk. Ik probeer mensen altijd te behandelen hoe ik zelf behandeld wil worden. Ik doe dat altijd op een correcte, vriendelijke manier. Ik probeer altijd te bemiddelen, te kijken wat voor iedereen het beste is. Ik kan me wel situaties inbeelden waarin ik denk: 'Dit had op voorhand beter opgelost kunnen worden.'. Een stom voorbeeld is een burenruzie. Soms kan een bemiddeling daar echt heel nuttig zijn. Sommige gemeentes zetten daar ook erg hard op in. In andere gevallen is het te ver geëscaleerd dat men meteen voor een procedure gaat, vaak samengaand met dwangsommen die oplopen. Toch blijf je burens, dan is het gewoon beter meteen bemiddeling op te starten. Als je een goede bemiddelaar hebt, kan die vaak tot een betere uitkomst komen dan een vonnis ooit zal doen.

JCB: *Ga je anders om met bijvoorbeeld een bakker die zijn leveranciers niet kan betalen en een ouder die geen alimentatie wil betalen?*

KH: (lacht) Nu pik je er wel twee uiterste gevallen uit. Dat zijn twee andere zaken. Bij alimentatie worden er vaak geen akkoorden toegestaan. Daar hebben wij meestal niets aan te zeggen. Het is daar echt de opdrachtgever die aangeeft geen afbetalingsplan te willen. De wetgever is daar ook heel streng in. Alimentatieschuldeisers hebben een absoluut voorrecht. Ze kunnen op het loonbeslag leggen, dat is een volledige inhouding, wat vaak schrijnende situaties tot gevolg heeft. Als de mensen toch een voorstel willen doen, mogen ze dat altijd via een e-mail aan ons laten weten. Wij leggen dat dan altijd voor aan de schuldeiser maar toch wordt zo een situatie heel hard aangepakt. Er zijn enkele ex-partners die veel toefelijker zijn en staan een beperking op het loonbeslag toe. Maar vaak is het onderhoudsgeld echt nodig en komen wij met onze 'bemiddeling' niet ver. In het andere geval, de bakker dan, hebben we meer bewegingsvrijheid. Vaak zijn die opdrachtgevers al blij als het geïnd wordt. Het maakt vaak niet uit of dat binnen een maand is, binnen twee of drie maanden. RSZ-dossiers hebben dan weer wel striktere instructies over hoe het moet lopen, vaak mogen we daar geen afbetalingsplan voor toestaan.

Je moet aan je schuldeiser laten weten wat er is. Als er niets is bij de schuldenaar kan je beter een lager voorstel doen dat zal worden nageleefd dan dat je veel vraagt en snel opnieuw vast zal zitten.

JCB: Je gaf al aan gebruik te maken van bemiddeling, waar mogelijk. Heeft dit altijd het gewenste effect?

KH: Praten heeft altijd meer effect dan je voet tussen de deur zetten. In de week dat er een openbare verkoop gepland staat, proberen we alle mensen nog te bereiken wiens inbeslaggenomen goederen verkocht zullen worden. We melden dan dat hun dossier klaar is voor oplading en dat het eigenlijk al *vijf na twaalf* is. Ze zouden eigenlijk dan al betaald moeten hebben. Ik bel liever om te vragen toch iets te willen betalen dan naar daar te rijden met een vrachtwagen om op te laden. Ik vraag dan ook echt naar hoe we het probleem kunnen oplossen. Veel mensen zien mij in mijn beroep als de boeman, als de persoon die alles komt halen maar ik probeer dat echt te vermijden. Als ik tot het punt van opladen kom, weet ik namelijk dat het gedaan is voor de mensen. Ik voel me alsof ik dan gefaald heb, ik heb geen oplossing kunnen creëren. Zo een oplading heeft vaak ook helemaal geen zin. De veilingmeester is daar ook bij aanwezig en in samenspraak met hem ga je bepalen wat de spullen waard zijn, of je het überhaupt zal meenemen of niet. Vaak dekt die waarde niet eens de kosten die gemaakt worden. Aan de andere kant komt het ook voor dat je een hele dag met een vrachtwagen op de baan bent en met niets terugkeert, maar dat je overal regelingen hebt kunnen treffen. Soms is die vrachtwagen dan wel nodig om mensen aan te zetten te betalen.

JCB: Samenzitten met de partijen is dus gewoon niet mogelijk?

KH: Neen, de titel is er nu eenmaal. Ze hebben al in de rechtbank gestaan met hun advocaten dus dat is moeilijk bij ons. Zou het soms nuttig kunnen zijn? Ik denk het wel. Maar ik denk dan bijvoorbeeld aan grote bedrijven die niet willen dat hun gegevens in de rechtbank worden geuit. De rechtbank is namelijk publiek, iedereen kan er gaan zitten als het ware. Voor zo partijen lijkt het mij meer aangewezen om aan tafel te gaan zitten, met een bemiddelaar, met de advocaten, om te kijken hoe het probleem buiten de rechtbank om opgelost kan worden. Ik denk ook dat dat wel vaak voorkomt, zulke dossiers zie ik namelijk minder verschijnen.

JCB: Vindt u dat meer handvaten zouden moeten zijn om dit te implementeren?

KH: Ik denk dat al vrij goed zit. Wat misschien beter kan, zijn opleidingen. Ik zou het interessant vinden als die vanuit het beroep georganiseerd zouden worden. Zulke opleidingen zijn namelijk voor iedereen die in onze sector komt werken nuttig. Veel mensen komen namelijk rechtstreeks van de schoolbanken en moeten via telefonie of mails contact hebben met schuldenaars. In dat licht kan het dus absoluut geen kwaad extra opleidingen daarvoor te voorzien.

JCB: Heb je zelf al een opleiding hierrond gevolgd?

KH: Neen, ik heb er wel al veel over nagedacht. Het komt er gewoon niet van. Het is heel druk met een gezin en werk. Een studie daarbij is zwaar. Maar ik wil het zeker wel doen. Iedere

(kandidaat)deurwaarder moet ook jaarlijks een bepaald aantal studiepunten behalen. Die kunnen behaald worden door interne opleidingen te volgen. De opleidingen rond bemiddeling zijn extern maar toch komen die ook in aanmerking voor de nodige punten. Daaraan merk je dat de Kamer ze wel belangrijk vindt.

Ik heb wel op de Universiteit een dergelijk vak gehad, vrij intensief. In heel de maatschappij wordt meer en meer ingezet op bemiddeling, een zeer interessante evolutie.

JCB: Denk je dat jij meer openstaat voor alternatieve manieren van geschiloplossing dan de oudere generatie binnen het beroep?

KH: Moeilijke vraag. Ik denk niet dat ik er meer voor opensta. Ik denk wel dat het voor iemand die dit beroep al 40 jaar doet, moeilijker is zijn manier van werken aan te passen. Ze hebben van hun manier van werken iets eigen gemaakt, en om dat dan te veranderen is moeilijk. Maar ik denk wel dat ze het zouden proberen. Als iemand na zo lang tegen jou zegt: "Je werkt op die manier maar je zou het beter op deze manier doen.", ga jij het daar ook moeilijk mee hebben. Maar als ze het nut ervan inzien, gaan ze er wel over willen nadenken.

JCB: Zou uw beroepsorganisatie (de Nationale Kamer voor Gerechtsdeurwaarders) hier een voortrekkersrol kunnen spelen?

KH: Ja, door meer in te zetten op die opleidingen.

En toch, ik zie een gerechtsdeurwaarder als iemand die altijd bemiddelend is. En dat net door die onpartijdigheid. Je zit altijd tussen partijen in een dossier dus je zit op een ideale plaats om bemiddelaar te zijn. Het hangt ook wel af van je persoonlijkheid. Ik denk dat als je dit beroep wil doen, je altijd iets van bemiddeling in je moet hebben zitten. Als je maar één visie hebt, lukt dit beroep niet. Je moet echt openstaan voor alles. Je moet soms creatief zijn. Je moet handig zijn in mensen overtuigen, maar dat leer je echt met ervaring.

JCB: Zou er via een multidisciplinaire aanpak ook aan de alternatieve oplossing van geschillen kunnen worden gedaan?

KH: Ja, dat is zeker niet slecht. We hebben een relatief goede samenwerking met OCMW 's, daar hebben we het vaakst contact mee. Het probleem daar schuilt erin dat mensen zelf de stap daarheen moeten zetten. Wij kunnen niet tegen een OCMW zeggen dat er ergens een probleem is. Hoe sneller de mensen die staf willen zetten, hoe meer mogelijkheden het OCMW zelf heeft om te helpen. Het is dus echt een belangrijke wisselwerking. Het valt mij dan op dat het OCMW eigenlijk ook heel bemiddelend is, wij onderhandelen namelijk met hen en niet met de schuldenaar zelf. Het moeilijke is echter daaraan dat je met nog een extra partij zit. De communicatie loopt dan meestal iets moeilijker, of het neemt meer tijd in beslag.

JCB: Zijn er nog zaken met betrekking tot alternatieve geschiloplossing binnen uw beroep die interessant of van belang zijn voor mijn masterscriptie en die we nog niet besproken hebben?

KH: Als je die rol van het OCMW interessant zou vinden: in Antwerpen is er een platform uitgerold om de werking tussen gerechtsdeurwaarders en het OCMW te vergemakkelijken. En anders MyTrustO. Dat is iets wat maar één deurwaarder doet, sowieso in Vlaanderen.

JCB: Denk je dat in Limburg een andere visie heerst ten opzichte van alternatieve geschiloplossing door gerechtsdeurwaarders dan in andere provincies?

KH: Ik durf me daar niet goed over uitspreken omdat ik geen ervaring heb ik andere provincies. Ik kan me wel inbeelden dat er wel verschillen zijn, vooral in de aanpak van mensen. Dat is wel regio gebonden, denk ik. In bepaalde regio's heb je namelijk bepaalde gebruiken, ook in hoe mensen met elkaar omgaan. Ikzelf ben opgegroeid in Beringen, woon nu in het Noorden en ik merk persoonlijk wel verschil tussen de mensen. Het zou ook toeval kunnen zijn maar naar mijn gevoel zijn de mensen in het Noorden nog meer open. Het is een gevoel, maar toch denk ik dat dat iets is wat je door kan trekken naar andere provincies.

Bijlage 5: Interview Daniel PALET, gerechtsdeurwaarder

JCB: Kan u mij op een eenvoudige manier uitleggen wat uw beroep inhoudt?

DP: Ja. Er is eigenlijk maar één element dat je moet onthouden, iets absoluut essentieel, en dat is iets wat ook aan mij werd verteld mijn eerste les rechten in het gezegende jaar 1984. Dat was een les waarbij prof. Degryse zei: "Voor de jurist is er maar één ding belangrijk en dat is *la rigueur*, de nauwkeurigheid.". Voor een gerechtsdeurwaarder is dat het kwadraat daarvan. Je werkt met termijnen, je werkt met procedures, alles moeten juist zijn. De beste deurwaarders zijn autisten. Ik weet niet hoe uw autistgehalte zit, maar bijvoorbeeld bij Bart (Heines) is dat zeer zichtbaar en ik heb ook wel een slagje van die molen gehad. Voor de rest is de afwisseling één van de mooiste dingen. Ook het feit dat je erin slaagt om dingen af te werken. Als je in de tuin werkt en bomen snoeit, dan is dat af. Dat kan je in een deurwaarderskantoor ook, je werkt een dossier af.

JCB: Bent u bekend met het concept "alternatieve geschillenoplossing"?

DP: Jazeker, ik heb als één van de eerste deurwaarders bemiddeling gevolgd, in 2006. Op dat moment was het in Limburg nog niet echt bekend dus ik heb de opleiding gevolgd bij het notariaat. Zij organiseerden dat voor notarissen in Antwerpen. Ik heb dan een heel stuk van mijn verlof - ik was toen kandidaat - opgeofferd om 's morgens om 8 uur in Antwerpen te zijn. Ik heb toen mijn erkenning gehaald en heb ook een aantal vervolmakingscursussen gevolgd en toch heb ik nooit één bemiddeling gedaan. Daar zijn diverse redenen voor. Ten eerste: dat is economisch niet interessant. Daarmee bedoel ik: als ik uren moet steken in een volledig bemiddelingstraject of ik kan die uren steken in een job die ik doe, dan weet ik snel wat ik moet kiezen. Ik heb niet de tijd om mij daarop toe te leggen.

Ten tweede: ik heb bemiddeling in familiezaken gevolgd en ik denk nog steeds dat de succesratio daarin onwaarschijnlijk laag is. Ik ken de cijfers niet, ik weet niet hoeveel procent daarvan slaagt, maar ik denk dat bemiddeling in een zakelijke context veel interessanter kan zijn. Omdat daar twee partijen zijn die op een zakelijke manier naar iets kunnen kijken, er zijn geen emotionele elementen bij. Bij familiale bemiddeling is dat helemaal anders. Als je daar twee mensen hebt die op een zakelijke manier, zonder emotionele elementen een zaak willen oplossen, dan kan dat lukken. Maar die mensen kunnen met zo een goede *mindset*, het meestal zelf ook oplossen. Dan is het eigenlijk niet nodig om een bemiddelaar in de schakelen. Ze kunnen dan beter naar een notaris gaan om het in een notariële akte te laten zetten. Dus ik ken bemiddeling maar ik denk dat de manier waarop ik het geleerd heb voor mij niet interessant is om het te gebruiken. Wat niet wilt zeggen dat de technieken uit bemiddeling niet van pas komen. Vooral het kunnen erkennen van het standpunt van mensen is heel belangrijk. Sinds mijn opleidingen gebruik ik heel vaak het zinnetje 'Ik begrijp u.', weliswaar altijd gevolgd door 'maar...'. De technieken zijn dus heel fijn maar een bemiddeling zelf ga ik nooit doen.

JCB: Wist u dat u door de wetgever wordt opgelegd te moeten informeren over een alternatieve manier van geschiloplossing tijdens de uitvoering van uw beroep?

DP: Eigenlijk is het stadium van alternatieve geschiloplossing een stadium voor de deurwaarder. En het enige wat wij nog kunnen doen is proberen de middenman te zijn en de mogelijkheden van een partij en de eisen van een andere partij te verzoenen en daardoor ervoor te zorgen dat problemen opgelost geraken. Dat is niet echt bemiddelen, dat heeft een andere naam. Op het moment dat de opdrachtgever tegen je zegt dat hij een titel van de rechtbank heeft en dat er opgeladen en verkocht moet worden, dan moet je. Je kan dan wel aangeven het te zullen doen maar ook meegeven dat het niets zal opbrengen en dat geen van beide partijen daar beter van zal worden. En toch zal je het moeten als de opdrachtgever dat wilt.

Je kan informeren over alternatieve manieren van geschiloplossing op het moment dat je een aanmaning gaat betekenen aan de partijen in bijvoorbeeld een IOS-procedure. Die aanmaning leidt achteraf tot een soort van titel, een "vonnis" dat de deurwaarders zelf maken. Op het moment van die aanmaning kan je mensen aansporen in gesprek te gaan met elkaar. Bij een dagvaarding kan ik me zelfs voorstellen dat je kan zeggen dat ze door een gesprek te voeren met elkaar ervoor kunnen zorgen dat de zaak niet op de rol wordt ingeschreven, door te verwijzen naar de trajectbemiddeling. De vraag is dan of die pogingen al ondernomen zijn op het moment dat ze ons aanspreken. In bepaalde kantons spelen vrederechters daar namelijk heel erg op in. Dat is niet altijd goed, maar wel begrijpelijk. Voor deurwaarders gaat het echter alleen voorafgaand aan een uitvoerbare titel. Enkel dan kunnen wij mensen informeren, bij dagvaardingen, aanmaningen, ... Wij sturen vaak aanmaningen per post. Als daarop gereageerd wordt, kunnen wij mensen informeren maar daar komt dan weer bij dat er heel weinig reactie komt. Als de reactie komt, vragen ze meestal rechtstreeks en onmiddellijk betalingsfaciliteiten. Dat is een erkenning van de schuld en zorgt er ook voor dat op termijn dat probleem opgelost wordt. Is die alternatieve geschiloplossing dan nog nodig? Lijkt me niet. Als ze weten dat er een probleem is en ze willen dat oplossen, gaat dat ook rechtstreeks. En dan nu de hamvraag: doe ik dat als ik ga betekenen? Niet altijd. Het is ook niet altijd nuttig of aangewezen. Vaak is het niet nodig om er een derde bij te halen en kunnen ze het oplossen als ze samen aan tafel gaan zitten. Dat vind ik de zuiverste vorm van geschilbeheersing. Ik zal ze nooit uitnodigen op mijn kantoor om samen te zitten, maar zal wel aanmoedigen dat elders te doen. Ik zie dat niet als een bemiddeling, maar als een vorm van gezond verstand, van je job op een bepaalde manier doen.

JCB: *Weet je dan toevallig wat dan de insteek achter dat wetsartikel was?*

DP: Dat is nog van minister Geens, Potpourri I. Ik vermoed dat het in de geest is geweest van bemiddeling naar voren brengen. Maar je merkt ook aan de manier waarop het in de wet staat dat het gewoon al goed zou zijn als we eraan denken. We moeten "streven", "in de mate van het mogelijke" om "te wijzen op het feit dat", dat zijn drie punten die in dat artikel staan die dat bewijzen, gewoon eraan denken en als de omstandigheden het mogelijk maken mensen doorverwijzen is m.i. voldoende.

JCB: Zou je dan kunnen zeggen dat het onderhandelen van een afbetalingsplan met een schuldenaar en daarover een akkoord vinden met een schuldeiser een uiting daarvan is?

DP: Ja, maar enkel in de optiek dat je het niet kunt doordrammen. Het is zo dat ons cliënteel heel veel vertrouwen heeft in ons. Eigenlijk zijn wij de ogen van de uitvoerende opdrachtgever, die ziet niet wat wij zien en weet niet wat wij weten. Er zijn families waar we al bij de derde generatie komen: we kenden de opa, de vader en nu de kinderen. En we kennen die mensen dan allemaal als schuldenaars. Het is jammer dat dat zo is, maar dat zijn dingen die gebeuren. Als je die zaken weet en je kent de mensen en je arrondissement goed, dan weet je vaak hoe een situatie zal uitdraaien. Het is net omdat je je arrondissement goed kent dat je vaak op voorhand kan voorspellen hoe je iets kan oplossen. Is dat dan een vorm van bemiddeling? Neen, eigenlijk niet. Ook de debiteur weet heel goed dat hij bepaalde dingen bij ons niet moeten proberen. Ik heb bijvoorbeeld een persoonlijke fixatie op valse betaalbewijzen. Als iemand voor een verkoop staat en dan belt naar ons met de boodschap dat hij zal betalen, vervolgens een betaalbewijs mailt zodat wij niet over gaan tot oplading en dat dan vervalst blijkt te zijn, daar kan ik heel slecht tegen. Dat doen ze bij mij geen twee keer. Maar dat heeft niets met bemiddeling te maken, maar met "opvoeding". Het zorgt er enkel voor dat je een volgende keer op een andere manier ten opzichte van elkaar staat.

Als deurwaarder ben je niet echt een bemiddelaar, je bent een middenman. Je staat als het ware tussen de twee, maar echt bemiddelen doe je niet. Je informeert langs de ene kant, je informeert langs de andere kant en je probeert een oplossing te vinden tussen de twee partijen maar dat is niet bemiddelen.

JCB: Kwam u al in aanraking met situaties - tijdens de uitvoering van uw beroep - waarin alternatieve geschiloplossing efficiënter zou kunnen geweest zijn dan hoe u uiteindelijk gehandeld hebt?

DP: Ik denk het niet. Ik heb het vooral over beslagdossiers nu, maar wij zitten altijd met twee partijen. A wil geld ontvangen, partij B wil niet betalen. Je kunt niet zeggen dat de schuldenaar maar de helft moet betalen want er is een titel die zegt dat dat geld betaald moet worden. Partij A heeft altijd gelijk. Het enige waar wij kunnen in tussenkomen is de manier waarop een betaling zal gebeuren. Als je in een situatie zit waarin B het geld niet heeft en nooit zal hebben, dan kan je eventueel toewerken naar een dading waarbij tot slot van alle rekening een bepaald procent van alles betaald wordt. Je kan daarin tussenkomen, je kan daarin 'bemiddelen', maar dan ben je nog altijd niet aan het bemiddelen in de strikte zin van het woord.

JCB: Heeft u al gebruik gemaakt van een alternatieve manier van geschiloplossing en zo ja, heeft dat tot het gewenste resultaat geleid?

DP: Neen, wel van de technieken van bemiddeling. Maar tegen iemand die een uitvoerbare titel heeft, kan je niet zeggen dat die nog eens langs een bemiddelaar moet. Die titel is er. Op het moment dat je bijvoorbeeld zou gevraagd worden om iemand te dagvaarden vooraleer je in een uitvoeringsfase

zit, zijn er twee mogelijkheden. Een deurwaarder heeft een monopolie. Dat wil zeggen dat niet Jos, Piet en Klaas kunnen zeggen dat ze ook deurwaarder zijn. Aan de andere kant heb je ook een plicht, je moet namelijk optreden. Weigeren kan niet. Als je dus die opdracht tot dagvaarding krijgt en denkt dat dat niet de beste manier is, dan kan je dat signaleren aan je opdrachtgever. Als hij toch wil doorzetten, dan moet je dat aanvaarden. Een alternatieve manier van geschillenoplossing waarbij wij zelf tussenkomen is ondenkbaar, onmogelijk zelfs.

JCB: Vindt u dat meer handvaten zouden moeten zijn om dit te implementeren?

DP: Als je daarmee op een verplichting doelt, ja. Maar dan ondergraaf je de waarde van een uitvoerbare titel. Als je een vonnis hebt van de rechter en ik als deurwaarder zou zeggen: "Er is wel een uitspraak van de rechter, maar ik ga dat niet toepassen. We zullen er wel eens een *klapke* over doen." dan ben je eigenlijk de basis van de rechtsstaat aan het aanvallen. Dan erken je dat er een vonnis is, dat het correct is maar ga je er toch nog aan 'werken'. Het (*alternatieve geschillenoplossing*) is heel goed dat dat bestaat in een voorgaande fase want veel procedures en processen kunnen vermeden worden op zo een manier. Maar op het moment dat het bij ons komt kan je dat niet meer doen.

Ik zal een fictief voorbeeld geven. Er is een bepaalde directeur van de Belastingdienst die mij een dwangsbrief overmaakt en vraagt om ergens te gaan uitvoeren. Als ik dan zou vragen er gewoon eens over de praten, gaat dat niet. Er is een dwangsbrief en dat moet worden uitgevoerd. Als ik dan vraag om erover te praten, ondergraaf ik de autoriteit van de opdrachtgever. En het fundament van de rechtsstaat. Een uitvoerbare titel is er om uit te voeren. Een oplossing zal in het merendeel van de gevallen beter zijn voor een van de partijen. Wij werken namelijk altijd naar een volledige betaling, we kunnen enkel manipuleren in de manier waarop dat gebeurt.

Wat dat betreft moet je als deurwaarder ook in zodanige mate onkreukbaar zijn. Als iemand echt ongelukkig en te goeder trouw is, kan je daaraan tegemoetkomen. Maar als het een *gangster* is, waarom zou je dat dan bij hem doen? Ik kreeg zonet telefoon van een persoon die al een afbetalingsplan heeft bij mij. Het gaat over een serieverkrachter die in enkele dossiers aan het afbetalen is. Hij belt mij net om te zeggen dat hij niet verder kan afbetalen omdat hij een gevangenisbriefje ontvangen heeft. Hij zou vijf jaar naar de gevangenis moeten, voor andere feiten dan waarvoor hij bij ons dossiers heeft lopen. Ik vind dat niet correct. Dat zou namelijk impliceren dat hij beloond wordt door het feit dat hij opnieuw de gevangenis in moet. Want op die manier zou hij zijn afbetalingen kunnen staken. Eigenlijk zou dan zijn echtgenote moeten betalen, of we gaan beslag leggen op zijn woning. Maar je kan onmogelijk beloond worden voor dingen die je verkeerd doet. Dat vind ik heel moeilijk.

JCB: Zou uw beroepsorganisatie (de Nationale Kamer voor Gerechtsdeurwaarders) hier een voortrekkersrol kunnen spelen? Doet zij dat al? Op welke manier?

DP: Het is wel zo dat de opleiding bemiddeling nu wat meer gedragen wordt door de Kamer. Ze organiseren zelf geen dergelijke opleidingen maar ze maken er wel reclame voor. Om een voorbeeld

te geven: de postulatiedossiers. Als een kandidaat postuleert voor een standplaats en die heeft een opleiding bemiddeling, dan krijgt die een dikke streep voor. Er zijn daarom ook hoe langer hoe meer kandidaat-gerechtsdeurwaarders die het doen. Vooral van de jongere generatie, en dan reken ik mezelf daar ook nog bij. Bij de oudere generatie is dat verloren moeite. Daar is geen interesse voor, die zijn te star. Er is wel een interesse in die jongere generatie om daar mee bezig te zijn. Alleen hoe je dat kan inbouwen in ons takenpakket is moeilijk.

JCB: Dan is het eigenlijk vooral nuttig voor de manier waarop dat je met de mensen omgaat? Om de belangen te kunnen aanvoelen en dergelijke?

DP: Ja, eigenlijk wel. Wat mij betreft wel. Wij hebben een onpartijdige partijdigheid. Je plaatst je in beide rollen, zowel die van de schuldeiser als van de schuldenaar. Dat helpt wel om je op een bepaalde manier te positioneren. Ik denk dat een aantal mensen dat van nature hebben en daar beter mee zijn dan anderen.

JCB: Wat is dan de reden dat de oudere generatie daar niet voor openstaat?

DP: Er zit een ongelofelijke starheid. Je kan het je niet voorstellen wat voor star, vervelend kops dat dat kan zijn. In de jongere generatie merk je duidelijk een evolutie. Dat heeft mogelijk te maken met de vervrouwelijking van het beroep. Er is een piramide. Bovenaan heb je de deurwaarders, die op dit moment nog voornamelijk mannen zijn. Daaronder heb je de kandidaten waar je al naar een *fiftyfifty* begint te werken. En dan komen de stagairs, dat zijn inmiddels meer vrouwen dan mannen. Dat zorgt voor een professionalisering. Ik heb liever met vrouwen te doen, omdat je niet naar de voetbal moet gaan om over dossiers te praten. Je praat gewoon over dossiers, en daar zijn vrouwen veel beter in. Ik wil echter niet gezegd hebben dat vrouwen veel gevoeliger of meer empathisch zijn, maar wel gewoon professioneler. En bij de oudere generatie van gerechtsdeurwaarders is die professionaliteit niet altijd aanwezig. Vroeger was het 'het *Wilde Westen*', het gerechtsdeurwaarderschap. Dat is gelukkig heel sterk en heel snel aan het veranderen.

JCB: Zou er via een multidisciplinaire aanpak ook aan de alternatieve oplossing van geschillen kunnen worden gedaan?

DP: Absoluut. Ik vind het heel goed dat bijvoorbeeld het OCMW tussenkomt, maar waar ik dan op sta is dat ze ook de verantwoordelijkheid daarvoor nemen. Je kan niet tussenkomen voor een cliënt en dat gewoon melden. Je moet ze dan ook effectief opvolgen. Vaak gaan mensen pas naar het OCMW als het water tot aan de lippen staat. Als ze dan een verkoop kunnen uitstellen en later vervolgens niets meer laten weten aan het OCMW, dan is het hun taak om terug te koppelen naar ons dat ze niets meer laten weten en afspraken niet nakomen. En het is net daar dat het regelmatig schort, in de communicatie. Ik maak vaak een afspraak met het OCMW maar stel meteen voorop dat daar de voorwaarde aan vasthangt dat zij de cliënt opvolgen. En als ze dat niet doen, moeten ze mij dat op dat moment zeggen. Want dan schat ik die situatie heel anders in. Als iemand enkel naar het

OCMW gaat om uitstel te krijgen, hoeft het voor mij niet. Als iemand echt in nood is en het OCMW wil helpen, dan wil die zijn afspraak ook te goeder trouw nakomen. Louter tussenkomen voor uitstel, vind ik niet de taak van het OCMW. Ik vind dat ze dan eerder als advocaat optreden en dat hoort niet. Als ze echt willen helpen, prima. Dat gebeurt ook iedere week meerdere keren. Met sommige OCMW 's hebben we heel goede ervaringen, met andere mindere. Dat ligt ook vaak het verschil tussen budgetbegeleiding of budgetbeheer. Budgetbegeleiding houdt in dat ze adviezen gaan geven. Terwijl bij budgetbeheer het geld binnenkomt bij het OCMW en zij maken dan de verdeling. De verantwoordelijkheid is aanzienlijk verschillend. Bij budgetbeheer hebben ze de effectieve macht over het geld, als zij dan geen betalingen doen zit de cliënt vast. Hij kan namelijk zelf niet meer betalen. Budgetbegeleiding zorgt voor meer vrijheid bij de mensen zelf maar met alle risico's van dien.

JCB: Zijn er nog zaken met betrekking tot alternatieve geschiloplossing binnen uw beroep die interessant of van belang zijn voor mijn masterscriptie en die we nog niet besproken hebben?

DP: MyTrustO. Dat is naar mijn mening een commercieel model waar één iemand heel goed van wordt. Er zijn een paar succesverhalen die op de website staan maar ik zou die succesratio eens willen kennen. Hoeveel mensen halen ze echt uit de miserie en hoeveel mensen duwen ze er dieper in? Volgens mij gaat dat een balans zijn die erg negatief is. Het is wel iets dat heel mooi verkoopt als: "wij helpen de mensen". Degene die er het meest mee geholpen wordt, is degene die het abonnementsgeld opstrijkt, maar dat blijft uit al die verhalen weg. Je verkoopt aan mensen iets wat je niet waar kan maken. En toch laat je daarvoor betalen. Ik vind dat onkies.

JCB: Hoe gaan jullie dan om met mensen die zeggen dat ze bij MyTrustO zitten?

DP: We geven dan aan dat wij daar niet mee instappen maar dat ze rechtstreeks met ons een betalingsregeling kunnen treffen. Als ze aangeven meerdere dossiers te hebben, wil ik gerust kijken of we die dossiers kunnen globaliseren en of we een globale betalingsregeling kunnen maken. Als we dat doen, is dat gratis. Het is namelijk niet meer of minder dan onze taak. Het businessmodel waarin je zegt dat wel te willen doen maar enkel tegen betaling en waarbij je andere schuldeisers gaat afdreigen dat ze nu niets meer kunnen doen, daar stap ik niet mee in.

JCB: Maken jullie de mensen dan ook duidelijk dat het MyTrustO-verhaal jullie niet weghoudt?

DP: Natuurlijk. Je bent verplicht de mensen in te lichten over alle implicaties. Er zijn mensen die denken dat er niets meer kan gebeuren, omdat dat gezegd is door de man die hun een abonnement verkocht heeft. Maar dat klopt niet. Als je mensen hebt die € 40.000 schulden hebben en die kunnen per maand € 100 opzij leggen om af te betalen, dan horen die mensen niet in MyTrustO. Die moeten eigenlijk "burgerlijk failliet" zijn. Ze zijn niet in staat het eigen vermogen te beheren. Dat is iets waarvan ik wel vind dat het verder bekeken zou mogen worden: in welke mate zijn mensen in staat om hun eigen zaken te beheren? Dat is wel een heel ander verhaal maar ik kan me wel voorstellen

dat als je voor de vierde keer in collectieve schuldenregeling zit, er een punt zou moeten zijn dat je onder financieel bewind wordt geplaatst. Maar MyTrustO is m.i. in slechts zeer weinig omstandigheden een goede optie.

Nagelezen en goedgekeurd.

Bijlage 6: Interview Marnic REYNDERS, gerechtsdeurwaarder

JCB: Kan u mij op een duidelijke en makkelijke manier uitleggen wat uw beroep precies inhoudt?

MR: We zijn openbare ministeriële ambtenaren. Het woord ministerieel houdt in dat we een dienende plicht hebben. We zijn verplicht ons ambt te verlenen telkens we erom verzocht worden, tenzij er zich een deontologisch of praktisch wettelijk conflict stelt.

In mijn ogen zijn wij een soort van 'burgerlijke politie' of burgerlijke verkeersagenten. Een groot deel van ons werk bestaat erin dat we zorgen voor de uitvoering van de burgerlijke vonnissen zodat die worden nageleefd, en deze bestaan hoofdzakelijk in het innen van openstaande schulden.

We trachten op een pragmatische, proactieve manier de dossiers op te lossen.

Onze opdrachtgevers zijn enerzijds de institutionele schuldeisers waarvoor we openstaande belastingen en boetes innen en anderzijds ontvangen wij onze opdrachten ook van de advocatuur, notariaat, rechtstreeks van bedrijven en ook van particulieren.

JCB: Bent u bekend met het concept van alternatieve geschiloplossing?

MR: Ja, want de bemiddeling is ingeschreven in de wet. Natuurlijk ligt dat wel moeilijk want wij moeten vonnissen uitvoeren en dan is de bemiddelingsfase dikwijls al voorbij. Niettemin hebben wij altijd een informatieplicht, zowel naar onze opdrachtgevers als naar de schuldenaars of de of partijen tegen wie we uitvoeren, waarin wij hen in kennis moet stellen van hoe dat het geschil kan opgelost worden, zoals door middel van afbetalingen of andere alternatieve manieren. Ook over de verzets- en beroepsmogelijkheden die ze hebben moeten we hen inlichten. In het kader van de schuldproblematiek moeten we de schuldenaars ook informeren naar de mogelijkheden van budgetbeheer, budgetbegeleiding en de collectieve schuldenregeling.

JCB: Wetende dat de wetgever in de wet heeft ingeschreven dat de gerechtsdeurwaarder moet streven naar een alternatieve manier van geschillenoplossing, kan u dan zeggen dat u dit toepast in de dagdagelijkse uitvoering van uw beroep?

MR: Dat blijkt al uit mijn vorig antwoord. Gezien wij pas aan bod komen als er een uitvoerbare titel is, is de bemiddelingsfase voorbij. Niettemin streef ik in mijn uitvoeringen er steeds naar om met een minimum aan kosten, een maximaal rendement te behalen. Dat doe ik omdat iedereen daarmee gediend is. De schuldeiser is daarmee gediend, want die krijgt snel zijn centen. De schuldenaar ook, want die heeft niet te veel kosten. En ik ben daar ook mee gediend, want als ik een hoog rendement haal uit een dossier, dan doe ik mijn job goed en dan komt de rest vanzelf. Wij worden in de uitvoering van onze dossiers regelmatig geconfronteerd met het alternatieve invorderingsmodel MyTrustO. Persoonlijk ben ik hier geen voorstander van. MyTrustO is en blijft een commercieel model, hetgeen wordt verkocht aan de sociaal en structureel zwakkeren in onze maatschappij. Het wordt wel verkocht als ethisch en sociaal maar het is en blijft een commercieel model. In de praktijk wordt

het verkocht aan mensen die in een zware problematiek zitten. Financiële problemen maar ook dikwijls door de structurele problemen. Vaak zijn het mensen met een gebrek aan structuur of mensen met een gebrek aan intellect om fatsoenlijke structuur uit te zetten. En daarin/daaraan wordt dan dat alternatieve systeem verkocht. Die mensen geloven daar dan in, trappen er met de twee voeten in. M.a.w., ik vind het een beetje boerenbedrog. Het houdt op dit ogenblik juridisch geen steek. Het houdt de gerechtsdeurwaarder niet weg bij de mensen maar zo wordt het wel verkocht. Er wordt namelijk aan die mensen beloofd dat het de gerechtsdeurwaarder bij de deur zal weghouden maar dit is in de realiteit niet zo. Het zijn mensen die het financieel zeer moeilijk hebben, die een veel te hoge schuldenlast hebben en die dan aan dat 'systeem' een dossierkost moeten betalen. Vervolgens worden alle schuldeisers voldaan met kleine beetjes door MyTrustO. Het probleem is dat die schuldenaars dat dan maar één of twee maanden volhouden omdat die mensen gebrek aan structuur hebben. En dan stopt het verhaal weeral omdat het de gerechtsdeurwaarder niet tegenhoudt. Er is geen enkele juridische grondslag de uitvoering stop te zetten. Met ander woorden: de deurwaarders doen verder en de mensen vallen uit dat systeem en zijn eigenlijk alleen enkele honderden euro's aan het dossiergeld kwijt aan MyTrustO, wat ze eigenlijk beter hadden aangewend in afbetaling van hun schulden. Ik probeer daarom, proactief en pragmatisch, bij die arme sukkelaars regelmatig langs te gaan, kosteloos. Ik ga in feite bedelen om eens een afbetaling van €20 of €50 te bekomen, zonder dat daarvoor kosten in rekening gebracht worden, zonder dat daar een akte tegenover staat en op die manier die dossiers toch geregeld te krijgen. Weinig kosten, hoog rendement. Dat zijn dossiers veel werk vergen voor weinig of geen opbrengst. Daar schiet ik economisch kop en kogel aan in maar doordat je dat met de hoop meeneemt, is dat wel verantwoordbaar. Maar vooral omdat je op die manier toch in die moeilijke dossiers rendement haalt, zonder dat die mensen nog eens aan extra kosten worden blootgesteld. Ik stel vast dat steeds meer van mijn confraters deze tactiek hanteren. Vanzelfsprekend komen we hiermee niet mee in de pers. Bij de publieke opinie heeft de gerechtsdeurwaarder een slechte naam. De door de media gevoerde en gevoede discussie omtrent de schuldenindustrie heeft er geen goed aan gedaan. De grote boeman is de asociale gerechtsdeurwaarder die slapend rijk wordt op kap van de sukkelaars.

De premisse is dat geldschulden dienen te worden betaald. Daar kan niet van worden afgeweken. Schulden komen vulgariserend gesteld voort uit rechterlijke beslissingen, overeenkomsten of vanuit door de overheid opgelegde belastingen.

Het uitvoeren van een rechterlijke beslissing kan bezwaarlijk als asociaal worden ervaren. Integendeel. De zorg dat een door de rechterlijke macht uitgesproken veroordeling daadwerkelijk wordt nageleefd is een pijler in de democratische rechtsstaat.

JCB: Zijn er dan bepaalde groepen uit de samenleving waarvoor u alternatieve geschillenoplossing wel aangewezen acht?

MR: Ik zie niet direct een systeem voorhanden. Op dit moment bestaat de helft van mijn werk uit de slordige groep en de andere helft bestaat uit onkundigen of onwilligen. We moeten ons rendement halen uit de slordige groep en uit de onwilligen. Bij de onkundige kunnen we het niet gaan halen. Zijn er alternatieven voor die onkundigen? Die zijn er. Er is een heel systeem van schuldbemiddeling,

er is het systeem van budgetbegeleiding en budgetbeheer bij de OCMW'S. Maar dat werkt te traag. Dat is een beetje het nadeel als je met institutionele diensten samenwerkt, dat het een beetje traag werkt. Ik heb bijvoorbeeld hier in de stad Bilzen een heel goede samenwerking met het OCMW en waarin ze mij rechtstreeks aanschrijven, waarin ik rechtstreeks met hun afbetalingen regel en dergelijke meer. Dat loopt eigenlijk heel goed. Dus er zijn voldoende alternatieven aanwezig maar ze worden niet altijd op de juiste manier aangewend. Het grootste probleem is dat het die mensen aan structuur ontbreekt en als je een beetje structuur kan bijbrengen, kan je dikwijls wel een probleem oplossen. Elk dossier dat je kan oplossen, is een overwinning maar daar staat tegenover dat er altijd een bepaald percentage van mensen gaat zijn waar gewoon geen oplossing voor mogelijk is.

JCB: Ziet u mogelijke handvaten om dit te implementeren en zo ja, welke? Ik denk aan zaken zoals wetgeving, opleidingen, toevoegingen aan jullie deontologische codex, ...

MR: In wetgeving en opleidingen zijn er genoeg handvaten voorzien. In deontologie kunnen een aantal deontologische principes worden ingeschreven maar het blijft dan bij deontologische principes en dan valt het af te wachten hoeveel resultaat dat gaat hebben. We mogen ook niet gaan naar een over bescherming van de consument ten opzichte van de schuldeisers want uiteindelijk zullen de schuldeisers daar dan ook het slachtoffer van worden. Dan spreek ik niet over de grote multinationals, maar over de Kmo's en de kleine zelfstandigen zoals de bakker van op de hoek en de schrijnwerker van op de straat die ook hun graag hun factuur betaald zien. De handvaten die ze daar extra voor kunnen inbouwen, er zijn er in mijn ogen misschien zelfs al te veel. Dus op dat vlak kunnen we beter de systemen die er zijn proberen rendabeler te maken en proberen om een mentaliteitswijziging te bekomen zodat er op een constructievere manier kan geprobeerd worden om schulden te innen en vooral om mensen uit die schuldschikspiraal te houden.

JCB: Zou uw beroepsorganisatie (de Nationale Kamer voor Gerechtsdeurwaarders) hier een voortrekkersrol kunnen spelen? Doet zij dat al? Op welke manier?

MR: Ik vind dat ze dat wel doen op dit moment. De Nationale Kamer voor Gerechtsdeurwaarders is al langer bezig met proactief mee te denken om te proberen die schuldenlast bij de sociaal zwakkeren draaglijker te maken. Ik zeg bewust niet oplossen, want dit probleem oplossen lukt nooit. Ze werken bijvoorbeeld samen met OCMW 's, ze hebben digitale platformen ontwikkeld waar men allerlei data kan uithalen over wat de sociaal zwakkeren zijn en dergelijke meer. Die platformen bestaan al, ze worden al gebruikt en worden stilletjes aan geïmplementeerd, men krijgt dat alleen allemaal niet van de ene dag op de andere dag uitgerold. Maar ja, de Nationale Kamer speelt daar in mijn ogen zeker al een voortrekkersrol in.

JCB: Zou er via een multidisciplinaire aanpak ook aan de alternatieve oplossing van geschillen kunnen worden gedaan?

MR: Ja, maar ik denk dat die multidisciplinaire aanpak er is. Er is constant overleg tussen de Nationale Kamer, de OCMW 's, de advocatuur en andere organisaties om tot betere systemen te komen. Het enige probleem is dat deze multidisciplinaire overlegplatformen praatbarakken worden en dat er veel gepalaverd wordt maar weinig concreets uitkomt. Dat komt voornamelijk omdat iedereen andere belangen nastreeft.

JCB: Ziet u ergens een mogelijkheid om schuldeisers en schuldenaars ook samen te laten komen om op die manier een soort bemiddeling of dergelijke af te dwingen?

MR: Ik vind dat het punt van bemiddeling tussen schuldeiser en een schuldenaar heel dikwijls de gerechtsdeurwaarder is. Ik ben namelijk geen blind uitvoeringsinstrument van mijn opdrachtgever, de schuldeiser, naar een schuldenaar toe. Ik ga mijn schuldeiser inlichten over de situatie van de schuldenaar en in welke mate dat zijn schuld inbaar is of niet. Dus in die zin is de gerechtsdeurwaarder heel belangrijk bemiddelingsorgaan tussen schuldeiser en schuldenaar. Als er nood aan is om een overleg te organiseren dus de schuldeiser en de schuldenaar is dat geen enkel probleem, hoewel dat dan waarschijnlijk specifiek in een complex en een zwaar dossier zal zijn. In het doorsnee invorderingsdossier is dat echter praktisch niet haalbaar. Mensen die al niet komen opdagen voor de rechtbank gaan ook niet komen opdagen op de kantoren van de gerechtsdeurwaarder om zo een gesprek te gaan voeren. Daarbij samenhangend is het zo dat vaak als je die mensen samenbrengt er veel te veel spanningen oplopen. Als wij de schuldeiser en de schuldenaar tegenover elkaar zetten, komt soms de persoonlijke problematiek boven en dan is een oplossing meestal nog veel verder af. De gerechtsdeurwaarder is een neutrale figuur die bemiddelt tussen schuldeiser en schuldenaar en die daar wel vakbekwaam in is oplossingen te zoeken. De partijen samen aan tafel zetten zal dikwijls het conflict meer verergeren dan dat het wordt opgelost.

JCB: Ik neem aan dat jullie permanente opleidingen hebben binnen de beroepsorganisatie. Wordt er in die beroepsopleidingen gefocust op hoe te bemiddelen met mensen?

MR: Ik vind het zelf heel persoonlijk. Dat hangt af van de eigen communicatieve vaardigheid, de empathische vaardigheid en van de vraag 'hoe ga ik met mensen om?'. De ene persoon heeft dat dan ook meer dan de andere. En zo is dat ook bij gerechtsdeurwaarders, iedereen heeft een andere stijl. Ik kan niks zeggen over de stijl van mijn collega's en ik ga daar zeker geen kritiek op hebben maar ik heb mijn stijl en hou die ook graag aan. Ikzelf ben toegankelijk voor alles en iedereen, ik sta open voor gesprekken en overleg. En nogmaals, ik zal altijd op een proactieve manier proberen zo snel mogelijk tot een oplossing te komen. Beleefdheid en vriendelijkheid is de basis van alles, daar beginnen we mee door altijd veel respect te geven. Ook aan de schuldenaar, aan de tegenpartij, want enkel zo zal je ook respect terugkrijgen en kan je samen een dossier oplossen. Krijgen we de opleidingen voor? Ja, daar zijn opleidingen voorzien. Ben ik er al naartoe geweest? Ja. Heb ik daar iets uitgehaald? Ik persoonlijk voor mij niet. Maar dat is omdat ik werk volgens mijn persoonlijkheid en de persoonlijkheid van een collega is anders en die zal op zijn manier zijn job doen. Je kan niet alles in een opleiding gieten. Je kan niet zeggen: op die situatie reageer je best zo, op een andere

situatie best zo. Ik ben in mijn meer dan 30-jarige carrière twee keer bedreigd geweest met een vuurwapen en ik heb daar twee keer op dezelfde manier op gereageerd. Namelijk door mij gewoon om te draaien en weg te gaan, vooral niet lopen, gewoon weggaan. Is dat juiste reactie? Ik zal het niet weten als de kogel in mijn rug zit. Met andere woorden; we worden met situaties geconfronteerd en dan kunnen ze ons nog in zoveel opleidingen zeggen hoe we in welke situatie moeten reageren. Maar de dag dat ze voor je neus staan met een mes of vuurwapen, moet je toch op je instinct handelen.

JCB: Het concept van alternatieve geschiloplossing binnen uw beroep, is het kort door de bocht om te zeggen dat de 'oudere garde' daar minder voor openstaat?

MR: Ja, absoluut. De oudere garde staat daar zeker minder voor open. Voor hen zijn die opleidingen een noodzakelijk kwaad. Ze nemen wel deel maar en zijn aanwezig maar eigenlijk zitten ze daar om hun verplichte opleidingspunten te pakken en doen ze verder niks met hun opleiding. Terwijl de jongere garde wel degelijk de noodzaak en het nut van die opleidingen inziet.

JCB: Zijn zij dan ook sneller geneigd het ook zonder die opleidingen toe te passen?

MR: Jazeker. Maar ik blijf erbij dat die conflictaanpak en conflictbeheersing ergens een instinctmatig verhaal is. In conflictbeheersing reageer ik veel meer vanuit mijn automatisme dan vanuit mijn opleiding.

Nagelezen, aangepast en goedgekeurd.

Bijlage 7: Interview Kristina VINDEVOGEL, gerechtsdeurwaarder

KV: Ik vind het verkeerd dat er onder de gerechtsdeurwaarders wordt gezegd dat er voor ons geen bemiddelende taak is weggelegd. Maar het is wel een feit dat wij een openbaar ministerieel ambt hebben en dat wij ons eigen geld moeten verdienen, we hebben geen loon. Dat is het zelfstandige aspect eraan. Dat wil zeggen dat we investeringen moeten doen, met andere woorden; je kantoor moet opbrengen. Al je personeel moet iedere dag kunnen werken en vooral betaald worden.

Er is de dag van vandaag heel veel te doen rond ons tarief. Ik ben het op dat punt volledig eens met onze voorzitter: het vergt meer moed van een gerechtsdeurwaarder een akte niet te betekenen dan wel. Ik kan namelijk op de baan gewoon mijn ogen sluiten en de opdracht van mijn opdrachtgever uitvoeren: de schuld invorderen. Zelfs als ik zie dat het qua solvabiliteit er niet goed uitziet. Ik zal dan dat risico wel nemen. Want door dat risico te nemen, zorg je ervoor – als je de situatie goed hebt ingeschat, het valt positief uit voor jou als gerechtsdeurwaarder - dat je wel betaald zal worden. Terwijl je het ook kan inschatten als zijnde insolvent, dan doe je niets. Maar je moet dan ook wel nadenken over het feit dat die opdracht binnengekomen is, minstens twee medewerkers hebben daaraan gewerkt, ik ben de baan opgegaan om ter plaatse de solvabiliteit in te schatten. Ik heb dus niet enkel de kost van mijn personeel maar ook de kost van de IT, computer, betalende inlichtingen die ik moet nemen. Als ik dan aan de deur kom en moet zeggen: "Het ziet er hier niet goed uit.", dan moet ik mijn medewerker dat dossier laten afsluiten en laten weten aan de klant dat ikzelf het risico niet zou nemen. Gewoon al dat advies kost mij heel veel geld. Er is veel tijd ingekropen en heb er heel veel kosten voor gemaakt, wetende dat het mij nooit iets zal opbrengen. Mijn klant zal namelijk niet vragen wat hij mij moet betalen voor die eerlijkheid. Daar bestaat geen tarief voor. Niet betekenen is dus gelijk aan niet verdienen. Anderzijds staat in de Europese regelgeving dat je niet gratis mag werken. Dus hoe kan je die twee dan met elkaar vereenzelvigen? Ik heb namelijk wel gewerkt voor dat geld. Mijn personeel heeft ervoor gewerkt. En toch zal mijn werkelijke kost niet betaald worden door mijn opdrachtgever, gewoon omdat ik die opdracht niet kan uitvoeren. In die zin ben ik het dus helemaal eens met het feit dat het veel meer moed vergt een akte niet te betekenen dan wel. Daar begint het dus eigenlijk al met die informatieplicht. Die werkt langs alle kanten, schuldeiser, schuldenaar, ons. Het is logisch dat ik mijn schuldeiser zal verwittigen als ik weet dat het dossier op niets zal uitdraaien. Je moet trouwens ook niet altijd aan de deur gaan om te weten of het zal lukken of niet. We kennen ook de namen, adressen en families die vaak terugkeren. Als ik mijn job goed ken, ken ik dus mijn pappenheimers. De dag van vandaag is de maatschappij ook totaal anders dan de maatschappij van je grootouders en overgrootouders, waarbij naar de bank gaan en lenen de uitzondering was en niet de regel. Er werd eerst gespaard en dan werd er iets gekocht. Vandaag neemt iedereen voor alles een krediet. De slinger is wel de verkeerde richting uitgeslagen als je een krediet kan nemen om een televisie te kopen en zelfs een koffiezet. Ik heb net gehoord dat je bij Batibouw nu zelfs een keuken kan leasen. Je kan dus nu op tien jaar je keuken afbetalen, in plaats van meteen 20 of 30 000 euro te moeten betalen. Wat mensen dan niet zien is dat je keuken dan geen 20 000 euro gekost heeft, maar 27 000 euro. Dat wil ook zeggen dat we in zo een maatschappij zitten dat als je iets ziet en er zin in hebt, het gewoon koopt. Je kan je eigenlijk alles permitteren, ook al kan je het je niet permitteren. Mensen hebben heel weinig marge op een rekening.

Ik wil het stigma 'arm = gerechtsdeurwaarder' wegwerken. Dat is namelijk niet waar. Het is de allergrootste misvatting aller tijde. Het is niet zo dat ik bij iemand aan de deur kom, dat die mensen arm zijn. Totaal niet zelfs. Als ik namelijk bij een arme mens kom, moet die mens mijn ereloon betalen. Een arme mens kan dat niet. Mijn informatieplicht begint al daar. Door aan de deur te gaan en met de mensen te spreken, niet gewoon de akte in de brievenbus te steken, oefen je je job uit. Onze job is niet aktes in de bus steken, onze job is eigenlijk een heel bemiddelende job. Het contact met je tegenpartij is zo belangrijk. Als je hen eens zou kunnen spreken, kan je veel bereiken. Je kan dan vragen hoe het komt dat betalingen niet lukken enzovoort. Ik wil daarmee niet zeggen dat je met iedereen vrienden moet worden, maar je kan wel zicht krijgen op waar het fout loopt. Anderzijds zijn wij geen sociale assistenten, die hebben een eigen rol te spelen. Maar je kan je job als gerechtsdeurwaarder pas goed doen als je zicht krijgt op de mens achter een dossier, anders ga je een dossier nooit kunnen regelen. Als ik bij iemand kom en de boodschap krijg – je mag echter niet alles geloven, je moet bepaalde checks in je hoofd hebben of iets kan kloppen – dat ik het niet ga kunnen recupereren, dan zou ik naar huis moeten gaan en moet ik het advies geven aan deze persoon om het OCMW of dergelijke te contacteren. Daar begint je informatieplicht. Ten eerste geef je niet alleen info, maar win je ook info in. Die verstrek je aan je schuldeiser. Vroeger werd er lacherig omgegaan met een debiteur die belt met de vraag wanneer hij moet betalen, dan lachte mijn *patron*: "Dat ze wachten tot de gele affiche in de bus zit.". Op dat moment heb je als gerechtsdeurwaarder al betekend, bevel en beslag gedaan en een aanplakking betekend. Je hebt dan al zoveel geld verdiend en als ze dan pas betalen, dan passeer je gewoon aan de kassa. Dat is echter niet het opzet van je beroep, maar zo is het wel geworden, helaas.

Bemiddeling in ons beroep is nog een beetje een hol woord. Wat wilt het eigenlijk zeggen? Voor mij wilt het zeggen dat ik probeer de tegenpartij te vatten, echt te kunnen spreken. Daar begint het, want een gerechtsdeurwaarder komt meestal pas tussen als partijen al heel lang niet meer met elkaar spreken. Er is geen communicatie meer mogelijk en voor een schuldeiser is het op dat punt gemakkelijk te zeggen: dit is mijn dossier, ik wil er niets meer mee te maken hebben. Het is voor hen een ver-van-mijn-bed-show maar ze willen wel dat het geregeld geraakt. Daar begint het voor mij al, het is niet de bedoeling dat je pas gaat bemiddelen op het moment dat ik met een vrachtwagen voor de deur sta en er al 1 500 euro kosten zijn gemaakt. Dan ben je te laat. Het is niet de bedoeling dat je zoveel mogelijk kosten maakt. Je haalt de meeste eer uit dossiers waar je zo weinig mogelijk kosten maakt en het toch geregeld krijgt. Maar dat staat dan weer haaks op het feit dat we zelf voor ons inkomen moeten zorgen.

We hebben ooit te maken gehad met een grote onderneming in de buurt die besliste dat wij mochten gaan tot en met aanplakking (bij roerende uitvoering) maar dat we niet mochten overgaan tot oplading. Er bestonden toen nog geen WhatsApp- of Facebookgroepen onder gedupeerden maar toch deed dat al heel snel de ronde. Al snel was het de gewoonte om ons maar te laten komen, zonder dat ze betaalden omdat ze wisten dat we toch niet zouden overgaan tot oplading. En daar heb ik dan een probleem mee want iedere burger is gelijk voor de wet. Als ik een factuur moet betalen, waarom zij dan niet? Het kan niet de bedoeling zijn dat de mensen die willig zijn te betalen de rekening gaan

moeten betalen van een ander, omdat zij hun been stijver kunnen houden. Maar daar komt het wel op neer want iemand gaat het moeten betalen. Als een bedrijf heel veel openstaande vorderingen heeft, gaan ze hun prijzen verhogen. En de mensen die correct zijn, zullen daarvoor opdraaien. De vele mogelijkheden voor kopen op afbetaling werkt dat dan gewoon in de hand. Ik zeg daarom ook tegen klanten dat ik geen voorstander ben van lage bedragen aan incassobureaus te geven. Je geeft daarmee namelijk een fout signaal aan de burger. Als iedereen dat weet, gaan ze allemaal 99 euro laten opstaan, want daarvoor komen wij toch niet. En uiteindelijk komen al die 99 euro's op de nek van de maatschappij. Het beginsel van iedere burger is gelijk voor de wet, moet gehonoreerd worden.

Maar die informatieplicht is ook belangrijk, schulden kunnen vermeden worden als je je schuldeiser correct informeert. Maar dat werk ga ik niet gratis doen. En het zijn net die tarieven die een hot topic zijn nu. Als professional horen wij te weten wat binnen onze tarieven valt en hoe we het moeten toepassen maar blijkbaar is daar toch zeer veel onduidelijkheid over. In principe zou een akte bij mij identiek dezelfde prijs moeten zijn als een akte van een collega aan de andere kant van de straat en toch zitten daar verschillen op. Sommigen trekken gewoon extra inlichtingen of rekenen dossierkosten aan waar het eigenlijk niet kan. En vooral met de hoeveelheid aktes. Dat is ook een beetje die informatieplicht: je moet kunnen inschatten hoeveel aktes je gaat nodig hebben om het dossier te kunnen regelen. Dat is geen wiskunde maar je zou het wel moeten kunnen als gerechtsdeurwaarder. Voor een dossier met een hoofdsom van 20 euro, kan je het toch niet maken om er een jaar over te doen om het in te vorderen? En toch gebeurt het.

We zouden eigenlijk aan gerechtsdeurwaarders moeten aanleren welke wegen er bewandeld kunnen worden als je aanvoelt dat het voor de tegenpartij niet zal lukken. Iedereen kent de woorden OCMW en CAW maar wist je dat je als zelfstandige failliet wordt verklaard, negen maanden recht hebt op een soort inkomen? De rol van de Nationale Kamer rond die bemiddeling zou dus niet alleen moeten gaan over die opleidingen maar ook uitleggen welke alternatieve parcours je kan aanreiken. Je bent als gerechtsdeurwaarder voor een debiteur niet de oplossing, je gaat niet zeggen dat jij het wel zal betalen of regelen. Er zijn mensen die niet naar het OCMW willen gaan omwille van wachtlijsten enzovoort. Je moet dus echt een waaier kunnen aanbieden. Je komt namelijk vaak bij mensen die de moed niet meer hebben de brieven met een venstertje open te doen, naar een OCMW te stappen en het echt niet meer zien zitten. Ze zitten daarom niet altijd in financiële problemen hoor, ze zitten soms gewoon in psychische problemen en komen er gewoon niet meer toe. Dat is ook een onderdeel van die informatieplicht, ik vind dat je op dat moment de mensen gericht zou moeten kunnen doorverwijzen naar een instantie.

Ik geef een voorbeeld. Ik heb ooit iemand gevonden bij zijn thuis, gelukkig dat ik er toen ben geweest anders was hij dood. Hij leefde wel nog, maar echt amper. Op zijn tafel lag open en bloot een rekeninguittreksel waarop stond dat hij 300 000 euro op zijn rekening had staan. Hij zat gewoon in zo een psychisch zwaar onweer. Hij had een vrij goede job, wat ik wist van de wijkagent. Maar zijn vrouw had hem verlaten en hij was het noorden kwijt. Hij sloeg er niet in om zijn eigen huishouden te regelen en facturen te betalen. Hij heeft zijn toevlucht gezocht in drank en de dag dat ik de deur daar heb geopend om beslag te leggen, zat hij al zeer lang in een stoel voor de televisie. Zijn benen waren al volledig blauw van niet te bewegen. Rondom hem blikjes bier enzovoort. Maar ook voor zo iemand, wat doe je dan als gerechtsdeurwaarder? Leg je gewoon je beslag ne vertrek je terug omdat

je uit die man geen zinnig woord krijgt? Fysiek was die man echt niet in orde, hij zat al veel te lang in dezelfde houding in een stoel waar hij in sliep, at, tv keek, zijn behoefte deed. Ook dat heeft te maken met die informatieplicht. Ik kon er geen normaal gesprek mee aangaan maar ik heb wel de MUG gebeld omdat hij echt verzorgd moest worden. De GDPR doet dan wel moeilijk: wie mag ik in kennis stellen van dit voorval? Wilt deze man wel dat het OCMW weet dat het niet goed gaat met hem en dat zij hem proactief contacteren? Ik heb ook mensen gehad, een gezin met heel jonge kinderen, voor een uithuiszetting. Je krijgt ruim op voorhand de melding dat dat zal gebeuren, om in te kunnen pakken en dergelijke maar op het moment dat ik daar aankwam, zaten die mensen nog steeds gewoon aan de ontbijttafel. Niets was ingepakt. De meneer wilde gewoon geen hulp aanvaarden. Op dat moment moest ik dus zeggen: "Nu is het zover, jullie worden nu echt uitgezet. Kan ik voor jullie iemand bellen?". En het antwoord dat ik kreeg was: "Jij moet voor mij niemand bellen, ik slaap wel in de auto.". Ik vond dat hij zijn kinderen dat niet kon aandoen maar dan is de vraag hoe ver je daarin mag/moet gaan. Je kan het paard wel naar het water brengen maar je kan hem niet verplichten te drinken. Dat is dan ook een onderdeel van die informatieplicht: je kan die informatie wel geven, maar is het daarmee dan afgehandeld?

Misschien ligt daar de clou van onze bemiddelende rol: je krijgt informatie, je geeft informatie, maar wat doe je daar dan zelf mee? Want als al mijn collega's dan zeggen: het is dan al veel te laat. Is dat wel zo?

Er zit natuurlijk op papier ook wel een verschil in schuldeisers. Je hebt alimentatieschuldeisers, die bevoorrecht zijn. Je hebt VLABEL, de fiscus en RSZ die strikte protocollen hebben. Maar in de praktijk is mijn ervaring daar heel anders in. Als ik een dossierbeheerder bij de fiscus informeer over het verhaal achter een debiteur, kan het wel zijn dat die uitstel verleent.

JCB: Je bent de eerste die dit zegt.

KV: Als ik mijn verhaal breng, waar ik zelf in geloof, dan gaat mijn klant daar wel in mee. Ongeacht wat voor klant het is. Waarom zou hij het weigeren? Iedereen wilt uiteindelijk gewoon dat een schuld wordt betaald. En dan maakt het echt niet uit of dat dat morgen of overmorgen is. Zolang ze het geld krijgen, zijn schuldeisers vaak wel schappelijk. Natuurlijk moet je wel een betaling verkrijgen binnen een redelijke termijn. Maar wat dat is, is dan weer een andere vraag. Aan iemand twee maanden uitstel geven, kan geen kwaad zolang je duidelijke afspraken maakt en ook een garantie hebt dat het na die twee maanden in orde wordt gebracht. Het verhaal mag echter niet vrijblijvend zijn.

Wanneer mensen aan een medewerker van ons een voorstel doen en zij niet zeker zijn of ze het kunnen toestaan, dan zeg ik altijd dat ze zichzelf in de plaats van de schuldeiser moeten stellen. Als je dan zelf vindt dat het ondermaats is, dan vraag je een loonfiche en een bewijs van de vaste kosten per maand. Dan kan je zelf de inschatting maken of er meer mogelijk is of niet. Dat wil zeker niet zeggen dat ik altijd toegeef, ik ben namelijk zelf heel streng. Ik vind zeggen dat je niets kan betalen niet goed. Iedereen kan altijd wel 10 euro betalen. Niks gaat niet, hoe weinig het ook is: toon je goede wil. Ik zal nooit uitstel vragen aan een klant om dan te moeten gaan melden dat er niets

betaald zal worden. Er moet altijd iets tegenover staan. Ik denk dat het spectrum van bemiddeling daarom altijd een oplossing kan bieden, ongeacht dat je altijd die stok achter de deur hebt van beslag. Er is zelden geen oplossing mogelijk. Als er geen oplossing is, dan heb ik namelijk mijn werk niet goed gedaan want dan heb ik gedagvaard, er is een vonnis geweest en dan heb ik bij aanvang de solvabiliteit fout ingeschat. Een schuldeiser zou ervan uit moeten mogen gaan dat van het moment dat er iets betekend wordt en je een procedure start om tot een vonnis te komen, dat er een kans is op succes. Die kans kan nooit 50-50 zijn, die kans moet veel hoger zijn. Waar ben je anders mee bezig? Dan had je beter in het begin al afgesloten.

Ondanks het feit dat je dus te maken kan hebben met schudeisers waar protocollen gelden, kan je dus altijd wel met een dossierbeheerder in contact komen om een afbetaling toe te staan. Het feit dat mensen meer tijd krijgen om een betaling te doen van de personenbelasting enzovoort vind ik echt een drama. Je maakt mensen blij met een dode bus. Je weet dat die belasting terugkomt, dus de mensen moeten toch betalen. Volgend jaar ligt die aanslag daar opnieuw. Tijdens corona kreeg je ook voor veel zaken uitstel. Maar waarom zou je niet gewoon meteen betalen? Wie zegt dat ik het binnen drie maanden nog kan betalen? Dan moet ik die achterstal dan wegwerken. Een achterstal inhalen vind ik veel moeilijker dan iedere maand het nodige bedrag klaar te hebben liggen. Uitstel van betaling als regel voor iedereen, is echt niet goed. Je kan het wel bekijken van persoon tot persoon. Het kan niet zijn dat je met BTW een andere put gaat vullen, maar je kan wel proactief werken daarin.

Je moet als gerechtsdeurwaarder niet wachten tot je aan de deur staat met adviezen. Je zit dan al zoveel duizenden euro's verder, dat is niet de bedoeling. Het feit is wel dat wij heel veel macht hebben omdat we die titel hebben, maar je mag die macht niet misbruiken. Die titel is geen garantie op inkomsten, het louter en alleen hebben van die titel mag ook geen bron van inkomsten worden. Dat is niet de bedoeling. Moeten we vaak ver gaan? Ja. Valt daar vandaag nog steeds mijn broek van af dat je zo ver moet gaan? Ja. Vaak is het echt pas als we opladen dat een dossier nog geregeld wordt, ondanks dat wij heel veel moeite doen om mensen te bereiken en te helpen. Onze uitvoeringsdagen zijn dinsdag, woensdag en donderdag. De vrijdag ervoor bellen wij iedereen op om te zeggen dat ze het nog kunnen regelen. Wanneer we dan aanbellen aan de deur, komen toch heel veel mensen met geld af. Ze kunnen die voorgaande vrijdag dan geen 1 000 euro betalen, maar die woensdag opeens wel 1 800 euro. Dat is schering en inslag. Dat zijn de mensen die overblijven, maar ervoor heb je wel al heel veel dossiers geregeld. Je moet niet alleen kijken naar die laatste gevallen. En toch probeer ik zelfs dan nog te bemiddelen. Ik zal dan de verkoop proberen uitstellen. De goederen gaan wel mee met mij, maar ze krijgen bijvoorbeeld 10 dagen extra de tijd vooraleer ik ze verkoop. *An sich*, in onze bemiddelende rol doorheen heel onze job, is het nooit te laat. Het is nooit te laat om te bellen en een afspraak te maken. Tot het moment dat in hun lot oproep in de verkoop, kunnen mensen iets regelen. Het moeilijke is dan de schuldeiser. Die zal vaak willen dat er doorgedreven wordt, en dan moet je als gerechtsdeurwaarder wel sterk in je schoenen staan om het niet zover te laten komen. Je moet daarom je verhaal kunnen brengen en er de tijd in willen steken. Het is veel makkelijker om gewoon te verkopen.

JCB: Heb je zelf een opleiding bemiddeling gevolgd?

KV: Ja. Ik heb een opleiding schuldbemiddeling gevolgd, 10 jaar geleden. Was heel boeiend, het was een week. Ik heb daar ook een test voor kunnen doen. Ik was daar de vreemde eend in de bijt want de rest waren allemaal sociale assistenten. Ze zaten allemaal in de 'zachtere' sector. Je krijgt dan een casus en je moet dat dan via een rollenspel aanpakken. Ik kan nu niet zeggen of ik er echt iets uit heb bijgeleerd maar de opleiding heeft wel deugd gedaan. Wat ik er vooral uit heb opgestoken is dat niet alle sociale assistenten hetzelfde zijn of op dezelfde manier denken dat wij de rotte appels zijn in de wereld. Wij (gerechtsdeurwaarders) denken vaak dat de debiteuren zo weinig mogelijk en zo laat mogelijk willen betalen en dat het OCMW hun klant zoveel mogelijk in bescherming wilt nemen. Terwijl wij de naam hebben dat we geldwolven zijn die alles willen plus kosten. En ik vind dat er veel meer dialoog zou moeten zijn tussen die groepen. In Leuven is er jaren geleden een project gestart tussen CAW's en bepaalde OCMW 's en ons waardoor ik in mijn adressenboek juristen, sociale assistenten heb staan waarmee ik kan bellen. Die mensen weten duidelijk wat mijn visie is, weten hoe rechtlijnig ik ben en toch kunnen we vaak samen tot een oplossing komen. Er is dan wel dialoog en bemiddeling mogelijk. Van dat vooroordeel schiet dan niet meer veel over, gewoon door te praten. Zou dat dan iets structureel worden?

In de samenstelling van je kantoor ga je op zoek naar mensen met een welbepaalde achtergrond of opleiding. Dat is veel gemakkelijker te realiseren dan een multidisciplinair kantoor want je bent en blijft wel een onafhankelijke ambtenaar. Door een kantoor samen te hebben met een advocaat, ga je andere klanten verliezen. Mijn klanten bestaan grotendeels uit advocaten, als die dan weten dat er een advocaat aan mijn kantoor verbonden is, gaan die dan nog met mij werken? Misschien gaat mijn advocaat dan met hun cliënteel lopen. Op welke manier je zoiets zou kunnen realiseren, weet ik echt niet. Je kan mensen in je kantoor wel intern opleiden over hoe met mensen om te gaan? Je moet je personeel op een goede manier kiezen. Dat is het belangrijkste. Binnen een arrondissement zou er wel overleg kunnen worden gecreëerd tussen bepaalde instanties en met grote klanten. Er is geen enkele klant hetzelfde. Je moet zeer goed weten wat hij wil maar hij moet weten wat mogelijk is en wat jij voor hem kan doen. Maar dan is ook wel het probleem dat zelfs tussen grote schuldeisers veel verschillen bestaan. Het ene ziekenhuis hanteert niet hetzelfde beleid als een ander ziekenhuis. Het ene ziekenhuis heeft bijvoorbeeld een eigen sociale en financiële dienst die heel fel inzet op 'we doen het allemaal zelf'. Dan wordt echt enkel het allerlaatste uitbesteed, maar dan moet de gerechtsdeurwaarder er wel echt voor gaan. Terwijl een ander ziekenhuis zich totaal niet bezighoudt met invorderingen en die het vanaf de aanmaning uitbesteden. Daarmee zie je dat geen enkele klant hetzelfde is. Een vast stramien werkt dus niet. Er moet altijd mogelijkheid tot inspraak zijn. Wat dat betreft moet er meer worden ingezet op jaarlijkse gesprekken met klanten.

Bemiddeling heeft een veel te brede definitie. Zeker in ons beroep. Als je aan vijf verschillende gerechtsdeurwaarders gaat vragen wat zij onder bemiddeling begrijpen, zal je waarschijnlijk minstens drie totaal verschillende antwoorden krijgen.

JCB: *Kan de Nationale Kamer een voortrekkersrol spelen in dit hele gegeven?*

KV: Ik denk dat ze daar wel graag mee uitpakken. In Antwerpen loopt er een project met OCMW 's. Het is gegroeid vanuit Leuven. Op een gegeven moment zijn wij gaan samenzitten met de Dialoogtafel. Dat was een project waarbij wij gingen samenzitten met het CAW en alle OCMW 's die zich erbij wilden aansluiten. Uiteindelijk zijn we tot de conclusie gekomen – door te praten met elkaar – dat er een grote frustratie heerst rond het feit dat als er een cliënt was van een OCMW, wij gewoon een standaardbrief kregen van dat OCMW tijdens een procedure. Die brief zei dan dat de tegenpartij zich bij hen had aangemeld en dat ze verzochten om drie maanden uitstel en om alle invorderingen gedurende drie maanden stil te leggen. Als goede gerechtsdeurwaarder zou je daarin mee kunnen gaan. Het probleem is echter dat je na die drie maanden niets meer hoort. Het verschijnt dan bij ons in de agenda en dan valt je euro pas. De cliënt kwam namelijk bij het OCMW zelf niet meer opdagen. Maar ondertussen zijn wij wel drie maanden en tien schuldeisers verder, en die mensen hebben eigenlijk enkel tijd kunnen rekken. Hoe leggen wij dat dan uit aan onze cliënt? "Ah, oei. Sorry, het OCMW kwam tussen en we hebben uitstel toegestaan maar nu zal het niet meer opgelost kunnen worden."? Het OCMW laat ons eigenlijk gewoon niet weten dat ze de procedure bij hun niet hebben opgestart, omwille van het niet komen opdagen van de persoon in kwestie of omwille van lange wachtlijsten. Wij hebben dan voorgesteld die vrijbrief voor drie maanden uitstel te koppelen aan een soort garantie. Uiteindelijk is het geland in een proactieve rol langs beide kanten. Veel gerechtsdeurwaarders vonden het echter veel te arbeidsintensief. En je kan het al raden: bij ons in Leuven is het een stille dood gestorven. In Antwerpen is er wel een soortgelijk project actief. Maar ook daar is het niet zo een succes. Het ligt nu eenmaal heel moeilijk voor sociale instellingen om een databank te maken van "arme mensen".

JCB: Wil je mij iets meer vertellen over MyTrustO?

KV: Ja. Ik ben daar een absolute tegenstander van. Het is een concept verkopen, daar geldt voor vragen – het is een pure commerciële activiteit in mijn ogen – terwijl dat het iets is dat als standaard dienstverlening in een gerechtsdeurwaarderskantoor zou moeten gebeuren. Je kan het gewoon niet maken mensen daar geld voor aan te rekenen. Het bekt natuurlijk wel goed naar de buitenwereld toe, het is een prachtige *window dressing*. Maar het is ook niet meer dan dat.

Ik zal een verhaal vertellen. Ik heb ooit een dame gehad en ze stond op verkoop (= er is al een roerend beslag gelegd en de oplading is gebeurd) en ik had die mevrouw aan de telefoon. Ze zei dat ze een afspraak had met MyTrustO en dat zij alles zouden regelen voor haar. Ik heb dan de vraag gesteld wat ze exact zouden regelen. "Ze gaan mijn schuld centraliseren en op die manier ga ik uit de schulden geraken. Kan ik daarom nog uitstel krijgen?" zei ze. Ik heb haar toen gezegd dat ze uitstel kon krijgen maar niet omdat ze bij MyTrustO over de vloer zou gaan. Als ze de moed bij elkaar zou rapen en de moeite neemt om naar mijn kantoor te komen, dan zal ik zien wat er mogelijk is. De mevrouw was helemaal in paniek maar is er dan toch op ingegaan en heeft al haar papieren meegebracht op mijn vraag. Ik vertelde haar namelijk dat ik voor haar zou doen wat MyTrustO haar beloofd had, maar dan gratis. Want als ik die taart op mij neem, kan ik al mijn schuldeisers helpen. Die mevrouw is tot op het kantoor geraakt, ik heb maar haar bekeken waar het misliep. Het was een alleenstaande vrouw en ze had eigenlijk een heel goed loon. Ze verdiende 4 000 euro netto per maand maar ze is in de problemen geraakt door een Visa-kaart. Ze kon daarbij 5 000 euro uitgeven

en het is allemaal begonnen met een uitgave van 5 000 euro. Op het moment dat haar loon op haar rekening kwam, ging die 5 000 euro eraf en zat ze al 1 000 euro in het rood. Haar rekeningen bleven echter binnenkomen zoals water, elektriciteit, huur enzovoort. Maar die kon ze dus niet betalen. Iedere maand werd haar probleem wel groter want doordat ze geen geld meer op haar rekening had, moest ze die Visa-kaart gebruiken om de lopende kosten te betalen. Dit resulteerde in dat ze continu in het rood stond. Eerlijk gezegd zag ik voor haar ook niet meteen een oplossing. Als je maar 4 000 euro verdient, en je staat constant 5 000 euro in het min, dan geraak je er niet uit. Uiteindelijk zat die mevrouw hier bijna wenend op mijn bureau omdat ik haar wel had geholpen en ze toch een afspraak had bij MyTrustO. Ik adviseerde haar dat af te bellen maar dat durfde ze niet. Ze hadden haar namelijk al meerdere keren opgebeld om haar onder druk te zetten en bovendien moest ze meteen 300 euro betalen, 300 euro die ze niet had. Ik heb voor haar gebeld, zowel naar MyTrustO als naar bevoegde instanties om haar te helpen. Het OCMW heeft haar ondertussen volledig uit de schulden geholpen en mij heeft ze niets moeten betalen. Ik ben gewoon heel blij dat die situatie opgelost is en dat mijn schuldeisers tevreden zijn. Ze heeft me ook nog gebeld om te zeggen dat MyTrustO haar nog meerdere keren heeft gebeld om haar te helpen en om toch die eerste visite te betalen, die ze tijdig had afgebeld. Voor mij is het dus de pest van ons beroep.

Deontologische code en regelgeving:

ALGEMENE INLEIDING

Deontologie wordt al te veel gezien als iets abstracts, als een bijkomstigheid, een vervelende bijkomstigheid. Een appendix. Nutteloos voor het functioneren maar als het ontsteekt heb je er veel last van, doet het pijn. Niets is minder waar. De deontologie maakt een wezenlijk kenmerk uit van ons ambt om een aantal redenen.

Ten eerste mogen we niet vergeten dat we een unieke positie innemen binnen het justitiële landschap. Als ministerieel ambtenaar, maar evengoed als ondernemer en zeker als monopolist dienen we ons bewust te zijn van onze kwetsbare positie, zeker binnen een maatschappelijk vijandige context. Ten einde onze unieke en kwetsbare positie te kunnen handhaven dienen wij er bij uitstek voor te zorgen dat we geen enkele aanleiding geven om deze aan te vallen of in twijfel te trekken. Hygiëne op onszelf is daarbij onontbeerlijk. U zal er u terdege van bewust moeten zijn dat elk dossier dat politiek dient te worden verdedigd wordt gecounterd met dossiers die wijzen op hallucinante handelingen. Dit is dodelijk.

Ten tweede kan het belang van de ons ter beschikking gestelde databanken niet worden overschat. Kennis is macht. Hoe meer kennis we binnen het corps kunnen verzamelen, hoe zorgvuldiger een gerechtelijke uitvoering kan lopen. Elke opening naar nieuwe databanken kan enkel worden bekomen door zoveel als mogelijk aan te tonen dat op geen enkele wijze misbruik wordt gemaakt van de ons ter beschikking gestelde gegevens.

Ten derde moet u ook aan uzelf denken. Ik ben ervan overtuigd dat ieder van u weet, zonder dat hij of zij daarbij een deontologische code ter beschikking moet hebben, wat deontologisch verdedigbaar is en wat niet. U weet dat. Hou u aan de regels voor uw eigen gemoedrust, opdat u elke ochtend en elke avond fier in de spiegel kan kijken, trots op het prachtig beroep dat u uitoefent. En door aan uzelf te denken, denkt u ook aan de toekomst. Zorg ervoor dat het prikkelende ambt dat u thans uitoefent ook nog kan worden uitgeoefend door de jonge mensen binnen ons corps.

DE GERECHTSDEURWAARDER MOET AF VAN HET NAMV-SYNDROOM

Bij de publieke opinie heeft de gerechtsdeurwaarder een slechte naam. De door de media gevoerde en gevoede discussie omtrent de schuldenindustrie heeft er geen goed aan gedaan. De grote boeman is de asociale gerechtsdeurwaarder die slapend rijk wordt op kap van de sukkelaars. Sta mij toe tijd te maken voor reflectie, voor feiten.

De premisse is dat geldschulden dienen te worden betaald. Daar kan niet van worden afgeweken. Schulden komen vulgariserend gesteld voort uit rechterlijke beslissingen, overeenkomsten of vanuit door de overheid opgelegde belastingen.

Het – laten – uitvoeren van een rechterlijke beslissing kan bezwaarlijk als asociaal worden ervaren. Integendeel. De zorg dat een door de rechterlijke macht uitgesproken veroordeling daadwerkelijk wordt nageleefd is een pijler in de democratische rechtsstaat.

Al te veel wordt voorbij gegaan aan de maatschappelijke taak, de maatschappelijke relevantie van de gerechtsdeurwaarder. Een belangrijk takenpakket van de huidige hedendaagse gerechtsdeurwaarder bestaat uit het invorderen van belastingen in de meest ruime zin van het woord, het innen van boeten enz.

In deze hoedanigheid geeft de gerechtsdeurwaarder uitvoering aan politieke keuzes. Bij het invorderen van belastingen gaat het in casu over het herverdelen van rijkdom, wat de initiële bedoeling is van de wetgever door het opleggen van deze belastingen. Door concrete inning wordt invulling gegeven aan de wensen van de wetgever, gebrekkige inning zou aanleiding geven tot een structurele en niet gewenste ongelijkheid.

Een vergelijking dringt zich op. Bij de publieke opinie is er grote eensgezindheid over het uitvoeren van gevangenisstraffen. Straffen moeten worden uitgevoerd, gevangenen worden bijgebouwd en desnoods gehuurd om het mogelijk gevoel van straffeloosheid uit te roeien. De perceptie moet worden gecreëerd dat opgelegde gevangenisstraffen uitgesproken door de rechter dienen te worden uitgevoerd. Moeilijker ligt het blijkbaar als dezelfde rechter een boete oplegt die dient te worden geïnd. De faciliteiten die de gerechtsdeurwaarder verkrijgt blijken beperkt, toegang tot databanken is streng en af en toe onlogisch gereguleerd, de lijst van in beslagneembare goederen staat onder druk.

De signalen vanuit de politieke wereld zijn tweeslachtig en moeilijk in overeenstemming te brengen met de maatschappelijke taak die de gerechtsdeurwaarder dient uit te voeren. Bij het corps van gerechtsdeurwaarders leeft het gevoel dat de overheid weinig tot geen steun geeft voor de uitoefening van de elementaire taken van de gerechtsdeurwaarder. Dit gevoel wordt nog gevoed door regelrechte en eenvoudig te weerleggen aanvallen vanuit de overheid omtrent kostenstructuur. Een kostenstructuur die inderdaad gevoelig verhoogd is door maatregelen van diezelfde overheid. Op deze wijze wordt een duale en tegengestelde politiek gevoed waarbij de overheid gebaat is bij een terdege en krachtdadige uitvoering van een door haar uitgestippeld beleid maar tegelijkertijd de monopoliehoudende uitvoerder zijn werk onvoldoende faciliteert. Vandaar de roep tot samenwerking met de overheid, de vraag om in alle openheid te streven naar een gedreven en onderbouwde kruisparticipatie in het belang van alle spelers bij de inning.

In het verleden werd reeds gesteld dat de gerechtsdeurwaarder het pad van de onpartijdigheid dient te verlaten ten voordelen van het idee van de tweezijdige partijdigheid, van de gerechtsdeurwaarder die optreedt in het belang van schuldeiser en schuldenaar. Ik ben ervan overtuigd dat de tweezijdigheid inmiddels is geëvolueerd naar de nood van een driezijdige partijdigheid, dat de gerechtsdeurwaarder als openbaar en ministerieel ambtenaar niet enkel moet optreden in belang van schuldeiser en schuldenaar maar ook in het belang van de maatschappij als geheel.

Vanzelfsprekend dient dezelfde redenering te worden doorgetrokken naar de private invordering. Indien de private schuldeiser na het doorlopen van een juridische procedure wordt geconfronteerd

met een onmogelijke gedwongen uitvoering van de bekomen beslissing lijdt dit zonder meer tot frustratie, geuit in een stijgend ongelooft in justitie in zijn geheel.

Ook hierin dient de overheid haar rol te spelen om haar eigen geloofwaardigheid te behouden door de versterking van het ambt dat bevoegd en verantwoordelijk is voor de uitvoering van gerechtelijke uitspraken. Door een versterking en uitbreiding van mogelijkheden kan immers de mogelijke frustratie ten dele worden bestreden door in beginsel een procedure te vermijden en in haar finaliteit een procedure succesvol af te ronden. Ook hier is een uitgestoken hand op zijn plaats.

Alleszins zal een intense samenwerking met de wetgever dienen te worden gevoed door wederzijds vertrouwen. Een grote verantwoordelijkheid ligt hier bij het eigen corps dat als monopolist met uitgebreide bevoegdheden een onkreukbare speler moet zijn, zonder ook maar de minste toegeving of nuance. Als monopolist beladen met een onevenaarbare verantwoordelijkheid binnen de juridische uitvoering is elke vorm van twijfel omtrent de loyale uitvoering van de toegewezen taken inacceptabel.

In de lijn van het NIMBY-syndroom moeten we als gerechtsdeurwaarder af van het NAMV-syndroom, het niet aan mijn voordeur-syndroom. De kap van boeman moet af.

Veel meer dan een op winst beluste kille uitvoerder is de gerechtsdeurwaarder een bemiddelaar, een oplosser, een informatieverstrekker. De gerechtsdeurwaarder van het heden is al lang niet meer de eenvoudige en droge uitvoerder van aan hem toevertrouwde taken. Geheel in lijn van zijn vernieuwd statuut is de gerechtsdeurwaarder een actieve en sociale partij die zijn verantwoordelijkheid ten volle neemt in de inningsprocedure. In tegenstelling tot het beeld dat wordt geschetst kan de gerechtsdeurwaarder het zich geenszins permitteren nodeloos gerechtskosten te maken, integendeel, hij/zij kan hier aansprakelijk voor worden gesteld. Meer, in het kader van zijn taak die als meerzijdig partijdig dient te worden opgevat - zowel in belang van schuldeiser, schuldenaar als maatschappij - heeft de gerechtsdeurwaarder er alle belang bij de schuldvordering op de meest sociaal efficiënte wijze te innen en de uitvoeringskosten te beperken. In zijn/haar hoedanigheid van bemiddelaar zal een minnelijke oplossing steeds de voorkeur krijgen op een gedwongen uitvoering die de schuldvordering aanzienlijk zal doen oplopen. Als expert die beschikt over informatie uit talrijke databanken kan hij/zij de uitvoering op de meest proces-economische wijze voeren. Ter zijde mag het ook worden benadrukt dat een niet onaardig deel van de kosten die de gerechtsdeurwaarder maakt rechtstreeks terug vloeien naar de staatskas in de vorm van griffierechten, registratierechten en BTW.

Loopt er dan nooit iets mis? Vanzelfsprekend. Maar op grond van een anekdotisch opgesteld relaas een volledige en geëngageerde beroepsgroep zwart maken is niet correct. Wordt de gerechtsdeurwaarder dan nooit geconfronteerd met schrijnende situaties? Vanzelfsprekend. Maar op grond daarvan een heel systeem afkraken doet afbreuk aan de vele sociale instellingen die dit land rijk is en die maximaal zorg besteden aan opvang en ondersteuning van de zwaksten in onze samenleving (en waarmee de gerechtsdeurwaarder dagelijks samenwerkt).

En vanzelfsprekend kan het beter en moet er worden nagedacht over alternatieve geschillenslechting, moet er worden nagedacht over administratieve procedures die het inningsproces goedkoper en efficiënter laten verlopen. Daar is de gerechtsdeurwaarder van vandaag

van overtuigd in de zekere hoop dat de gerechtsdeurwaarder van morgen zijn sociale taken ten volle kan en mag blijven uitoefenen.

DEFINITIES

OPEN NORMEN

Bij het project Rutten werd het systeem gehanteerd van de open normen, door bepaalde kritische lezers beschreven als nietszeggende minimumnormen. Nochtans bieden deze open normen heel wat voordelen. Juridisch redeneren houdt immers steeds een beoordelingsruimte in die dient te worden ingevuld op grond van onderliggende waardeoordelen die weliswaar niet louter subjectief mogen zijn, maar gebaseerd moeten zijn op een breed verspreide consensus in de samenleving. Die bredere afweging vindt onvermijdelijk plaats wanneer juristen een nadere invulling dienen te geven aan de talrijke vage, open normen die in ons recht in het algemeen figureren. Denk maar aan "redelijkheid", "goede trouw", "goed huisvader", "het belang van het kind" enz. Door open normen beschikken zowel particulieren als overheden over een breed scala aan discretionaire rechten en bevoegdheden. (LANCKSWEERDT E., "De deugdeethiek als inspiratiebron voor de hedendaagse jurist", *RW*, 2020-21, p 443). Om maar te zeggen dat ook in het huidige recht in zijn geheel open normen waarover binnen de maatschappij een vorm van consensus bestaat, dienen te worden ingevuld

Het zijn deze open normen, vulgariserend omschreven als minimumnormen, waarbinnen ons corps hopelijk een consensus over bestaat, die als basis fungeren voor ons ontwerp en dat inderdaad zijn invulling zal dienen te krijgen in de éénduidige rechtspraak die dient te worden ontwikkeld door een volwaardige tuchtrechtbank, waarin ook de gerechtsdeurwaarder zijn plaats heeft in de vorm van de auditeur. Als directiecomite hebben wij het grootste vertrouwen in de tot stand te komen rechtsbedeling. Als juridisch actor binnen de rechtstaat zie ik trouwens niet in hoe we dat vertrouwen niet zouden kunnen hebben. De tuchtraad zal de mogelijkheid krijgen recht te scheppen maar evenzo de tijdloosheid van het ontwerp te waarborgen.

De te ontwikkelen rechtspraak door de tuchtraad komt dan ook tegemoet aan de evolutie van abstracte rechtstoepassing naar een casuïstische rechtsvinding, die erop neer komt dat een meer praktische oplossing van de problemen wordt gezocht en waarbij in ruime mate rekening dient te worden gehouden met de concrete, specifieke omstandigheden van het geval, hetgeen in het bijzonder ten aanzien van deontologische vraagstukken van belang is.

De huidige deontologische code geeft vooral aan wat moet en wat niet mag, er gaat weinig tot geen positieve oriëntatie van uit. Dat heeft het huidig ontwerp willen ombuigen door op te roepen tot uitmuntende dienstverlening, tot een vorm van voortreffelijkheid die zich zal veruitwendigen in menselijkheid, de optimale verwezenlijking van ieders rechten en welzijn. De nadruk in ons ontwerp gaat dan ook naar optimale ambitie en aspiratie zoals onder meer beschreven in "De toekomst van het advocatenberoep. Rapport aan de minister van Justitie Koen Geens" van 25 februari 2018.

Het uitgaan van open normen, nogmaals, geenszins te vulgariseren tot minimumnormen, is nu ook niet zo nieuw. Uit de openingsrede van P. Duinslaeger, procureur-generaal op de openingszitting van het Hof van Cassatie op 1 september 2014 (*RW*, 2014-15, p 362 ev) leren we dat eerbied voor Justitie, waarbinnen ons ambt nog steeds een essentieel onderdeel is, enkel kan verkregen worden

indien Justitie blijkt geeft van onafhankelijkheid, onpartijdigheid, voldoende zorgvuldigheid en menselijkheid. Vier open normen die ook wij binnen ons corps dienen in te vullen naar best vermogen.

ONDERSCHEID TUSSEN DEONTOLOGIE EN DISCIPLINAIRE REGELEN

De klassieke omschrijving (definitie professor Rutten) van deontologie is het geheel van gedragsregels, zowel geschreven als ongeschreven, die de professionele verplichtingen uitmaken die rusten op diegenen die behoren tot een bepaalde beroepsgroep en die zowel betrekking hebben op hun interne verhoudingen als op hun verhouding met derden, in het licht van de finaliteit van het betrokken beroep. Deze klassieke definitie staat onder druk en verkreeg nogal wat kritiek van onder meer voormalig justitieminister Koen Geens. Een meer moderne opvatting resulteerde in een ontkoppeling van voorgaande definitie waarbij wordt uitgegaan van het onderscheid tussen deontologie en disciplinaire regels.

Deontologie wordt dan gedefinieerd als het geheel van geschreven of ongeschreven regels die er over waken dat de jurist zijn functie op een maatschappelijk verantwoorde wijze vervult en die hoofdzakelijk betrekking hebben op de verhouding tussen de jurist en de rechtszoekende, rekening houdende met het algemeen belang.

Naast de deontologie heeft men dan de disciplinaire regels, regels die ertoe strekken de interne cohesie of het aanzien van het beroep naar buiten toe te handhaven. Het betreft interne regels die in principe niet in het belang zijn van de rechtzoekende.

Het ontwerp van deontologische code trachten we te beperken tot strikt fundamentele regels. Voor wat betreft specifieke vraagstukken wordt gewerkt naar afzonderlijk reglementen.

ONDERSCHEID STRAFRECHT – TUCHTRECHT (Cass. 26 maart 2021)

Het tuchtrecht is ten aanzien van het strafrecht naar zijn aard en zijn doel autonoom, en wordt internrechtelijk niet geacht strafrechtelijk van aard te zijn. De strafvordering heeft tot doel inbreuken op de maatschappelijke orde te doen bestraffen en wordt uitgeoefend in het belang van de hele maatschappij. Zij behoort tot de bevoegdheid van de strafgerechten. Zij kan enkel betrekking hebben op feiten die door de wet als misdrijf zijn omschreven en zij geeft, in geval van veroordeling, aanleiding tot de door of krachtens de wet voorgeschreven straffen. De tuchtvordering heeft tot doel te onderzoeken of de titularis van een openbaar ambt of van een beroep de deontologische of disciplinaire regels heeft overschreden of afbreuk heeft gedaan aan de eer of de waardigheid van zijn ambt of beroep. Zij wordt uitgeoefend in het belang van een beroep of een openbare dienst. Zij heeft betrekking op tekortkomingen die niet noodzakelijk het voorwerp uitmaken van een precieze definitie. Ze kan aanleiding geven tot sancties die de betrokkene raken in de uitoefening van zijn ambt of beroep en die uitgesproken worden door een orgaan dat eigen is aan elk betrokken beroep, door een administratieve overheid of door een rechtscollege.

STAND VAN ZAKEN

Het valt op te merken dat met het stemmen van de tuchtraad en geplande startdatum (01/01/2024) we er als dirco alles aan doen om voorafgaand aan de inwerkingtreding beschikken over een nieuwe, actuele deontologische code, mogelijks ook met een regelgeving wat betreft de vennootschappen/associaties.

Wat is er nu reeds beslist:

- Strijd tegen de ncnp
- Behandeling klachten